МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МУЗЕЕН КОМПЛЕКС „СОФИЙСКИ АРСЕНАЛ“

НАЦИОНАЛЕН МУЗЕЙ „ЗЕМЯТА И ХОРАТА”

ГОДИШЕН ОТЧЕТ

№ 32

за 2017 г.

София, 2018

681 1981
ФОНД 13 ВЕКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛНИЯТ МУЗЕЙ
·ЗЕМЯТА И ХОРАТА·
Е СЪТВОРЕНИЕ
НА ЩЕДРОСТТА
И РОДОЛЮБИЕТО
ТОЙ Е СЪЗДАДЕН
ПРЕЗ 1986 Г
ИЗЦЯЛО С ДАРЕНИЯ
ОТ ГРАЖДАНИ
И ТРУДОВИ КОЛЕКТИВИ
ВЪВ ФОНД
13 ВЕКА БЪЛГАРИЯ

1.УВОДНИ ДУМИ

Уважаеми посетители, дарители, партньори, доброволци и приятели на музея, този отчет не е част от задължителните отчетни документи, които се изискват и изготвят служебно всяка година. Той е инициатива на екипа на музея и е предназначен за най-широки обществени кръгове, проявяващи съпричастност към работата на НМЗХ. Същевременно отчетът отразява, с необходимата детайлност, извършените дейности през годината и е своеобразен летопис на изтеклата 30–та година от отварянето на вратите на музея за посетители. Поради тази причина той ще бъде полезен и на бъдещите стопани на музея, особено когато бъдат изправени пред трудни ситуации.

Кое беше най-впечатляващото събитие през 2017 г. Краткия отговор е че няма такова събитие, а има цяла поредица от впечатляващи събития. Музеят навлизайки в своята тридесета година продължи да развива хармонично всички дейности, както специфично музейните (издирване, придобиване, обработване, съхраняване, опазване, изучаване и популяризиране) така и дейностите от изключително богатия културен календар. За първи път през 2017 г. уредник от музея успя да организира мащабна дарителска акция осъществена изцяло в социалната мрежа „Фейсбук“ В резултат на това бяха придобити ценни минерални образци още в момента на тяхното първоначално появяване.

Част културните ценности придобити с помощта на „Фейсбук“ в края на 2017 г и началото на 2018 г.

По случай Световния ден на водата (22 март) специалисти от музея представиха постерна изложба озаглавена „Сътворени от водата“ и проведоха занимания с деца за откриване на водата в минералите и скалите. Заниманията с децата целяха създаване нова култура в общуването, използването и съхраняването на водните ресурси, като едно от условията за устойчиво развитие.

Изключително интересна беше изложбата за живота и делото на братята Шкорпил, за които се оказа, че освен бащи на българската археология имат и съществен принос към редица природни науки в България. По време на подготовката на изложбата беше издирена неизвестна за науката Геоложка карта на Южна България в мащаб 1:420 000 с автор Х. Шкорпил.

Изложбата за живота и дейността на братя Шкорпил

За първи път през 2017 г.във витрина от експозиция „Минерални ресурси на България“ се появи информационен материал отговарящ на следните три условия: (1) да е написан на разбираем език; (2) да засяга важен за обществото проблем; (3) да е естетически оформен с графика и снимки. Този материал вероятно ще послужи като образец за да може експозицията да престане да бъде „няма“.

Текст за витрини с нови форма и съдържание се появи през годината.

През годината двама млади музиканти, трайно свързани с музея - Цоньо Цветков и Фидоси Керчев временно се разделиха с България. Музеят организира благотворителния концерт „Къде е Цоньо?“, който подпомогна неговото заминаване за обучение в най-престижно музикално училище. Младият пианист Фидоси Керчев замина за чужбина за да продължи пътя си към световните музикални сцени.

На Световния ден на почвата (5 декември) съвместно със Селско стопанската академия и Института по почвознание беше организирана голяма изложба под надслов „Грижата за българските земи започва от почвата“. Под покрива на музея се събраха около 200 специалисти от всички звена занимаващи се с проблема за българските почви. Целта на изложбата беше да привлече общественото внимание върху почвата като голям изключително ценен национален ресурс, който трябва да бъде устойчиво използван, за да не бъде постепенно загубен.

Момент от отбелязването на 5 декември-Световен ден на почвата.

Изтеклата 2017 г беше година и на продължаващ интерес към гостуващите изложби подготвяни НМЗХ. Този интерес се стартира бурно през 2015 г. по време най-голямата гостуваща изложба в цялата история на музея. Тя се проведе в гр. Бургас и беше озаглавена „Съкровищата на Земята-кристали и скъпоценни камъни“. Бургаската изложба, беше видяна от представители от различни български музеи, след което последваха различни покани за гостуване. Така освен съществуващите от предишни години 3 временни изложби (Образователната академия на Фондация „Миньо Балкански” в с. Оряховица-Старозагорско, в Международният детски курортен комплекс „Камчия” и в ИМ гр. Тутракан) през годината бяха проведени още 3 гостуващи изложби, а именно ИМ гр. Септември, ИМ гр. Хисаря, и РБ гр. Разград.

През годината продължи успешното провеждане на големите традиционни прояви на музея. Международният конкурс за млади инструменталисти и композитори „Музиката и Земята“ посветен на Световния ден на Майката Земя през годината имаше своето юбилейно 25 издание с 61 участника. Общо от провеждането на първия конкурс през 1993 г. досега са участвали 2600 млади таланти от 37 страни. Продължиха, също така и изложенията на минерали, фосили и скъпоценни камъни – традиционно провеждани три пъти в годината.

Образователните дейности в музея продължиха да бъдат постоянен приоритет. В работата на музея–продължи успешната работа на Школата по геология, Детския кът, Интерактивния кът. Прожекциите на научно популярни филми, които през 2015 г се провеждаха спорадично, поради проявения интерес от посетителите се организират всяка

сряда от 16.00 часа. Освен големия екран в залата на Гигантските кристали за прожекции започна да се използва и големия смарт-телевизор в новосъздадения Интерактивен кът.

Музеят успяваше да бъде интересен дори и за най-малките посетители (3-5 години)

По отношение на развитието на материалните условия в музея трябва да бъде отбелязано преустройството на северозападния край на Експозиционната зала в нов образователен кът, закупуването на смарт-телевизор в интерактивния кът и продължаващата подмяна на всички стари осветителни тела с от 2 до 6 пъти по-икономично и по-дълготрайно LED-осветление. Освен икономичност и дълготрайност с новото LED-осветление се премахна и индуктивнатна енергия, която през изминалите 30-години от създаването на музея, чувствително увеличаваше сметките за ток. Много важна беше и продължаващата подмяна на плоскостите на оберлихта на Експозиционната зала. С тази подмяна се осигури по добро осветяване на залата, значителни икономии на топлина през отоплителния период и по-поносими условия през лятото.

През 2017 г. продължи подмяната на плоскостите на оберлихта на Експозиционната зала.

И все пак може би най-забележителното събитие на изтеклата 2017 г. беше чувствителното увеличаване на броя на посетителите в сравнение с предишната година. Това явно беше резултат от подобрената работа с посетителите от предходните години.
Ч. Начев, Директор на НМЗХ

2.ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА МУЗЕЯ

Националният музей „Земята и хората" е държавен културен институт с национално значение. Извършва общонационални функции по издирване, придобиване, изучаване, опазване и представяне на минералите и минералните ресурси, като важна част от националното природно наследство. Участва в провеждането на държавната политика по изучаване и опазване на културното наследство, съвместно с компетентните държавни и общински органи. Осъществява методическа и друга помощ на музеите от националната музейна мрежа.

Музеят е основан на 1 януари 1986 г. Отваря врати за своите посетители на 19 юни 1987 г. Оттогава датата 19 юни всяка година традиционно се отбелязва, като патронен празник на музея и Ден на дарителя на НМ „Земята и хората".

Сградата на Националния музей „Земята и хората" е построена в края на XIX век, като най-голямата постройка от тогавашната военна работилница (Софийски Арсенал). Една от първите сгради с цялостна железобетонна конструкция. Обявена е за недвижима културна ценност. През 1986 г. с разпореждане на Министерския съвет е предоставена безвъзмездно за изграждане на музей „Земята и хората". Сградата е реставрирана и сполучливо адаптирана по проект на арх. Христо Ганчев. Интериорът, музейният реквизит и начинът на експониране са разработени от художника Иван Радев, а монументалната живопис е дело на Теофан Сокеров.

С решение на Министерския съвет на Република България от 19 юли 2002 г е предоставен статут на държавен културен институт с национално значение.

В административно и методическо отношение ръководството на музея се осъществява от Министерство на културата на Република България.

Музеят е храм на дарителството, сътворение на щедростта и родолюбието. Създаден е изцяло с дарения на български и чуждестранни физически и юридически лица. Цялостната реализация на музея, включително реставрацията и адаптацията на сградата, е осъществена с парични средства на Националния дарителски фонд „13 века България".

Към декември 2017 г. общо 77 % от образците в основния фонд на музея са били придобити чрез дарения от 959 български и чуждестранни дарители. С най-голяма научна и културна стойност е дарената от Илия Делев през 1985 г. колекция „Гигантски кристали от Бразилия".

Музеят притежава богати и добре комплектувани фондове. Към 31 декември 2017 г. има общо 31151 музейни единици систематизирани в следните седем раздела: „Гигантски кристали "- една от двете големи колекции в света; „Минерали на Земята" - най-богатата систематична колекция на Балканите включваща към момента над 7600 образеца от 1593 минерални вида; «Минерални ресурси на Земята» - различни генетични и промишлени типове минерални суровини от над 106 страни; „Минерали на България» -

най-пълната колекция от български минерали - 309 минерални вида представени в 4324 образеца; «Минерални ресурси на България» - съхраняват се общо 3300 образеца от над 100 минерални находища и минерали проявления; «Нови материали» - общо 2597 образеца разпределени в 20 теми; колекция Скъпоценни и декоративни камъни – състояща се от 2819 образеца, като колекцията обхваща почти всички минерали имащи качества на скъпоценни камъни.

От общо 31 151 фондови единици само 4450 са експонирани в седем постоянни експозиции, както следва: (1) „Гигантски кристали“; (2) „Минерали на Земята“; (3) „Минерални ресурси на Земята“; (4) „Минерални ресурси на България“; (5) „Минерали на България“ - (6) „Нови материали“; (7) „Скъпоценни и декоративни камъни“.

По време на своята 30 годишна дейност музеят е организирал 51 гостуващи изложби, от които 2 в чужбина и 49 в различни градове на България. През 2017 г. музеят имаше 6 гостуващи изложби.

Ежегодно осъществява богата и разнообразна културна програма включваща художествени изложби, фотоизложби, разнообразни научни изяви, концерти, представяния на книги, поетични рецитали, спектакли, тържествени чествания, работни срещи, изложения, борси, ревюта, детски атериета, екологични прояви и др. Всички събития се отразяват по подходящ начин в средствата за масова информация и архивират във фото и аудио архивите на музея.

Националният музей „Земята и хората” е инициатор на редица големи прояви като: „Празници на минералите”- част от общоевропейски календар с повече от триста прояви на Стария континент; Международния ден на планетата Земя (22 април) с основна проява Конкурс за инструменталисти и композитори „Музиката и Земята”; Световен ден на водата (22 март); Световния ден на околната среда (5 юни); „Ден на Милосърдието” ; „Ден на Дарителя на музея”. „Световен ден на почвата“ и др.

Музеят провежда широка учебно-образователна дейност с младежка публика, използвайки разнообразни форми като: „Школа по геология и минералогия“ „Детски кът”; „Интерактивен кът”; „Кабинет по геология”; „Ваканционни игри”, „Лятна школа по минералогия и геология” и др.

Експозиционната зала приема посетители без почивен - 7 дни в седмицата, включително и на националните празници. Работното време на залата е от 10.00 до 18.00 часа.

Радващи са оценките на посетителите за музея: „Кара ме да се чувствам отговорен за бъдещето на Земята"; „Чувствам се горд като българин!"

Директор на музея е Чавдар Начев.

3. ЦИФРИ И ФАКТИ ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 г.

Националният музей "Земята и хората" е музей на минералното царство с общ фонд от 31409 музейни единици систематизирани в следните седем раздела:

∗ „Гигантски кристали"- една от двете големи колекции в света;

∗ „Минерали на Земята" - най-богатата систематична колекция на Балканите включваща към момента над 7700 образеца от 1593 минерални вида;

∗ „Минерални ресурси на Земята" - различни генетични и промишлени типове минерални суровини от над 106 страни;

∗ „Минерали на България" - най-пълната колекция от български минерали представени в 4398 минерални образеца,

∗ „Минерални ресурси на България" - съхраняват се общо 3349 образеца от над 100 минерални находища и минерали проявления;

∗ „Материали" - общо 2597 образеца разпределени в 20 теми;

∗ колекция Скъпоценни и декоративни камъни – състои се от 2857 образеца, като са включени почти всички минерали имащи свойства на скъпоценни камъни.

Музеят притежава 1593 минерални вида и над 200 минерални разновидности от всички континенти на Земята, което представлява над 37% от установените на Земята минерални видове.

В НМЗХ се съхраняват минерални суровини от над 700 находища от 81 страни в света.

ФОНДОВА ДЕЙНОСТ

ФОНД „МИНЕРАЛИ НА ЗЕМЯТА"

Фондът обхваща над 7700 минерални образеца.

∗ от 646 минерални вида при създаването на музея през 1986 г., към декември 2017 те наброяват 1591 минерални вида

∗ в систематичната колекция от минерали на музея през годината постъпиха 20 нови редки минерални видове.

ФОНД „МИНЕРАЛНИ РЕСУРСИ НА ЗЕМЯТА"

∗ всичките образци са систематизирани в 71 теми, от които 35 – суровини за получаване на химични елементи и 36 теми – природни материали.

∗ във фонда се съхраняват над 2854 минерални образци.

ФОНД „МИНЕРАЛИ НА БЪЛГАРИЯ"

∗ във фонда се съхраняват 4396 минерални образци, характеризиращи минералното разнообразие на България

∗ през 2017 г. са постъпили 72 бр. образци (51 дарения, 20 собствен сбор, 1 бр. откупка)

ФОНД „МИНЕРАЛНИ РЕСУРСИ НА БЪЛГАРИЯ"

∗ страната ни разполага с общо 166 вида подземни богатства - проучени, утвърдени и заведени на отчет запаси и ресурси: 7 вида енергийни суровини, 12 вида метални полезни изкопаеми, 79 вида неметални изкопаеми (индустриални минерали) и 68 вида скално-облицовъчни и строителни материали.

∗ във фонда се съхраняват 3349 броя образци от над 100 обекта

∗ през 2017 година в основния фонд са постъпили общо 8 образци.

ФОНД „МАТЕРИАЛИ"

∗ изложените материали в основната експозиция представят следните теми: монокристали, стъкло, строителни материали, керамика (строителна и със специално предназначение), огнеупори, композитни материали за строителството, метали (черни и цветни) и сплави. Направен е паралел между първите материали, използвани от човека и тези, получавани чрез най-новите технологии.

КОЛЕКЦИЯ „СКЪПОЦЕННИ И ДЕКОРАТИВНИ КАМЪНИ"

∗ в колекцията наброяват над 2857 образеца в естествен и обработен вид

∗ през 2018 година са постъпили 19 бр. образеца скъпоценни камъни

ДИАГНОСТИКА И МАКРОСКОПСКО ОПИСАНИЕ С ПРОБЛЕМНО НАСОЧВАНЕ НА ОБРАЗЦИТЕ

∗ през 2018 г. на общо 65 заседания на фондова комисия са докладвани общо 323 образци. Инвентирани са 258, от които 129 са насочени за основните фондове на музея, 10 към обменен фонд, а 119 към научноспомагателен фонд.

СЪВЕТ НА МУЗЕЙНИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ
∗ проведени са 2 заседания на музейните специалисти

ЕКСПОЗИЦИОННА ДЕЙНОСТ
∗движими културни ценностти в основния фонд на музея – 31 409
∗движими културни ценности в постоянните експозиции – 4 257

ПОСТОЯННИ ЕКСПОЗИЦИИ
„Гигантски кристали”
„Минерали на Земята”
„Минерални ресурси на Земята”
„Минерали на България”
„Минерални ресурси на България”
„Материали”
„Скъпоценни и декоративни камъни”

ВРЕМЕННИ ЕКСПОЗИЦИИ
„Нови постъпления 2016”
„Ахати от България”
„Поезията на камъка“
„Пещерни образувания „Петър Трантеев”
„Колекционери гостуват на музея – „Колекция на Димитър Иванов“

ГОСТУВАЩИ ЕКСПОЗИЦИИ НА НМЗХ
По време на своята 30 годишна дейност музеят е организирал 46 гостуващи изложби, от които 2 в чужбина, а останалите 44 експозиции - в 40 различни града на България.
∗ 3 дълготрайно гостуващи изложби в Етнографски музей „Дунавски риболов и лодкостроене” – Тутракан, СОК „Камчия” и Културен център към Фондация „Миню Балкански“, с. Оряховица;
∗ през 2017 г. бяха организирани гостуващи изложби:
1. „Минералите - неувяхващите цветя на Земята“ в Археологичен музей, гр.Септември -
2. „Минералите – неувяхващите цветя на Земята“ в Археологически музей, гр.Хисаря
3. „Поезията на камъка“ - Регионална библиотека „Проф. Боян Пенев“ – гр. Разград.
4. Предоставен образец на Международна изложба „Геометрична абстракция“ в Център за култура и дебати „Червената къща“, май 2017

НАУЧНА ПУБЛИКАЦИОННА ДЕЙНОСТ
Музейни издания:
- Отпечатване на сборник с докладите на Осмия международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване”, 170 стр., включващ 28 доклада , от които два на сътрудници на музея.
- Отпечатване на сборник с резюметата на Деветия международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване”, 66 стр., включващ 2 разработки на сътрудници на музея
Научни публикации в извън музейни издания:
– 8 публикации с участието на музейни специалисти
Научно-популярни публикации:
– 2 публикации с участието на музейни специалисти

ДАРЕНИЯ И ДАРИТЕЛИ
∗в музея са регистрирани 959 дарители, от които 234 фирми и организации и 725 частни лица
∗ дарителите на минерали и материали за 2017 са 52
∗ 15 дарители на специализирана литература и периодика
∗ 9 целеви дарения научно-популярни филми, концерти и целеви средства за провеждане на Симпозиума

СЪБИТИЯ И ИЗЯВИ В НМЗХ

ИЗЛОЖБИ в т. ч.		
➢ художествени изложби	3	Изложба на Евгения Тотева – 1-8 февруари Изложба на Милена Вълчанова - 29-30 април Изложба на Борис Симеонов - 22 април – 4 май
➢ фотоизложби изложби	3	Фотоизложба „88 години пещерно дело в България“ – 18.03. Фотоизложба „Земя за всички“ – 19-30.09. Фотоизложба „Пещерите и ние“ с Бълг. пещерно дружество – 7-30. 12.
➢ постерни изложби	13	Постерна изложба „Поезията на камъка“ 02.01.-31.12. Постерна изложба „Георги Златарски“ 02.01.-31.12. Постерна изложба „105 г. наука за почвите в България“ 02.01.-31.12. Постерна изложба „150 г. от рождението на акад Бончев“ 02.01.-31.12. „Св. Климент – просветителят, съвместно с Кирило-методиевския научен център при БАН – 14.02

		Постерна изложба „Водата под земята“ - 22.03 Постерна изложба за Междунар. Ден на Земята 22.04. -05.06 Постерна изложба за Световен ден на околната среда – 05-17.06. Постерна изложба за Световен ден за борба със сушата – 17.06. Постерна изложба - Европейските дни на наследството – 16-30.09. Постерна изложба, посветена на 72 годишнината от атомните бомбардировки над Хирошима и Нагасаки– 06.08. Постерна сесия на IX Симпозиум – 28 постера – 17-18.10. Постерна изложба – „Херменегилд и Карел Шкорпил“ за природното наследство на България“ - 01.11. Световен ден на почвата - „Грижата за българските земи започва от почвата с ИПАЗ „Пушкаров“ – 05.12.
➢ детски рисунки	4	Ателие за рисунка с природни пигменти „Бролетни багри“ – 8-9.04. Изложба детски рисунки на ч-ще "Хармония" – 11-14.05. Концерт и изложба "Мъдростта на народа ни" – 01.06. Изложба детски рисунки школа "Малък зограф" – 05-17.06.
➢ други изложби	5	Временна изложба „Нови постопления 2016“ 02.01.-18.06. Временна изложба „Нови постопления 2017“ 19.06.-31.12. Изложба „Ахати от България“ 02.01-31.12. Изложба Колекцията на Димитър Иванов – 06.10.-31.12. Временна изложба „Сътворени от водата“ 22.03
КОНЦЕРТИ	24	Концерт на Деян Павлов – 08.02 Концерт на формация при ЕНГДК – 14.02 Концерт "Къде е Цоньо" – 24.03. Концерт „Радвай се невесто“ – 27.03. Концерт на Фидоси Керчев – 02.04. Концерт на Зорница Иларионова и Елена Маринова – 03.04. Концерт на Grazioze Classic Flautisimo – 11.04. Концерт на проф.Таро Фунаяма, пиано, Япония - 21 април Концерт на Фумие Фукуи, пиано, Япония -23 април „Пътят към сърцето на пианото“ концерт на проф.Шантал Стиляни, пиано, Франция - 24 април Концерт на проф. Лидия Ошавкова, проф.Ганка Неделчева, Атанас Кръстев, виолончело с участието на проф.Жени Захариева - 25 април Гала концерт на лауреатите на XXV Международен конкурс "Музиката и Земята" - 26 април Концерт на Престо – 27 април Концерт посни „Орфей и Евридика“ – 7 май Хор „Ангелски гласове“ – 22.05. Концерт "Мъдростта на народа ни" – 01.06. Концерт "Шедьоврити на романтизма" – Гюлева-Братоев – 08.06. Годишен концерт на МШ при НЧ „Н.И.Денкоглу“ – 13.06. Благотворителен концерт „Музикално пътешествие“ – 22.06. Концерт „Звездна нощ“ – 29.06. Международен фестивал „Изкуствата за Земята“ - от „Сътворението на Света“ до „Края на Времето“ - Концерт в чест на проф. Сачико Коама – в рамките на дните та японската култура в България – 28.10. Хоров концерт на формация „София“, школа „Проф. Г. Димитров“ и „Колегиум Витале“ – 19.10. Концерт в памет на Ирина Щиглиц и Стефан Рибаров – 14.10. Концерт „Песни за лючовта и светлината“ – 18.12. Годишен концерт на музикална школа при НЧ „И. Н. Денкоглу“ – 21.12.
ПРЕДСТАВЯНИЯ НА КНИГИ, ПОЕТИЧНИ РЕЦИТАЛИ и др.	6	Поетичен рецитал по повод 3 март Премиера на поетичен алманах „Гласът на Вселената“ СПБ – 29.05. Литературен конкурс – награждаване – „Преоткрий своята природа“ – 05.06. Представяне на книга на „Между тук и там“ на Косьо Николов – 30.09. Музикално поетича вечер и представяне на книга на Иван Жеков - 01.11. Представяне на книга Приказки, прошепнати край морето“ на Надежда Делева – 02.11.
ВИДЕОПРОЖЕКЦИИ	61	Цикъл „Филми за Земята“ - всяка сряда от 16.00 ч. Документален филм „Сантиментална история“ – 23.06. Документален филм „Пътят на буквите“ – 14.02. Документален филм „Пътят на буквите“ – 24.05.
ДОКЛДИ С ПРЕЗЕНТАЦИИ	34	IX Международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхранение“ – 16-18 октомври
КОНКУРСИ	2	XXV юбилеен международен мезикален конкурс „Музиката и Земята“- 22-26.04.

		Конкурс за най-добър минерален образец и изделие от минерал – 09.10.
ИЗЛОЖЕНИЯ И БАЗАРИ	5	Пролетно изложение на минетрали и скъпоценни камъни – 7-9.04. Коледен базар на минерали – 16-17 декември Октомврийска борса на минерали -7-8 октомври Моден салон абитуриенти – 22-26 фивруари Благотворително ревю „Мечтаната дреха“ - 10 май
КОНФЕРЕНЦИИ, КОНГРЕСИ, СИМПОЗИУМИ	1	IX Международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхранение“ – 16-18 октомври
МАЙСТОРСКИ КЛАСОВЕ	3	Майсторски клас Шантал Стилиани – 23.04. Майсторски клас Антон Мартинов – 23.04. Майсторски клас Ксавие ле конт де ла Братонери – 24.04.
ЛЕКЦИИ	1	Лекции по случай Световен ден на почвата – 05.12.
ИЗЯВИ С ДЕЦА	6	Пролетни ваканционни игри – 11-12.04. III конкурс за биологични модели на обекти, явлевния и процеси „Биологията – интересно и достъпна“ с РУО- София град – 14.05. Завършване на учебната година 119 СОУ – 30.05. Завършване на учебната година 5 ОУ "Ив. Вазов" – 01.06.. Есенни ваканционни игри – 2-3. 11. Школа по минералогия – всяка събота
ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПРОЕКТИ	5	Научна лаборатория на Байер – 22-26.10. Демонстрация на промиване на злато и диагностика на минерали-Протектор-8-9 април Демонстрация на промиване на злато и диагностика на минерали-7-8 октжмври Експерименти и забавни и гри, свързани с минералогията – 18-21.09. Демонстрация на работа с грънчарско колело – 16-17. 12.
ЮБИЛЕЙНИ И ТЪРЖЕСТВЕНИ ЧЕСТВАНИЯ	3	Ден на дарителя на НМ „Земята и хората” – 19.06. Ден на геодезиста – 23.03. Вечер на геолога – 12.12.
ТРАДИЦИОННИ *ден на …., седмица на….*	12	Ден за отдаване почит на Св. Константин-Кирил Философ – 14 февруари Национален празник на Република България - 3 март Световния ден на водата - 22 март Международен ден на Земята – 22 април Международен ден на музеите и нощ на музеите – 20 май Световния ден на околната среда – 5 юни Ден на Дарителя – 19 юни Ден за борба с опустиняването и борбата със сушата - 17 юни Ден на Милосърдието – 6 август Европейските дни на наследството - 16 -17 септември Ден на народните будители – 1 ноември Световният ден на почвата – 5 декември
БРАНШОВИ СРЕЩИ *пещерняци, геодезисти …*	10	Годишна среща на клуб за спортна дресура „Сириус“ – 26.03. Коктейл на Ве Консулт ЕООД – 15.02. Българско пещерно дружество – 17.08. и 07.12. Международен ден на геодезиста – 23.03 Събрание на Българското минералогическо дружество – 04.07. Коктейл на Парти Сървис – 28.09. Заседание на Българското минералогическо дружество – 26.10. Български енергиен и минен форум – 28.10. Коледна вечер на геолога – 08.12.
ЕКЗОТИЧНИ ЖИВОТНИ	3	49 и 50 та Международни изложби на котки 29-30 април 51 и 52 та Международни изложби на котки котки 25-26 ноември Презентации на кинеложки клуб „Швейцарски пастирски кучета“ – 03.06.
СПЕКТАКЛИ	1	Театрална школа „Ведна“ – 22.05.
ДРУГИ	2	Международен фестивал „Духовност без граници“ – 29.05. Ден на отварените врати – разходка във фондохранилищата на музея – 17.09.
ОБЩО	207	

М. Христова

4. ФОНДОВА ДЕЙНОСТ

4.1.Раздел „Минерали на Земята“

Основата на колекция „Минерали на Земята” е поставена през 1986-1987 година при създаването на музея. Раздел „Минерали на Земята” е своеобразен каменен архив, съхраняващ част от неживата природа, която човекът в процеса на своята дейност руши, без да вникне изцяло в нейната същност, богатство и красота. Разделът „Минерали на Земята” съдържа над 7750 минерални образци от цял свят, част от които са показани в постоянната експозиция, а останалите се съхраняват в 51 хранилища, достъпни за научни изследвания.

21 броя от шкафовете бяха изработени през настоящата година.

Фондът е организиран в две части: „Систематична колекция от минерали” и „Минерално разнообразие на Земята”.

В систематичната колекция се съхраняват авторски образци на български и чуждестранни изследователи, по които описани за първи път минерали. В систематичната колекция минерали от България се съдържат 306 минерални видове от различни точки на страната.

В „Минерално разнообразие на Земята” са включени колекции от знаменити минерални находища с уникална геохимична обстановка, обусловила образуването на редки и ендемични минерални видове, високо естетични минерални образци от цял свят. Минералите са от 109 държави, като най-добре са представени Русия, Чехия, САЩ, Япония, Казахстан и др. Наред с често срещащите се минерали, заобикалящи ни навсякъде, се съхраняват колекции от уникални минерални находища: Дара-и-Пиоз – Таджикистан, Хибини – Русия, Лаврион – Гърция, Ленгеннбах – Швейцария, Тоскана – Италия и др.

Фондът се попълва чрез откупки, дарения, обмен и собствени сборове на специалистите от музея. Цели се максимално попълване на минералните групи, видова пълнота на колекциите от световно известни минерални находища, максимален брой находища от един минерален вид.

За темповете на обогатяване на систематичната колекция на музея говорят и цифрите.

При откриване на музея за посещение през 1987 год. в систематиката са били вписани 646 минерални видове, които към декември 2017 г. стават 1593 вида. За сравнение, в НМ „Земята и хората” се съхраняват повече минерални видове, от колкото във всички минераложки музеи в България, взети заедно.

През 2017 г. в раздел „Минерално разнообразие на Земята” постъпиха 37 минерални образци от различни находища, 2 от които са нови видове за музея: по-интересни от които са: турмалин с лепидолит, от Мозамбик, дарение от Александър Диков; Кридит от Мексико, зеолитови минерали от Пуна, Индия, дарение от доц.Ангел Кунов, рубин от Гърция, дарения от приятели на музея члез Фейсбук, минерали от Сърбия, косово, Китай и др.

В „Систематична колекция от минерали” на музея постъпиха 2 нови минерални видове – калийарфведсонит и хейландит-К.

В раздел „Минерали на Земята” се попълват картотеки, подпомагащи дейността на работещите във фонда и на външни потребители:

∗ картотека на всички минерални видове, одобрени от Комисията по нови минерални видове и минерални наименования към Международната минераложка асоциация;

∗ картотека на минералните видове и разновидности, съхранявани в НМЗХ;

∗ картотека на минералите в НМЗХ по страни;

∗ дарители на музея;

∗ картотека на минералите в НМЗХ по находище и страна;

∗ топографска картотека по фондохранилища;

∗ топографска картотека на експозиция „Минерали на Земята";

∗ фотодокументална картотека на експозицията.

Главен уредник: н.с. Живка Янакиева

4.2. Раздел „Минерални ресурси на Земята"

Образците от минерални суровини на планетата Земя съхранявани във фонда са класифицирани в следните две групи: (1) Минерални суровини за получаване на химични елементи; (2) Минерални суровини – природни материали.

∗ всички образци са систематизирани в общо 71 теми, от които 35 – суровини за получаване на химични елементи и 36 теми – природни материали.

∗ във фонда се съхраняват над 2854 минерални образеца.

Минералните суровини за получаване на химични елементи са групирани по основния елемент или негови съединения (напр. желязо, волфрам, индий, алуминий, фосфор, злато и др.). По този начин се получават 82 броя от всичките 92 химични елемента, стабилни в природни условия и достъпни на съвременната цивилизация за стопанска употреба. При преработката на този тип суровини задължително се преминава през разрушаване на тяхната кристална структура, което се извършва най-често с методите на металургията.

Минералните суровини – природни материали са минерали и агрегати от минерали (скали и руди), които се въвличат в стопанска употреба в първичен вид или след незначителна преработка – рязане, натрошаване, активиране, модифициране смилане, изпичане - без да се разрушава самия минерал. Тяхната номенклатура е много широка и включва неметалните строителни материали, скъпоценните и декоративни камъни, суровините за получаване на традиционни материали като порцелан, фаянс, стъкло и др.

През годината новопостъпилите образци в основен фонд са 22 броя. От геолози от Република Сърбия бяха подарени образци от световно известните находища „Бор" и находищата на борати в района на с. Бела Стена. Също така посредством откупка бяха придобити образци от обсидиан от находища в Армения и Турция. По този начин беше сериозно обогатена еталонната колекция от обсидиан към темата „Материали използвани по време на Праисторията",

Отговорник: ст.ас. Ч. Начев

4.3. Раздел „Минерали на България"

Във фонда се съхраняват 4398 минерални образци, характеризиращи минералното разнообразие на България от важни минераложки обекти с различен мащаб: рудници, халди, единични минерализирани кухини и естествени разкрития. Те са класифицирани на регионален принцип, съобразно структурно-металогенното райониране на страната. Във фонда се съхраняват също: систематична колекция на установените в България минерални видове; генетични колекции от структурно-текстурни особености на минералите; колекция от

различни минерални асоциации за всеки минерален вид; колекция от образци с високи естетични качества; тематични колекции от научни проекти; авторски образци на цитирани в литературата минерали.

През 2017 година са постъпили 72 бр. образци (50 дарения, 21 собствен сбор, 1 откупка). От тях с висока научна стойност е откритият нов минерален вид за науката – Калиево-магнезио-арфведсонит от Бухово-Сеславски плутон (холотип), дарение от д-р Момчил Дюлгеров от СУ. Интерес представлява и колекцията от минерални образци, дарени от приятели на музея от Фейсбук.

Във фонд "Минерали на България" се попълват картотеки, подпомагащи дейността на работещите във фонда и външни потребители:

– картотека на минералните видове и разновидности, съхранявани в НМЗХ;

– картотека на минералите в НМЗХ по находища;

– топографска картотека по фондохранилища;

– топографска картотека на експозиция „Минерали на България";

– фотодокументална картотека на експозицията и на образци във фондохранилището.

Уредник: Лариса Нешева

4.4. Раздел „Минерални ресурси на България"

Република България разполага със 166 вида проучени полезни изкопаеми: енергийни суровини, руди на черни, цветни и благородни метали, индустриални минерали и декоративни скали. Геоложките особености на находищата предопределят сложни процеси на рудообразуване, довели до подчертано сложния минерален и химичен състав, а суровините, добивани от тях, като правило са комплексни. Във фонда се съхраняват 3 349 броя образци от над 100 обекта: метални и неметални минерални суровини от действащи, проучени, отработени и потенциални находища и рудопроявления на България, а също и нетрадиционни минерални суровини - от естествени или техногенни находища, промишлени отпадъци.

Чрез дарения и собствен сбор през 2017 година във фонда са постъпили общо 8 образци: оловен слитък от района на рупа в местността „Синята вода", нах. Чипровци; кремъчно ядро от с. Дебово, Плевенско; кремъчно ядро от с. Каменово; варовик от кариера „Калцит", Димит-ровградско; жила от зелен флуорит, мина „Славянка"; талк от нах. Устрем, Тополовградско; анкерит от нах. Кремиковци.

Уредник: инж. Св. Старирадева

4.5. Раздел „Материали"

Експонираните материали разглеждат следните теми: керамика (строителна и със специално предназначение), монокристали, стъкло, строителни материали, огнеупори, композитни материали за строителството, метали (черни и цветни) и сплави. Направен е паралел с първите материали, използвани от човека и материалите, получавани чрез най-новите технологии.

Уредник: Г. Цонков

4.6. Колекция "Скъпоценни и декоративни камъни"

Колекцията се формира от постъпилите в останалите фондове на музея природни минерали и синтетични материали с качества на ювелирна суровина. Част от образците са

шлифовани и полирани. Колекцията наброява над 2857 образеца в естествен и обработен вид. През 2017 година в колекцията са постъпили 19 бр. образци от цял свят:

Тюркоаз и обсидиани от класически находища от Армения;

Лабрадорит от световно известните находища на Мадагаскар;

Малахит от най-известните находища в африканския меден пояс;

Колекция хризопрази от Косово;

Български халцедони и ясписи;

Кварц от Босна

Танзанит от Танзания.

Обслужващи картотеки:

– компютърен каталог на съхраняваните образци;

– фотодокументална картотека.

Отговорник: д-р Петко Петров

4.7. Научни колекции

В НМ „Земята и хората" се съхраняват научни колекции на изявени български учени, резултат от тяхната дългогодишна изследователска дейност. От създаването на музея в него постъпиха колекциите па проф. Мария Желязква, проф. Боян Алексиев, проф. Иван Начев, Леонид Ратиев и др.

Последното голямо постъпление в раздел Научни колекции е колекцията „Иван Бонев" получена като дарение за от семейството на проф. Бонев. Колекцията съдържа 521 минерални образци и личния архив на проф. Бонев, включващ полеви бележници, бележки по научните изследвания и комплект от публикациите на автора. За част от образците са съхранени авторските етикети с отметка на датата на техния сбор, източника на придобиване, бележки и зарисовки на кристали. Останалата част от минералните образци са идентифицирани по описанията и фотографиите в публикациите на Иван Бонев. Образците от колекцията са илюстрация на разностранните интереси в областта на ориентираните, епитаксични и топотаксични отношения при сулфидните и силикатните минерали; разнообразните скални и рудни текстури; загадките на кварца, любимата морфология и хабитус на галенита, халкопирита и пирита и други. Колекцията включва експонати от 36 български находища и единични образци от Русия, Канада, Перу, Испания, Полша, САЩ, Монголия, Македония. Всички образци са описани и инвентирани във фондовете на музея. Колекция „Иван Бонев" е една от най-стойностните научни придобивки за НМ „Земята и хората" до днес. Включването на образците в музейните фондове гарантира тяхното съхранение, популяризиране и възможност за допълнителни изследвания. През 2017 год. е съставен каталог на колекцията, чието отпечатване предстои. В резултат на активната дарителска дейност на световноизвестните откриватели на нови минерални видове Игор Пеков и Никита Чуканов в музея се оформиха две тематични колекции на техните имена. През настоящата година всички културни ценности, дарени от двамата изследователи бяха преместени в отделни хранилища в раздел Научни колекции – Ф 261 Колекция Игор Пеков с 243 минерални образци и Ф 265 Колекция Никита Чуканов – 170 минерални образци.

Главен уредник: н.с. Живка Янакиева

4.8. Инвентаризация на фондовете на музея

Като част от основната музейна дейност бе извършването на ежегодната инвентаризация на фондовете на музея (съгласно чл. 93 (1), 2 от Наредбата за отчитане и опазване на движимите паметници на културата). В нея се включиха активно всички служители на отдел „Фондове и експозиции“ – Петко Петров, Илиана Апостолова, Живка Янакиева, Гено Цонков, Светла Старирадева, Лариса Нешева и Десислава Делибалтова както и Светлана Енчева и Милена Христова.

През 2017 г. графикът за инвентаризациите включваше пълна инвентаризация на фондове и експозиции „Минерали на Земята” и „Минерални ресурси на Земята”, както и на колекция „Гигантски кристали” с материално-отговорно лице Светла Енчева и Обменен фонд“ с материално отговорно лице Илиана Апостолова. В рамките на 2017 г. е завършена инвентаризацията на колекция „Гигантски кристали” и обменен фонд.

Извърши се пълна инвентаризация на благородните метали и скъпоценните камъни по утвърдения актуализиран списък (чл. 93 (1), 3. от Наредбата за отчитане и опазване на движимите паметници на културата).

Инвентаризация по репрезентативния метод беше направена на фонд и експозиция „Минерали на България” с материално-отговорно лице Лариса Нешева; „Минерални ресурси на България” с материално-отговорно лице Светла Старирадева, фонд и експозиция „Материали” с материално отговорно лице Гено Цонков; „Научни колекции” с материално-отговорно лице Живка Янакиева и колекция „Скъпоценни камъни“ с материално-отговорно лице Илиана Апостолова.

П. Петров

4.9. Идентификационна и фондова комисии

За 2017 година има 65 протокола от идентификационни и 65 протокола от фондови комисии, на които са докладвани общо 323 образеци, заведени общо като 258 единици, от които 129 са насочени за основните фондове на музея, 10 към обменен фонд, а 129 към научноспомагателен фонд.

За докладването на фондова комисия освен необходимите документи се изготвят и макроскопско описание на образците. Това позволява, когато се докладва голяма група еднотипни образци, освен индивидуалното описание в етикетите да се опишат по-подробно характерни особености на съответната група (колекция) образци и да се формулират научни проблеми, към които има отношение съответната колекция.

Всички образци, докладвани на фондова комисия преди това са преминали докладване на идентификационна комисия.

Всички протоколи от фондовите комисии и идентификационните комисии са заведени в научния архив на музея.

П. Петров

4.10. Фотодокументация на културните ценности

До момента е направена фотодокументация на всички витрини в експозицията. При всяко добавяне или изваждане на експонати, както и при разместване (след пълно почистване), задължително се прави нова фотодокументация на съответната витрина. За

всяка от витрините се поддържа компютърен архив, в който може да се проследи промяната в съответните витрини през годините.

В електронен вид се съхранява систематизиран архив на всички снимки, подредени по витрини и по дата на фотодокументиране. Архивът се прехвърля и на хартиен носител, в отделна папка за всяка витрина.

Фотодокументацията на новопостъпилите образци в основния фонд на музея е част от текущата фондова работа.

П. Петров

4.11. Дигитализация на културните ценности

Цифровизацията на образците от фондовете е на няколко нива.

От 1996 година в музея работи компютърна инвентарна картотека, която обхваща образците от основен, обменен и научно-спомагателен фонд. Към 31.12.2017 година в инвентарната картотека са всичките 20701 инвентарни единици от основен фонд, 3006 от обменен фонди и 7738 от научно спомагателен фонд.

Работи се и по фотодокументацията на образците от основен фонд Към момента има направена фотодокументация на общо 7851 минерални образци от основен фонд. Дигитализацията на културните ценности е извършвана основно с цифрово фотографиране на експонати от основен фонд с фотоапарати Olimpus SP-500UZ и Fuji S. На сайта на музея могат да се разгледат част от дигитализираните движими културни ценности на музея, като Колекция „Петър Трантеев, Колекция Ахати от Шуменското плато, Колекция Иван Бонев.**http://www.earthandman.org/language/bg/%d0%be%d0%bd%d0%bb%d0%b0%d0%b9%d0%bd%d0%ba%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%86%d0%b8%d0%b8/**

П. Петров

4.12. Препарация и консервация на минерални образци

Препариране (почистване и оформяне) се извършва на всички образци, които постъпват в музея като собствен сбор. Образците, които постъпват като дарения, обмен или откупка, като правило са преминали през подобна обработка, но ако се нуждаят от такава, преминават преди постъпване пред идентификационна и фондова комисии.

В редки случаи се налага консервация на минерални образци, които с нещо са изключителни и трябва да бъдат запазени, консервацията се извършва от уредниците на музея, които имат многогодишен опит в това отношение. На такава процедура се подлагат единствено образци, които са в процес на подготовка за докладване пред идентификационна и фондова комисия.

П. Петров

5. ЕКСПОЗИЦИОННА ДЕЙНОСТ

5.1. Постоянни експозиции

Обръщането към идеята за хармонично единство в природата е свързано с обостряне на екологичните проблеми в настояще време. В основите на всяка съвремена концепция „Природа - Човек” лежат традиционните възприятия, подчиняващи резултатите на науката и изкуството на нравствени цели. Създаването на музейни експозиции, способстващи за развитието на емоционално-ценностни реакции у посетителите, превръща музея в културно-екологичен център.

За да запази връзката си с обществото, музеят се обърна към модерните технологии за дигитализация. Това спомага за пренасяне на част от информацията за НМ „Земята и хората” във виртуалния свят. Съвременните методи за дигитализация и комуникация привлече посетители, които искат да видят минералите на живо, докато онлайн проекцията на музея набира друг вид почитатели.

Ж. Янакиева

5.1.1. Гигантски кристали

Залата с гигантските кристали е безспорно най-атрактивната експозиция в музея. Тя е осъществена благодарение на дарения от българина-емигрант в Бразилия Илия Делев през 1985 и 1986 г. Гигантски кристали се срещат в природата изключително рядко. Всички те са експонати с висока научна и културна стойност и са част от световното природно наследство.

Поради изграждане на музикален орган в задната част на сектор VII през 2017 г. се наложи известно разместване в сектори VI, VII и VIII. Бяха добавени два образеца планински кристал от колекцията на Илия Делев с висока естетична стойност, а в трезора бяха прибрани дублиращи се в експозицията образци. Всички промени са подробно отразени в протокола от инвентаризация 2017.

Сектор VI след известно разместване

Сектор VII след разместване; в дъното – начална фаза от изграждането на органа

Уредник: Светлана Енчева

5.1.2. Минерали на Земята

Експозицията „Минерали на Земята” дава обща представа за разнообразието на минералното царство. В 22 витрини са показани често срещащи се в природата минерали и такива, които са изключителна рядкост и се намират на единични места по света. В експозицията по систематичен принцип е показана една малка част от съхраняваните във фондовете над 7700 експонати, представители както на често срещани, така и на екзотични видове и музейни уникати. Темите, в които са изложени експонатите са: самородни елементи; сулфиди и сродни съединения; окисиди и хидрооксиди; халогениди; силикати със скелетно устройство; силикати с верижно устройство; силикати със слоисто устройство; силикати с островно устройство; волфрамати, молибдати и хромати; борати; фосфати, арсенати и ванадати; карбонати; четири витрини са отделени за голямото разнообразие от минерални видове и разновидности на силициевия двуокис. Експонирани

са редки минерали с необичайни комбинации на елементи, гигантски кристали, естетични образци.

Експозиция „Минерали на Земята” се обогатява с нови по-представителни за минералния вид образци, допълващи тематичния обхват на систематичната колекция, маркирани с червена точка, за улеснение на посетителите.

Ж.Янакиева

5.1.3. Минерални ресурси на Земята

Целта на раздел „Минерални ресурси на Земята” е създаването на колекции с научна, иновационна, познавателна, образователна и популяризаторска стойност. Те отразяват равнището на съвременните познания за ефективно и устойчиво използване на минералните суровини и приемствеността на знанията за тях.

В експозицията са показани „полезните” минерали от световни находища, които човека използва в своята икономическа (стопанска) дейност. Експонирани са образци от минерални находища на планетата Земя, които човекът е използвал в миналото, използва сега или ще използва в бъдещето. Изтъква се ролята на минералните суровини, които са съществена част (около 70%) от всички природни суровини и върху алтернативността на тяхното използване, което може да повишава цената им от десетки до стотици пъти. Акцентира се върху тяхната изчерпаемост и невъзобновимост - за разлика от другите природни ресурси, те не се образуват отново след тяхното изземване. Подчертава се лавинообразното нарастване на техния добив, в резултат на което към сегашния момент е създаден световен недостиг от запаси на живак, сребро, калай, тантал, платина.

Гл. ас. Ч. Начев

5.1.4. Минерали на България

Експозицията на раздела показва части от минералното разнообразие на България, които представляват миниатюрни природни модели, обречени на унищожение или вече унищожени от естествените геоложки процеси, от миннодобивната дейност или от неразумно отношение на човека към природата. В експозицията са показани най-привлекателните и редки минерални образци, които имат качества на природно изкуство и са обект на многократно общуване с посетителите. Особен интерес представляват пълните колекции от минералното разнообразие на Ардинското пегматитово поле (аквамарин, морганит, хелиодор, спесартин, цитрин, опушен кварц, аметист, турмалин); Витоша (турмалинови слънца и двустранни дравитови кристали, апатит, брукит и анатаз, колекция от обработени декоративни камъни); Кремиковци (барит- различни морфоложки типове, сегнитит, норсетит, родохрозит, малахит, хематит, гьотит, лепидокрокит, куприт, дигенит, мраморен оникс, ясписоид); Маджарово (аметист - монокристал с огромни газово – течни включения, орфеит, вюртцит, апофилит, пироморфит, самородна мед, церусит, малахит, какоксен, вавелит, варисцит); Давидково (родохрозит, халкопирит); Брусевци (арагонит-сферокристали); Раднево (гипс – монокристали и срастъци); кристални друзи от галенит, сфалерит, кварц, карбонати, халкопирит и японски двойници на кварц от Маданския руден район.

В 20 витрини са експонирани следните тематични колекции:

-„Минерали от Кремиковци”,

-„Сферокристали от арагонит от находище Брусевци”,

-„Минерали от пегматитите на Ардински район”,
-„Родохрозит от находище Давидково”,
-„Минерали от находище Маджарово”,
-„Карбонатни минерали от Маданското рудно поле”,
-„Кварц - японски двойници”,
-„Минерали от Маданското рудно поле”,
-„Минерали от Витоша”,
-„Манганокалцит от рудник Андроу, Ерма река”,
-„Гипс от рудник „Трояново – 3”.

Четири витрини: Е 251, Е 254, Е 255, Е 242 на тема „Минерали от Маданското рудно поле” са актуализирани с новопостъпили образци.

Уредник Л. Нешева

5.1.5. Минерални ресурси на България

Постоянната експозицията на раздела показва минералните богатства на страната. Представени са основните действащи, отработени и потенциални находища, които ще се разработват в бъдеще. В двадесет витрини са експонирани 440 броя от образците на фонд „Минерални ресурси на България”. Групирани са съобразно полезния компонент в тях:

- Метални полезни изкопаеми – суровини за производството на: черни метали: желязо, манган и хром; цветни метали: мед, олово, цинк, волфрам, молибден; благородни метали: злато, сребро и платина.
- Неметални полезни изкопаеми: каолин, флуорит, силицити, гипс, каменна сол, уникалните със свойствата си и областите на приложение зеолити, перлити и вермикулит. Показани са най-големите ни находища на разнообразни декоративни скали: варовици, мрамори, пясъчници, гранитоиди, гнайси, риолити.
- Комплексни находища

Уредник инж. Св. Старирадева

5.1.6. Материали

Във фонда и експозицията се съхраняват 2597 броя образци с 1777 фондови номера от различни материали.

В 21 витрини са експонирани следните тематични колекции:

– първите материали, използвани от човека, като и материали на бъдещето (Е 209, 211): кремъци и глини, както и имплантанти, аморфни метали, влакнеста оптика;

– високотемпературни свръхпроводници и наноматериали: ултрадисперсни диамантени прахове, компакти, фулерени;

– метали и сплави, включително азотирани стомани, разработени и произвеждани в България, разнообразни феросплави, силиций (Е215, 217-219);

– стъклени материали (Е210) – стъкловлакно, стъклена вата, оловно стъкло, стъклосмазка, оптично стъкло, лазерно стъкло;

– ситали и изделия от лят базалт (Е213);

– керамични материали - строителна (Е208) и техническа (Е212) керамика; специални керамики – кордиеритова и корундова; самосвързан силициев нитрит, пено-керамични материали, силициев карбид, флогопитова керамика, керамични детайли за мотори;

– огнеупори: динасови, магнезитни, цирконови, алумоокисни, шамотни, хроммагнезитни (Е 214);

– откриването на полезни свойства в отпадните минерални продукти: шлаки, пепели от ТЕЦ, фосфогипс и превръщането им в изделия.

Витрините на експозицията бяха обогатени с тантал – тел; силициев нитрид; графит – част от детайл; графитна хартия + проба.

В експозициите са показании строителни материали, получени от отпадъци (Е 204 – 207).

Една от най-красивите колекции на фонда са монокристалите (Е 201-203, Е 220).

Първият и най-популярен изкуствен монокристал – пиезокварцът е показан с експонати от България, Русия, САЩ, Канада и Япония. Крупногабаритните оптични кристали от флуорит и акустооптични кристали от PвMoO4, разработени в БАН, биха направили чест за всяка индустриално развита страна. Достойни за националната ни гордост са прекрасните по показатели и размери монокристали от KGW:Nd за твърдотелни лазери и KTP – нелинейно оптичен материал за лазерна техника, KYb (WO4)2 - за плосък дисков лазер.

Във фонда могат да се видят исторически материали – личната колекция от монокристали на акад. Ростислав Каишев; първите български стомана, чугун, Pb, Zn, Cd; жълтите павета от центъра на София; керемиди и тухли от началото на 19 век.

Изработени са картотека и електронен каталог на съхраняваните образци (материали), както и 65 фотографии.

Уредник Г. Цонков

5.1.7. Скъпоценни и декоративни камъни

Експозиция „Скъпоценни и декоративни камъни” заема част от втория етаж на музея и се разполага в 12 големи и 16 малки витрини. В тях са експонирани природни и обработени скъпоценни и декоративни камъни, както и изделия от тях и екзотични скъпоценни камъни. В експозицията са показани разнородни минерали от цял свят. Сред колекциите заслужават внимание:

– богата колекция от ювелирни разновидности на берила: изумруд, аквамарин, морганит, гошенит, хелиодор - кристали и друзи, експонирани в експозиция Е 271 и фасетирани скъпоценни камъни, експонирани в Е 269;

– колекция от топази с уникални по големината и чистотата си кристали, които могат да се видят в експозиция Е 272 и фасетирани топази - безцветни, сини, жълти и чаено-кафяви в Е 268;

– богата колекция от разновидности на силициевия диоксид: фасетирани в разнообразни форми планински кристал, аметист, цитрин, опушен кварц, морион, аметрин, розов кварц - в експозиции Е 283 и Е 284; големи по размер, но въпреки това с изключителна чистота кристали и друзи от цитрин, опушен кварц и аметист в Е 277 и Е 278;

– обработени ахати, халцедон, оникс, ясписи, хризопраз - в Е 285;

– богата колекция от различно оцветен флуорит – полирани плочи, в Е 282

Отговорник: д-р Петко Петров

5.2. Временни експозиции

5.2.1.Експозция „Нови постъпления 2017”

Всяка година на 19 юни, когато музеят чества Деня на дарителя се открива временна изложба, в която се представят новите постъпления във фондовете на музея.

МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ: 6 витрини в Западното крило на музея

СЪДЪРЖАНИЕ: представяне на новопостъпилите образци от юни 2016 до юни 2017 год. в колекциите на музея като дарения, откупки и собствени сборове от сътрудници на музея

Витрина с дарение на Национален дарителски фонд "13 века България"

Витрини 171 и 172. Нови постъпления във фонд Минерали на Земята. Експонирани са постъпилите нови дарения за музея - турмалин с лепидолит, от Мозамбик, дарение от Александър Диков; съвременни пещерни образувания; авторски образци на редки минерални видове от цял свят, дарени от откривателя на минерали Игор Пеков; зеолити от Пуна, Индия; смарагди от Бразилия; диоптаз от Конго и др.

Експозиция „Минерали на България“

Местоположение: Източно крило на музея

Експонирани са три витрини: Е 166 - „Забележителни находки от България във фондовете на НМЗХ”, в която са показани: едрокристален пироморфит от Пчелояд, бертрандит и хелвин от нах. Крушев дол, епидот - монокристал от Нова Махала, норсетит, витерит, манганит, азурит, родохразит от нах. Кремиковци, виолетов корунд и хидроксилапатит от нах. Дорково, смарагд от Урдини езера, Рила, макинстриит, щромайерит, сребро от Седмочисленици, син доломит от рудник „Габрово“, зелен доломит, калцит от нах. Крушев дол, церусит – скелетни агрегати от нах. Гюдюрска, самородна мед, Чала, японски двойник от кварц от нах. Крушев дол.

Е 170 - „Нови постъпления във фонд „Минерали на България” – експонирани са най-впечатляващите образци, постъпили през годината като дарение от фейсбук приятели на музея – апатит, кварц, мусковит от Маркова трапеза, дарение от Владимир Недялков, орфееви ахати от Вишеград, дарение от Веселин Арабаджиев, мъхов ахат и восъчен опал от Кован кая, дарени от Калин Пръхчаров, жилен виолетов халцедон от Джанка, дарен от Росен Драганов, коралит и халцедонизирана черупка от стрида от Долно Черковище, дарени от Петър Малинов и др.

Е 169 - „Нови постъпления във фонд „Минерали на България” – експонирани са най-впечатляващите образци, постъпили през годината: Калиево-магнезио-арфведсонит (холотип) - нов за науката минерален вид от Бухово-Сеславски плутон (дарение от д-р Момчил Дюлгеров, авторски образец); точилинит от Кирково, клиноцоизит - кристали и опушен кварц от к-ра Канарата, дарение от Николай Господинов; цевичен сталактит от стара галерия на рудник „Девети септември“ и глаукокеринит от р-к „Девети септември“, дарение от Смаил Джамбазки; син калцит от Иглика, дарение от Музей по минералогия и кристалография към СУ; апофилит от Иглика, собствен сбор на Петко Петров и Св. Енчева; сфалерит, пирит, манганокалцит от Мадански руден район.

Е 168 „Минерални ресурси на България”

Във витрината присъстват част от образците, постъпили във фонд МРБ през последната една година: оловен слитък от района на рупа в местността „Синята вода”, нах. Чипровци; кремъчно ядро от с. Дебово, Плевенско; кремъчно ядро от с. Каменово,

Разградско; варовик от кариера „Калцит”, Димитровградско; жила от зелен флуорит, мина „Славянка“; талк от нах. Устрем, Тополовградско; анкерит (феродоломит?) от нах. Кремиковци.

Представени са две големи дарения на книги, с които се разкриват нови раздела в библиотеката на музея: „Спелеология” с дарението на Алексей Жалов и „Археология” с дарението на проф. Кънчо Кънчев.

Във витрина Е 168 присъстват част от образците, постъпили във фонд МРБ през последната една година: оловен слитък от района на рупа в местността „Синята вода”, нах. Чипровци; кремъчно ядро от с. Дебово, Плевенско; кремъчно ядро от с. Каменово, Разградско; варовик от кариера „Калцит”, Димитровградско; жила от зелен флуорит, мина „Славянка“; талк от нах. Устрем, Тополовградско; анкерит от нах. Кремиковци.

Ж. Янакиева

5.2.2. Временна изложба „Ахати от България“

МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ: 6 витрини в източно крило на музея

СЪДЪРЖАНИЕ: най-интересните находки от ахати, постъпили в музея през периода 2008-2017 год. Образците са сбор на Ал. Секиранов, М. Малеев, В. Бачев, Св. Енчева, П. Петров, а също така дарения и откупки. Находища „Студен кладенец” – изложени оникс-ахати, мъхови ахати; ахати с усложнен строеж. Находище „Рабово” – ахати от жилен тип с тъмен до почти черен халцедон в латити. Представени са крустификационни и оникс ахати, характерните с негативните отпечатъци от калцит от външната страна ахати. От района на Маджарово са изложени оникс ахати с интересна жълта пигментация, както и представителни образци от жилни ахати с аметист. В една витрина са експонирани редки ахати от района на Шуменското плато, постъпили като дарение и собствени сборове на сътрудници на музея (Ж.Янакиева, Ч.Начев).

Отг.: Л. Нешева, Ж. Янакиева, Св. Енчева

5.2.3. Експозиция „Поезията на камъка“

Иновативният подход да се покаже в хармонично единство минерали и поезия е на служители от Националния музей „Земята и хората” в София.

В четири витрини в експозиция „Скъпоценни камъни” (втори етаж на музея) са експонирани високо естетични природни образци на скъпоценни камъни, чиито красота, цвят или твърдост са използвани за изграждане на различни поетични образи. Редом с тях могат да се прочетат откъси от стихове за съответния камък.

Неразделна част от изложбата са 6 постера с подбор от стихове на поети, които чрез минералите в пряко или преносно значение постигат своите поетични внушения. Любителите на поезията могат да прочетат непубликувани досега и специално направени за изложбата преводи от поета Иван Есенски. Голямо внимание е отделено на българската поезия със стихове от Вазов, Яворов, Дебелянов, Смирненски, Лилиев, Багряна, Джагаров и много други. Направен е специален подбор от портрети и шаржове на поетите от известни художници. На тъч-монитор посетителите могат да разгледат разширен вариант на изложбата.

Проектът е насочен към широк кръг публика – към всеки посетител на НМ „Земята и хората”. Авторите на изложбата (Светлана Енчева и Живка Янакиева) са разработиха вариант

на пътуващи постерни изложби на НМ „Земята и хората” под надслов „Поезията на камъка“ и „Камъкът в българската поезия“.
Изготвил: Живка Янакиева

5.4. Гостуващи изложби на НМЗХ в страната

През 2017 г. НМ „Земята и хората“ осъществи 4 нови гостуващи изложби в страната, които се посрещнаха с голям интерес:

- Изложба „Минералите – неувяхващите цветя на природата“ – в Археологически музей, гр. Септември – до 31.01.2017
- Изложба „Минералите – неувяхващите цветя на природата“ – в Археологически музей, гр. Хисаря – юни 2017 – май 2018 г.
- Постерна изложба „Поезията на камъка“ в Регионална библиотека, гр. Разград
- Участие с образец инв. № 9484 Пирит от нах. Навахун, Испания в международна изложба „Геометрична абстракция“ в Център за култура и дебат „Червената къща“ на 04.05.2017 г.

Поради проявения голям интерес продължават изложби, в които са включени силно въздействащи минерални образци от музейните колекции на НМЗХ. В страната има една дълготрайно гостуваща изложба в Етнографски музей „Дунавски риболов и лодкостроене” – Тутракан. От 2011 г. продължава гостуването на НМЗХ и в СОК „Камчия”, а от декември 2013 г. - в Културен център на фондация „Миню Балкански“, с. Оряховица, Старозагорски.
Отг. Л. Нешева

5.5. Дигитализация на експозициите

През 2017 год. бяха изготвени дигитални експозиционни планове на всички постоянни експозиции.

Като част от текущата музейна работа периодично се прави фотодокументация на всички витрини в експозицията. Витрините се дигитализират своевременно при всяко добавяне или изваждане на експонати, както и при разместване (след пълно почистване), задължително се прави нова фотодокументация на съответната витрина. За всяка от витрините се поддържа компютърен архив, в който може да се проследи промяната в съответните витрини през годините.

В електронен вид се съхранява систематизиран архив на всички снимки, подредени по витрини и по дата на фотодокументиране. Архивът се прехвърля и на хартиен носител, в отделна папка за всяка витрина.

За да запази връзката си с обществото, **музеят се обърна към модерните технологии за дигитализация**. Това спомага за пренасяне на част от информацията за НМ „Земята и хората” във виртуалния свят. Съвременните методи за дигитализация и комуникация привлече посетители, които искат да видят минералите на живо, докато онлайн проекцията на музея набира друг вид почитатели.

Създаденият от Панорама студио (Panorama Studio) виртуален тур в експозициите на НМ „Земята и хората“ може да се посети на интернет страницата на музея, с препратка към (**http://panorama-studio.eu/index.php/natzionalen-muzei-zemyata-i-horata**)

През 2017 год. **E-act creative digits** създадоха проект Холограмна разходка „Кристали”, чрез който в 4D ефект могат да се разгледат музейни експонати на интернет страницата на музея (**www.earthandman.org**), с препратка към **http://www.exponat.bg/M1/home** Създадената платформа за холограмен музей е резултат от нуждата на младите хора да видят и знаят повече за всичко около себе си и от друга страна желанието на музея да говорят на техния език.

На сайта на музея могат да се разгледат част от дигитализираните движими културни ценности, като Колекция „Петър Трантеев, Колекция Ахати от Шуменското плато, Колекция Иван Бонев. http://www.earthandman.org/language/bg

6. ОБОГАТЯВАНЕ НА ФОНДОВЕТЕ НА МУЗЕЯ

Обогатяването на фондовете на музея се осъществява чрез експедиционна и дарителска дейност, извършване на откупки и обмен. През 2017 г. във фондовете на НМЗХ са постъпили 258 образци, инвентирани по фондове както следва:

Фонд	1-во трим.	2-ро тирм.	3-то трим	4-то трим.	Общо
Материали	0	3	0	0	3
Минерали на България	0	54	18	0	72
Минерали на Земята	0	34	0	3	37
Минерални ресурси на България	0	6	2	0	8
Минерални ресурси на Земята	0	9	0	0	9
Научни колекции	0	0	0	0	0
Научно-спомагателен фонд	0	78	32	9	119
Обменен фонд	0	0	10	0	10

Изготвил: П. Петров

6.1. Собствени сборове

През 2017 година бяха проведени няколко командировки с цел сбор на минерални образци.

6.1.1. Маршрут: София – гр. Тополовград – гр. Елхово – с. Иглика – Тополовградско – Полски градец – София

Участници: Петко Петров и Светлана Енчева и Николай Господинов (на собствени разноски).

Период: 19.04. – 21.04. 2017

По време на командировката бяха посетени следните обекти в Тополовградско и Елховско:

- Скарновото находище при с. Иглика, в което има редица редки и нови за България минерали.
- Талково проявление близо до Устрем. В това находище е добиван един от най-чистия талк в България.
- Волфрамово рудопроявлевление калциеви скарни около Полски градец

6.1.2. Маршрут: София – мина „Марица Изток - 3” - София

Период: 1.06.2017

Участници: Петко Петров и Светла Енчева.

Цел:гипсовите минерализации в мина „Марица Изток“.

Посетена беше точка, в която се разкриват надвъглищните глини с голямо количество гипсови кристали, образуващи се на място.

6.1.3. Маршрут: София – Мадан – Златоград – Добромирци – Златолист – София

Период: 4.10. – 5.10. 2017

Участници: Петко Петров и Светла Енчева.

Цел: уточняване на маршрута за постсимпозиумната екскурзия през м. октомври 2017 г.

По време на командировката бяха посетени следните обекти:

- Рудник „Върба”, откъдето са събрани представителни за орудяването образци от различни хоризонти.
- Стара проучвателна галерия на р-к „Шаренка”(от 1951 г.) с интересни вторични минерали, съвременно минералообразуване, с потенциал за нови за България минерални видове.
- Добромирци – десилициран пегматит сред ултрабазити и проучвателни изработки (канави и галерия) за хромити.
- Зеолити в околностите на с. Златолист, Крумовградско - единственото в момента място в България, където се намира редкият бариев зеолит хармотом.

6.1.4. Маршрут: София – Мадан – Златоград – Добромирци – Златолист – София.

Период: 19.10. – 21.10. 2017

Участници: Петко Петров и Светла Енчева.

Цел: постсимпозиумната екскурзия през м. октомври 2017 г.

П. Петров

6.2. Обмен на минерали

През 2017 година обмен на минерали не беше извършван. Поради много сложната и дълга процедура за обмен, предвидена в сегашното законодателство, всички колекционери се въздържат от извършването на обмен с НМ „Земята и хората”. В обменните фондове на другите български музеи към момента няма минерални образци, които биха били от интерес за фондовете на НМ „Земята и хората”.

Във фонда постъпиха и са заведени 10 бр. образеца, анкерит от р-к „Кремиковци“ сбор на сътрудниците на музея.

П. Петров

6.3. Откупки на минерали

През 2017 г. за основния фонд на музея е направена откупката на:

- Едрокристален галенит от Мадан
- Танзанит от Танзания
- Кридит от Мексико
- Пъстро соколово око от ЮАР

- Лабрадорити от Мадагаскар
- Аурипигмент от Китай

За научно-спомагателния фонд е купена колекция обсидиани от Армения.

Образците са откупени по време на Коледния базар на минерали в НМ „Земята и хората“.

Изготвил: П. Петров

6.4. Дарения

Националният музей "Земята и хората" е създаден благодарение на щедрите дарения български и чуждестранни учени, интелектуалци, колекционери институции и фирми чрез Националния дарителски фонд "13 Века България". Към 19 юни 1987 година – датата на откриване на музея, в регистъра на дарителите са вписани 94 имена. След 30 години, към декември 2017 год. списъкът на дарителите нарасна на 959 – 234 фирми и организации и 725 бр. частни лица.

Благодарение на щедростта на дарителите над 77% от експонатите на основният фонд на музея са постъпили в музея чрез дарение. Значителен брой дарители – създатели на музея, продължават своето благородно дело чрез даряване на нови образци за музейните колекции и популяризиране дейността на музея за търсене на нови спонсори и дарители.

Процентно разпределение на основен фонд на НМ „Земята и хората" според начина на придобиване.

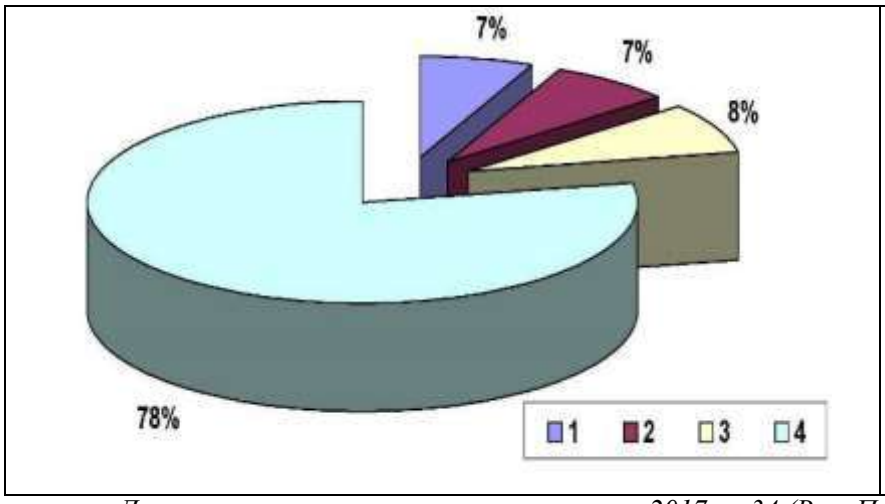

1. Откупки – 7%;
2. Обмен – 7%;
3. Собствен сбор – 8%;
4. Дарения – 78%

Дарителите на минерали и материали за 2017 са 34 (Вж. Приложение VII).

През изтеклата 2017 год. дарителите на минерали са 52 , като голяма част от тях са постоянни дарители на музея. Проведената дарителска акция сред приятелите на музея в социалните мрежи доведе до висока активност сред колекционери на български минерали да предоставят свои находки за целите на НМ „Земята и хората“. В резултат във временнта изложба „Нови постъпления“ има цяла витрина с дарения на приятели на музея огт Фейсбук.

Изготвил: Живка Янакиева

7. УЧЕБНО-ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

7. 1. Образователен кът за деца

Образователният кът е първо специално отделено пространство за деца в софийски музей, постоянно отворено за посещения в работното време на музея. Играта е заложена в

експозиционния дизайн. Създадени са условия децата между 3 и 12 години сами да направят своите открития. Естественият начин за учене и изследване на света радва и удовлетворява детското любопитство. Играта може да трае с часове, а посещенията често са многократни. Приятното изживяване формира нагласи за продължаващо търсене на знания.

Родителите и учителите също са привлечени от новото, различно лице на музея. 2017 година е седма от създаването на къта, но интересът не намалява, което ясно личи от броя на посещенията: за годината общо 1563, от които 620 със заплащане и 943 със свободен вход. От момента на създаването му до края на 2017 г. около 10 хиляди деца са играли в къта. Посещенията са основно семейни, но и организираните групи от училища, детски градини, занимални, детски центрове и т.н. са значима част.

Д. Делибалтова

7.2. Кабинет по геология

Кабинетът е създаден и функционира като база за изучаване на геология и минералогия предимно за ученици, но също и за хора от всички възрасти. Образователните колекции са представени в шест витрини: Минерали; Минерални ресурси; Магмени скали; Седиментни скали; Метаморфни скали и Вкаменелости. Учебният кабинет е оборудован с поляризационен микроскоп, бинокулярна лупа, лабораторни съдове, инструменти и реактиви, геоложки карти, модели и др.

През 2017 г. в образователната колекциа са постъпили: ивичест калцит от Кариера „Огняново“, Пазарджишко; везувиан с розов цоизит (тулит) от Манастирска мандра, Рила; гранат с хематит (спекуларит) и калцит от Пропада, Странджа, Малкотърновско; кварц и турмалин (шерл, верделит) от Алто Лигония, Мозамбик; гипс от р-к Трояново 3, Раднево; фосилизиран охлюв, силицифициран корал и органогенен варовик с мида от с. Орешино, Ивайловградско; берил в пегматит от Велинград; халцедонова жила със селадонит от с.Кос-с.Ауста, Момчилград; коралит от Широко поле, Кърджали; анкерит от Кремиковци.

Кабинетът разполага с мултимедия. Подготвени са десетки презентации от областта на геологията и минералогията, редовно представяни веднъж седмично. Филмотеката съхранява над 300 филма, като повече от 200 са на електронен носител.

Основната дейност на кабинета е свързана с Школата по геология и минералогия. Той е територия за експерименти, наблюдения и разсъждения.

Д. Делибалтова

7.3. Школа по геология и минералогия

С всяка година расте броят на желаещите да научат нещо повече за разнообразните минерали-субстрат на живота и фундамент на цивилизациите. На търсачите на знание музеят предлага свободно участие в Школата по геология и минералогия.

Школата се развива според изискванията на времето и отразява новите идеи за образование. Пълният курс е двугодишен. През година се редуват геология и минералогия, представяни с по над 20 различни теми. Геологията е интегративна наука, придаваща ценна комплексност на знанията. Чрез нея школата свързва изучавани в училище пред-

мети в цялостна картина. Вместо първоначалната цел - подготвяне на бъдещи геолози, актуалната днес цел е изграждането на личности с естественонаучна грамотност, разбиращи планетарните процеси и особеностите на минералния свят, способни на ориентиран избор.

В кабинета по геология са създадени условия за изследване на проблеми и търсене на решения, а заедно с минералогията и геологията се усвоява естественонаучнят метод. Изучават се над 100 минерални вида, десетки скали и основни групи фосили от образователните колекциии. По желание на учещите има дискусии, презентации на новите знания, опити, образователни игри, лични изяви, споделяне на колекции и разбира се любимите на всички геоложки екскурзии. Завършилите се връщат отново и отново години наред, а понякога с удоволствие участват, но вече от страната на знаещите. Школата гради общност и насърчава доброволчество.

От началото на 2017 година до лятната ваканция се изучаваше минералогия. Разгледани бяха 14 теми по утвърдената програма в общо 13 смесени теоретико-практически занимания и три геоложки екскурзии: кариера „Рудината“ край Бухово; вулканските скали със зеолитови минерализации около Панчаревското езеро; пегматитовото минерално находище Маркова трапеза до Самоков с посещение на Исторически музей – Самоков и действащ модел на металургично съоръжение “Самоково”. Редовно участваха 9 ученика и 2^{ма} пълнолетни, а инцидентно идваха още 14 деца.

През 2017/2018 учебна година програмата беше по геология. Разгледани бяха 9 различини теми. Школата редовно посещаваха 14 деца и 1 пълнолетен, а над 10, повечето незаписани, идваха по-рядко.

За цялата календарна година всички видове занимания в школата бяха 26 по 27 теми, посещавани от над 50 различни човека, основно ученици от 3 до 11 клас. Индивидуалните участия в различни занимания са били над 211 (повече от 123 по минералогия и повече от 88 по геология), средно по 8 на занимание, колкото са и мастата в кабинета.

С Школа по геология и минералогия музеят кандидатства в категория образователни програми за деца за наградата #ВМУЗЕЯСМЕ 2017, инициирана от Фондация “Америка за България”.

Д. Делибалтова

7.4. Учебно интерактивно пространство в експозиционната зала

Дейностите в пространството за образование са лекции и дискусии, презентации, образователни игри, прожекции на филми, постери и др. През 2017 г. по подготвен проект музеят със собствени средства иновира пространството. В хармония със стила на експозиционната зала, то беше оградено, покрито с подходяща за деца настилка, стълбите бяха затворени, а на прозореца беше поставена плътна завеса. Външният вид, безопасността и комфортът се подобриха неузнаваемо, а немонтираният до края на 2017 година 55-инчов високотехнологичен смарт телевизор от ново поколение дава големи възможности за въздействие на показваните образователни материали.

От събитията в образователното пространство през 2017 г. преобладаваха прожекциите, от които 11 (с общо 280 зрители) по заявка на групи. Много други прожекции с общо над 100 зрители съпътстваха различни събития. Три бяха лекциите за студенти: на 19 януари проф. Теохаров от Лесотехническия университет представи почвите в България; на 13 февруари Л. Нешева представи музея пред студентите по неформабно образование на доц. Динко

Господинов от СУ „Св. Кл. Охридски“ и на 29 септември отново на студенти от СУ, неформално образование Д.Делибалтова и Л. Нешева разказиха за образователнте програми, начина на работа и плановете за развите на образованието в музея. На 16 февруари имаше специална програма за вулканите по заявка на частно училище „Николай Райнов“. Пространството за образование събира много участници в детските програми, съпътстващи изложенията на минерали, фосили и скъпоценни камъни като „Треска за злато“, „Багри – дар от природата“, Грънчалско ателие и др.

Ваканционни игри

От самото начало на 2013 г., вече пета година музеят подготвя умни забавления за малки ученици в свободните им дни. Игрите са създадени със стремеж музеят да развива образователните си програми в нов, работещ за привличане на музейната публика жанр и същевременно да постига образователните си цели. Провокира ги големият брой посещения на семейства с деца през кратките ваканции. Подобни практики възникнаха и в други музеи. Ваканционните игри са тематично рамкирана занимателна образователна форма с водещ, подходяща за ученици до шести клас. Всяка година темите се увеличават и се търси усилване на атрактивността в новите игри. За краткото време от час-два трябва да се постигне бърз, въздействащ и траен ефект. Въведението в темата продължава около 15 минути. Следва игра с пълна концентрация или голямо вълнение, когато всички правят нещо сами. Интегрират се детска игра, научна демонстрация, творческо ателие, състезание. Търсеният ефект е знаене, можене, инвенция и наслаждение. Чрез игрите се усилват функционалната грамотност, социалните умения, себеизразяването, различни сръчности и практични знания.

През 2017 г. се състояха: Осмите (есенни) на 4 и 5 февруари; Деветите (зимни) на 11 и 12 април и Десетите (пролетни) на 2 и 3 ноември ваканционни игри. Досега три пъти ваканционни игри е имало само през 2014 година.

Осмите (есенни) ваканционни игри на 4 и 5 февруари повториха „Фантастичната история на Земята” и „Дървото на живота - от Земята до хората”, но обединени в една игра под второто име. Принципно нова игра беше „Открий съкровищата на Земята!” с търсене на експонати в цялата музейна експозиция. Игрите бяха представени в директно излъчване от студио на БНР, предаването „Шоколад“ на Роман Михайлов. Участваха над 50 деца, малко повече през втория ден.

Деветите (зимни) ваканционни игри на 11 и 12 април представиха играта „Минерали и скали” и новата игра „Намери минерала“, включваща откриване на минерали в експозицията на музея и залепване на малки образци върху цветна карта на България по местата на техните находища. Ани Маринова от Детска редакция на БНР направи подробен репортаж. Включиха се над 20 деца.

Десетите (пролетни) ваканционни игри на 2 и 3 ноември се състояха от модификации на предишни игри под имената „Как се наричат и как се образуват?“ и „Търсачи на съкровища“. За пръв път беше направен запис на представящ клип за Фейсбук. Участниците бяха над 20.

Ваканционните игри се приемат много добре. Почти всички деца споделят спонтанно: „Беше много интересно!“; „Много ми хареса“. На въпроса дали са научили нещо отговарят: „Да, много неща.“ Задоволството си изразяват и някои родители.

Д. Делибалтова

7.5. Творчески изяви на деца и младежи

И през 2017 год. Националният музей „Земята и хората” бе домакин на творчески изяви на деца и младежи.

За осма поредна година, съответно на 13 юни и 21 декември, Школата по музика към Народно читалище „Иван Николаевич Денкоглу 1867“ проведе в зала „Гигантски кристали“ своите годишни музикални концерти с богата програма.

Ретроспективна художествена изложба на младият творец Борис Симеонов бе открита на 22 април.

Авторът, лауреат от множество престижни конкурси в България и чужбина, има възможност да се срещне със своите почитатели и да представи най-новите си произведения в областта на изящните изкуства.

В периода 11-14 май, за единадесета година бе експонирана изложба на победителите в конкурса за детска рисунка на школата по рисуване към Народно читалище „Хармония”. През 2017 година изложбата бе под надслова: „Морето нека да ми каже“.

На 14 май се проведе трети конкурс за изработване на модели на обекти, процеси и явления „Биологията – интересна и достъпна“, с организатори Регионално управление на образованието София-град, Регионален методичен съвет по биология към РУО и 119 СУ „Акад. Михаил Арнаудов“.

В представянето на работещи модели на отделителната система при човекът и животните се включиха повече от двадесет училища.

След оспорвана надпревара и оценяване на художествените и научни качества на всички представени модели най-добрите от тях бяха наградени от Регионално управление на образованието София-град.

Денят на детето 1 юни бе отбелязан с концерт-спектакъл и откриване изложба живопис и графика в рамките на конкурса за детска рисунка „Мъдростта на народа ни“. Темата на изложбата за 2017 година е „Крали Марко и други български юнаци”. В празникът, организиран от Фондация „Детето и фолклора“ участват множество самодейни, училищни и читалищни групи, школи за музика, танц и рисуване.

От 5 до 17 юни бе експонирана изложба посветена на Световния ден на околната среда на малките творци от школа „Малък зограф“. Изложбата представи детския поглед, към днешният ни ден и връзката на човека с природата. Бяха показани творби на победителите в IV Световен конкурс за детска рисунка, организиран от Фондация „Малък зограф“ под патронажа на Министерство на културата.

За поредна година Националният музей „Земята и хората“ посрещна множество групи ученици от столични училища – 88 СУ „Димитър Попниколов“, 202 ОУ „Христо Ботев“, 14 СУ „Асен Златаров“, 140 СУ „Иван Богоров“, 20 ОУ „Тодор Минков“, 126 ОУ „П. Ю. Тодоров“, 17 СОУ „Дамян Груев“, 130 СУ „Ст. Караджа“, 142 ОУ „Веселин Ханчев“, 19 СУ „Елин Пелин“ и др. Ученици начален курс и средношколци от страната също посетиха музея – СОУ „Христо Ботев“ - гр. Славяново, ОУ „Отец Паисий“ – с. Габра, ОУ „Иван Вазов“ – Горна Оряховица, Езикова гимназия „Христо Ботев“ – гр. Кърджали, Природо-математическа гимназия „Нанчо Попович“-гр. Шумен, СОУ „Христо Ботев“ – гр. Айтос, СОУ „Никола Петрини“ – гр. Ямбол“, ОУ „Св. Кирил и Методий“ – гр. Девин и много други.

Национален музей „Земята и хората“ бе посетен и от най-малките: ЧДГ „Смарти“, ЦДГ „Светлина“, Детска градина „Алиса“, учебни центрове „Джани Родари“, УЧЦ „Мачирски спорт“, „Космос кидс“, Сдружение „Млад планинар“ - Петрич и др.

Някои ученически групи бяха реализирани по проект „Твоят час“, съвместно с МОН или туроператорски фирми, като бяха посрещани с обща образователна беседа, занимания в детския геоложки кът и им бяха прожектирани филми на образователния канал „Да Винчи Лърнинг” или от поредицата „Земята във филми“.

През 2017 година музеят бе посетен от групи от Дневен център за работа с хора с психични заболявания „Светове“ и Дневен център за хора с увреждания „Хоризонт“.

През 2016 година Национален музей „Земята и хората“ посрещна групи студенти с интереси в сферата на геологията, геоморфологията, туризма и педагогиката от Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Национална художествена академия и Аграрен университет – гр. Пловдив, Тракийски университет – гр. Стара Загора.

За поредна година съвместно с Департаментът за информация и усъвършенстване на учители при Софийския университет „Св. Климент Охридски ”бяха осъществени безплатни посещения за студенти и ученици - етнически българи, (граждани на Молдова, Румъния, Сърбия, Украйна).

От 10 до 15 октомври, за поредна година, международната фармацевтична компания БАЙЕР създаде в музея временна лаборатория за приложна и забавна химия за ученици на възраст между 8 и 12 години. В лабораторията млади учени демонстрираха разнообразни, безопасни експерименти с които да събудят интереса и да насочат вниманието на децата към науката, по забавен и приятен начин.

Р. Златева

7.6. Социални и общественозначими изяви с деца

И през 2017 година инициативата на Национален музей „Земята и хората“ – „Земята във филми“ се радва на интерес от посетителите. Всяка сряда се реализира прожекция на подбран научно-популярен филм, като в рамките на един месец филмите са групирани по тема в различни направления свързани основно с геологията, минералогията, палеонтологията, еволюцията, екологията, както и други научни направления. Тази инициатива се радва на популярност, както при групови посещения на ученици, така и при индивидуални и семейни посещения, тъй като запознава публиката с основни данни за развитието на Земята на разбираем и достъпен език. Провеждана вече за втора година инициативата има вече своите редовни посетители.

Следва да се отбележат и серия прояви организирани от 119 СУ „Акад. М Арнаудов“ и 5 ОУ „Иван Вазов“ в периода 30 май – 1 юни – тържества за връчване на удостоверения за завършен първи клас на отделни класове, по случай края на учебната година.

Друга обществено значима инициатива, която се радва на популярност са дните със свободен вход в музея от която се възползват предимно възрастни и хора в неравностойно положение, които идват със свои приятели, деца и внуци. Тези дни им предоставят възможността да се докоснат до света на геологията и да разширят своя мироглед.

Продължи реализацията на инициативата в НМЗХ да се празнуват рождени дни в Геоложкия кът за деца и възрастни. При желание посетителите могат да получат обща беседа в постоянната експозиция на музея и прожекция на научно-популярен филм на определена тема, което ще направи тяхният празник незабравим.

В рамките на отбелязването на 22 март – Световен ден на водата бе проведено ателие за рисунка с природни пигменти „Пролетни багри”, което бе посрещнато с голям интерес, както от организирани ученически групи, така и от индивидуалните посетители.

По същото време бяха организирани и серия забавни опити и експерименти под надслов „Невидимата вода“, в която се включиха групи от дневни центрове за хора с увреждания „Светове“ и „Хоризонт“.

На 10 май се проведе значимо социално събитие, подкрепено от Национален музей „Земята и хората” бе благотворителната кауза-ревю „Мечтаната дреха – шием с любов, обличаме в щастие“. Идеята за модното дефиле се ражда сред ученици на Професионална гимназия по облекло. Те влагат своите умения, съчетавайки ги със социална кауза, насочена към абитуриенти от социални домове в неравностойно положение. Дизайнерските, официални облекла, проектирани и изработени от тях бяха представени в зала „Гигантски кристали“ на неподражаем спектакъл, преди да бъдат изпратени при абитуриентите от социални домове. Самото ревю-спектакъл имаше за цел да събере средства с които да бъдат посрещнати разходите за куверт на абитуриентската вечер, на младежите в нужда.

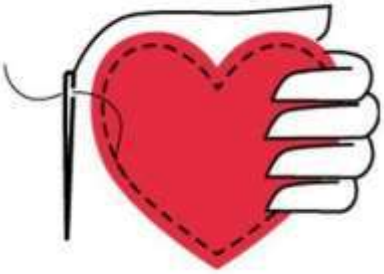

В рамките на отбелязването на Дни на европейското културно наследство, между 18-21 септември, бяха организирани експерименти и забавни игри за деца, свързани с минералогията.

През 2017 година бяха проведени пролетни и есенни ваканционни игри в музея, съответно между 11-12 април и 2-3 ноември.

Р. Златева

7.7. Видеопрожекции, компютърни презентации

Видеопрожекции

От лятото на 2016 година стартира нов образователен проект „Земята във филми". Научнопопулярното и образователно кино е могъщ модерен инструмент за просвета, с незаменими възможности при представяне на геологията. През цялата 2017 година всяка сряда от 16 часа посетителите на музея имаха приятната възможност да обогатяват представите си за развитието на живота на Земята и начините, по които сме свързани с нея. Обединяващата тема беше еволюцията: от появата на живота през бавното усъвършенстване и страховитите масови измирания до съвременните проблеми на човечество. Филмите бяха подходящи за широка аудитория, специално тематично подбрани и свързани в обмислена последователност. Прожекциите в Националния музей „Земята и хората" се осъществяват с любезното съдействие на Образователна телевизия „Да Винчи Лърнинг".

За цялата 2017 година броят на всички прожекции е над 60 с поне 650 зрителя, от които 42 по проекта „Земята във филми" с около 280 зрителя, 12 за групи с 277 зрителя, над 10 по спецеални поводи като Честване на паметта на св. Константин-Кирил философ, Деня на водата, Нощта на музеите, Европейските дни на наследството и др. с общо над 100 зрителя.

През 2017 г. филмотеката на музея се обогати със 72 нови филма.

Компютърни презентации - основната част от презентациите (40) са направени за Школата по геология и минералогия. Те непрекъснато са допълвани, актуализирани и редактирани, за да могат да изпълняват и ролята на учебник. Често презентации се

използват и при Ваканционните игри. По различни поводи бяха подготвяни и представяни специални презентации, най-често за дейността на музея, например пред студенти от специалността неформално образование. Изключително интересна беше презентацията на откриването на изложбата „Познай себе си – Хеременгилд и Карел Шкорпил за природното наследство на България“.

Д. Делибалтова

7.8. Обучения

7.8.1. Работа със студенти

През 2017 г. в НМЗХ се проведе преддипломен стаж на студента Валери Костов, студент IV курс в Нов Български Университет, специалност „Екология и опазване на околната среда“. Стажът на тема „Екология” се проведе в периода 09.10.2017 г. до 07.11.2017 г. Беше поставена задача да се подготвят презентации на тема “Рекултивация на нарушени терени след добив на минерални ресурси“. След литературен обзор по темата, студентът направи презентации за екологичните програми за опазване на околната среда на компаниите, експлоатиращи находища на минерални ресурси в България (находищата Асарел, Медет и Челопеч) и някои световни находища („Мирни“ в Русия и най-големите златни мини в света). Подготвените презентации ще послужат в Образователните програми на музея и специализираните екскурзоводни беседи на еколожка тематика.

Л. Нешева

7.8.2. Учебни колекции

Част от постъпващите образци – сбор на уредниците, се насочват за учебни цели в образователните програми, които провеждаме. Традиционно, по тяхна молба, музеят дарява колекции на други музеи, средни училища и висши учебни заведения. През годините НМ „Земята и хората“ е дарил образци на: Исторически музей гр. Генерал Тошево, Исторически музей – Тутракан, Исторически музей – Белоградчик, Регионален исторически музей Враца, Регионален исторически музей - Плевен, Регионален исторически музей – Ловеч, Детски комплекс "Камчия". През 2016 година на: СОУ „Св. Св. Кирил и Методий” – град Сливница, Природо математическата гимназия "Нанчо Попович" - град Шумен, Исторически музей – град Оряхово, Регионален исторически музей – град Шумен. През 2017 година на: СУ „Антон Попов” – град Петрич, Катедра „Химична технология“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Исторически музей Ботевград, Археологически музей град Хисаря..

Сбирките, предназначени за средните и висши учебни заведения са насочени за подпомагане обучението по география и неорганична химия. Те съдържат образци от основните минерали, руди и скали.

За историческите и археологически музеи се подбират естетични образци, които могат да се експонират. Задължително присъстват минерали от България, полезни при идентификацията на артефакти: кремъци с различна геоложка възраст, талк, кварц, халцедон, ясписи, минерали, използвани като природни пигменти: хематит, гьотит, графит, малахит, азурит, фелдшпати.

През 2016 и 2017 година НМ „Земята и хората“ е дарил общо 535 броя образци.

Уредник: инж. Св. Старирадева

8. НАУЧНА И НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Основните задачи в научноизследователската дейност на специалистите от музея през 2017 година бяха насочени към обработката на образци, придобити чрез собствен сбор, дарения или откупки. Освен това се работеше по отделни теми, като част от резултатите бяха докладвани по време на IX Международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване" през м. октомври и на Годишната конференция на Българското геологическо дружество „Геонауки 2017" през м. декември.

8.1. Специализирана научна тематика.

8.1.1. Тема: „Минералното разнообразие на скарново находище Иглика, ЮИ България"

Скарновото находище Иглика се намира на 30 км ЮИ от гр. Елхово и на 0,5 км СЗ от едноименно селце като попада в Средногорската структурно.металогенна зона. През 60-те години на миналия век е проучвано интензивно за желязна и полиметална руда. То е единственото в България находище на магнезиеви скарни с изключително монтичелитов състав и единственото, където може да се намери минералът мервинит. Също така за първи път в България тук са открити минералите таумасит и ксонотлит.

При обработката на събрани по време на две командировки образци сътрудници на музея установиха редица от вече известните минерали за находището, но попаднаха и на такива, неописвани още за България. Така бяха доказани 5 нови за страната ни минерала: хлор-съдържащ делаит, рустумит, ранкинит, фошагит и хидроксилелестадит. Те са изключително редки силикати и хидросиликати на калция и се срещат на малко места в света. Специално хлор-съдържащият делаит е втора находка в света.

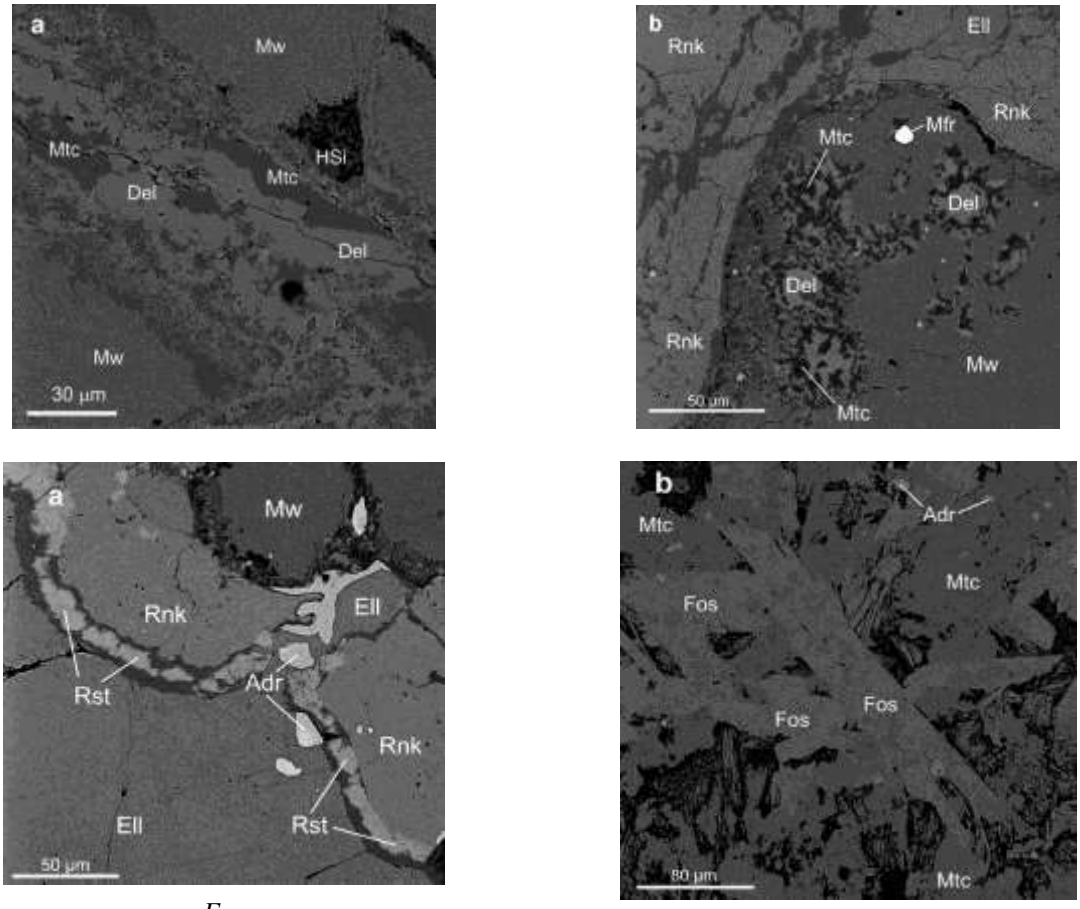

Електронно-микроскопски снимки на новите минерали

8.1.2. Тема: „Фантомни пиритни кристали от находище Южна Петровица, Маданско рудно поле”

Изследвани са композитни кристали от пирит от находище "Южна Петровица", Маданско рудно поле, съхранени във фондовете на музея. Те се състоят от октаедричен кристал "фантом", включен в закръглена външна пиритоедрична форма. Пространството между вътрешния „фантом” и външните части на композитните кристали е празно или спорадично заето от микрометрични кристали от кобалтин или реликти от кобалтов пирит. При физическо въздействие тази конструкция се разрушава, като дава добре остенен октаедричен кристал и късчета от външната обвивика. Така описаните композитни кристали наподобяват руските кукли матрьошка. Външната пиритоедрична форма всъщност е комбинация от две форми: пиритоедър и дидодекаедър. Доказан е епитаксиален растеж на кобалтина върху пирита и автоепитаксиален растеж на самия пирит. Обогатените на кобалт зони на пирита са частично или напълно разтворени, което води до образуване на кухо пространство вътре в композитния кристал. Някои кристали демонстрират няколко последователни зони на разтваряне.

Композитни пиритни кристали

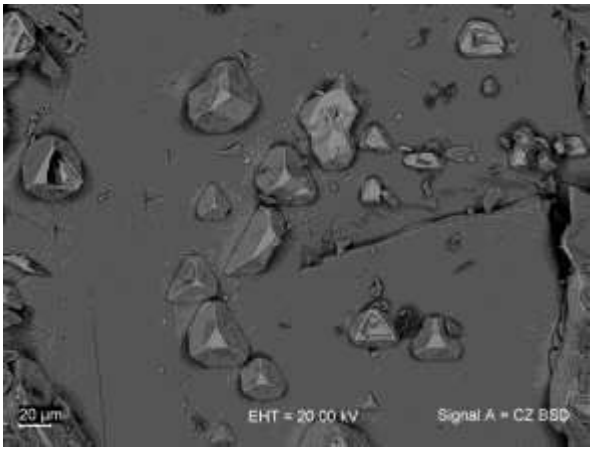

Повърхност на фантомния кристал

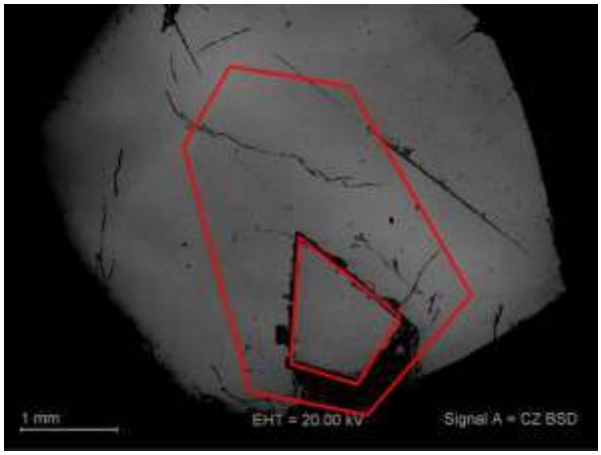

Реконструкция на зоналността

Електронно-микроскопски снимки

8.1.3. Тема по договор с външна организация: Петрографска, минераграфска и рентгенова характеристика на серпентинизирани ултрабази от ЮИ Родопи.

Работата по този договор продължава от 2014 г. През 2017 г. бяха извършени: 82 петрографски описания на дюншлифи с микрофотографии, 54 минераграфски описания на аншлифи с микрофотографии, 2 прахови рентгенови дифрактограми, 80 микросондови химични анализи и фотографии на сканиращ електронен микроскоп. От страна на музея по темата работиха Светлана Енчева (микроскопия и интерпретация на резултатите) и Денка Янакиева (рентгенография). Химичните анализи и електроно-микроскопските снимки бяха извършени на електронните микроскопи в Института по физикохимия на БАН и в Минно-геоложкия университет.

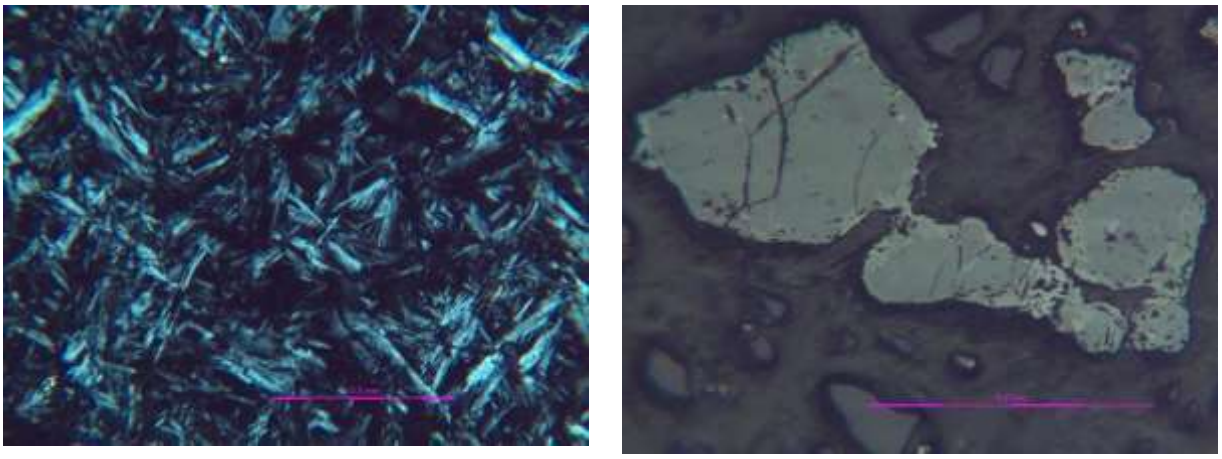

Снимки на поляризационен микроскоп на антигоритов серпентинит (вляво) и на хромитови зърна (вдясно)

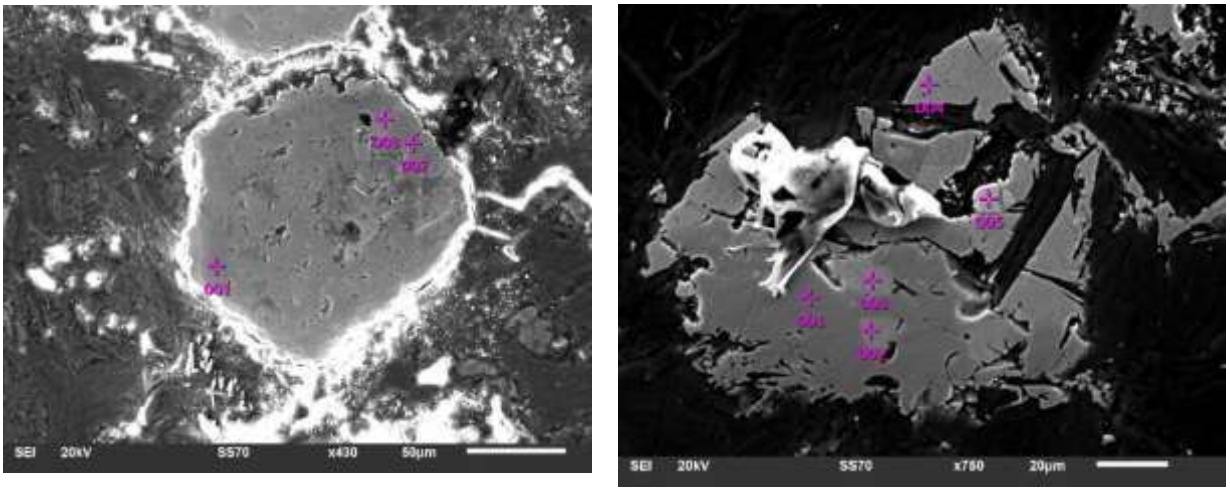

Електронно-микроскопски снимки на хромит (вляво) и на никелови сулфиди (вдясно) с местата на анализите

8.2. Лаборатории

8.2.1. Рентгенова лаборатория

През 2016 година в лабораторията бяха извършени 121 рентгеноструктурни анализа на минерали и материали по заявки на уредници от музея, дарители и сродни музеи.

Д. Йорданова

8.2.2. Лаборатория по оптична микроскопия

- микроскопиране на дюншлифи и комбинирани препарати – 42 бр. (извън тези от темата по договор с външна организация)

- вкарване в електронна база данни на описание на дюншлифи – 42 бр. До сега в базата данни има описани 1228 дюншлифа

- микрофотографии – над 900 бр.

8.3. Научна публикационна дейност

8.3.1. Музейни издания

- Отпечатване на сборник с докладите на Осмия международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване”, 170 стр., включващ 28 доклада , от които два на сътрудници на музея.

Външни корици на сборника с доклади

- Отпечатване на сборник с резюметата на Деветия международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване”, 66 стр., включващ 2 разработки на сътрудници на музея (едната в съавторство с външни автори) и 1 разработка на външни автори в съавторство със сътрудници на музея:

- Radka Zlateva-Uzunova. Prehistoric flint inplements from the Budzaka, near Sozopol, Southeast Bulagaria, 50

- Svetlana Encheva, Petko Petrov, Dorota Srodek, Irina Galuskina. New data on the mineral diversity of the Iglika skarn deposit, SE Bulgaria, 52

- Dorota Srodek, Irina Galuskina, Svetlana Encheva, Petko Petrov. Spectroscopic data of dellaite-Cl from the Iglika skarn deposit, SE Bulgaria, 18

8.3.2. Научни публикации в извън музейни издания

- Svetlana Encheva, Petko Petrov, Dorota Srodek, Irina Galuskina. New minerals for Bulgaria from the skarn deposit Iglika, SE Bulgaria. – Национална конференция на Българското

геологическо дружество с международно участие „ГЕОНАУКИ 2017” – Сборник с разширени резюмета, 23-25

- Mihail Tarassov, Zhivka Janakieva, Evgenia Tarassova. Phantom crystals of pyrite from the Yuzhna Petrovitsa deposit, Madan ore field, Bulgaria. – Национална конференция на Българското геологическо дружество с международно участие „ГЕОНАУКИ 2017” – Сборник с разширени резюмета, 37-39

- Живка Янакиева, Чавдар Начев. „Познай себе си!” – Херменегилд и Карел Шкорпил за природното наследство на България. – Национална конференция на Българското геологическо дружество с международно участие „ГЕОНАУКИ 2017” – Сборник с разширени резюмета, 157-159

- Живка Янакиева, Чавдар Начев. „Познай себе си!” – Херменегилд за природното наследство на България. – Национална конференция на Българското геологическо дружество с международно участие „ГЕОНАУКИ 2017” – Сборник с разширени резюмета, 159-161

- Свобода Сиракова, Радка Златева-Узунова. 2017. Технико-типологически анализ на кремъчни ансамбли от селищата Градешница-Мало поле и Гредешница-Луканово дърво, Врачанско. – Годишник на Националния археологически музей, Брой: 2017, 13, 417-432

- Clive Bonsall, Maria Gurova, Nedko Elenski, Georgi Ivanov, Aneta Bakamska, Georgi Ganetsovski, Radka Zlateva-Uzunova, Vladimir Slavchev. 2017. Tracing the source of obsidian from prehistoric sites in Bulgaria. – Bulgarian e-Journal of Archaeology, vol. 7 (2017) 37–5

- Ахати и ясписи от районата на Каратепе (Средна арда, Източни Родопи), Радостин Паздеров[1], Петко Петров[2], Любомир Михайлов[1], Руслан И. Костов[1], Научни трудове, Том VI, Национална научна конференция с международно участие „Наука и общество 2017, 5.6.10.2017, Съюз на учените в България, клон Кърджали, издание на „РКР принт“ ООД, стр 386-395.

8.4. Научно-популярна публикационна дейност

- Живка Янакиева. Изложба „Познай себе си! – Херменегилд и Карел Шкорпил за природното наследство на България” – рубрика Новини, сп. „Минно дело и геология”, 10/2017, 15

- Светлана Енчева. Девети международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване”-рубрика Събития, сп. „Минно дело и геология”, 10/2017, 20-21
С. Енчева

9. КУЛТУРНА ДЕЙНОСТ

9.1. Посещения на музея

9.1.1. Посещаемост 2017

През 2017 година общо 61520 души са посетили Националния музей “Земята и хората”. Запазва се тенденцията от последните години за увеличение на посетителите.

Посещаемост в НМ „Земята и хората“ 1998 – 2017 г.

1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
86600	94653	72548	62604	66890	62217	63848	68848	58628	68320	64445	42636	41009	49206	36817	37385	38517	44444	50272	61520

През 2017 г. музеят е бил отворен за посетители 354 дни. Музеят е бил затворен за посетители 11 дни: на 1 и 2 януари, от 14 до 17 април– Великден, от 24 до 27 декември – Коледа и на 31 декември.

Цените на входните билети бяха 4 лв. за възрастни българи и чужденци. Учениците, студентите, притежателите на международни младежки карти и пенсионерите ползват 50% намаление. Семейният билет е 6.00 лв. Геоложкият образователен кът за деца и възрастни се посещава срещу 1.00 лв.

През годината се запази правото на безплатен вход за дарители и доброволци на музея, членове на ИКОМ и ИКОМОС, деца от сиропиталища и социални домове, войници и инвалиди.

Безплатни бяха посещенията и за някои от големите изяви в музея.

Общо посетилите музея / музейната експозиция са разпределени по възрасти по следния начин:

- Платени – 28383 души - от тях: ученици – 1947; студенти – 1291 ; възрастни – 4491; пенсионери – 573; чужденци – 114; детски кът – 620, посетители за изяви в музея с билети по 1 лв. – 9841, семейни билети – 2422 с възрастни посетители - 4776 и деца и ученици 4776.
- Безплатни – 33137 - от тях: деца до 3 г – 892; деца от 3 до 7 г – 1733; ученици – 3094; студенти – 732; възрастни – 10028; пенсионери – 570; чужденци – 1011; хора с увреждания – 284; детски кът – 943; други – 12621.

9.1.2. Безплатни дни за посещение на НМ "Земята и хората" 2016 г.

През годината 27 дни са били с изцяло безплатен вход. Посетителите за безплатните дни са 18432.

Входът за музея е безплатен всеки последен понеделник от месеца. Входът е свободен и за крупни музейни изяви като: 14 февруари - Успение на Св. Константин-Кирил Философ, 3 март - Освобождението на България; 22 март – Международен ден на водата; 22 април - Ден на Майката Земя; 18 май - Международен ден на музеите; 19 юни - Ден на Дарителя; 6 август - Ден на Милосърдието; 17 септември - Ден на минералното разнообразие и Ден на София; 1 ноември - Ден на народните будители, Ден на почвите – 5 декември.

Год.	Общо	Платени		Безплатни	
		бр.	%	бр.	%
2016	50272	19527	39	30745	61
2017	61520	28383	46	33137	54

2016

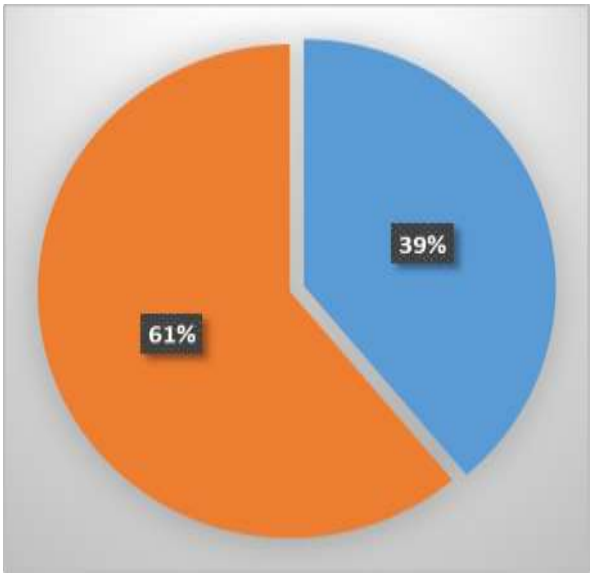

2017

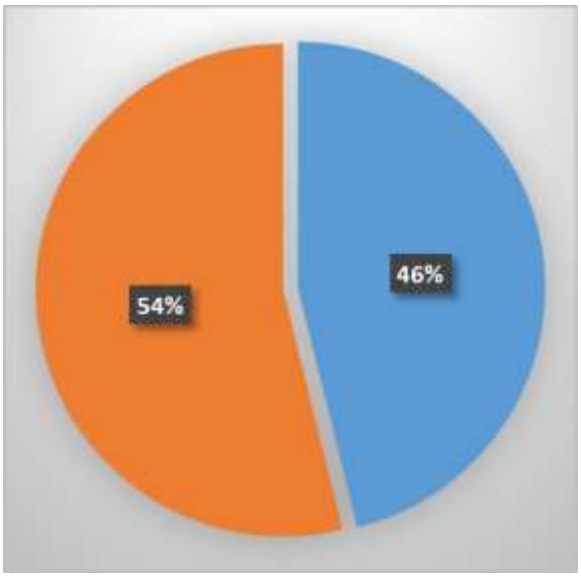

2017 в сравнение с 2016 г. бележи увеличение на ръста на платените посещения с 7%.

9.1.3.Групи и беседи

През 2017 г. музеят е бил посетен от над 150 групи. Изнесена са 77 беседи, от тях 5 на чужд език.

9.1.4. Анкетна карта за посетителите на НМЗХ

По предложение на гл. уредник на музея – Живка Янакиева от месец юли 2017 г. на посетителите на музея бе предложена за попълване анкетна карта. Посочените данни ще бъдат актуална връзка с посетителите и ще служат за препоръки и анализи.

През 2017 от посетители бяха попълнени 83 анкетни карти, от които може да се заключи, че повечето от хората посещават музея повече от веднъж, намират музея за полезен и вълнуващ и биха го препоръчали за посещение. От препоръките се повтарят желанието за климатизация, по добро осветление и за повече интерактивна информация, както и за преводи на английски език.

М. Христова

9.2. Изложби

През 2017 г. в Националния музей „Земята и хората” бяха реализирани множество изложби:

9.2.1. Постерни изложби

Сред постерните изложби следва да се отбележи временната изложба „105 години наука за почвите в България“, реализирана съвместно с ИПАЗР „Н. Пушкаров и Българско почвоведско дружество, в периода 01-31 януари.

Публиката бе запозната с живота и делото на акад. проф. д-р Георги Бончев, по случай 150 години от рождението му посредством постерна изложба, съвместно с Музей за минералогия, петрология и полезни изкопаеми на СУ „Св. Климент Охридски.

Бе експонирана и постерна изложба „Св. Климент – просветителят, съвместно с Кирило-методиевския научен център при БАН. Изложбата е част от събитията за отбелязване на 14 февруари – Ден на благодарност към делото на Св. Константин Кирил Философ.

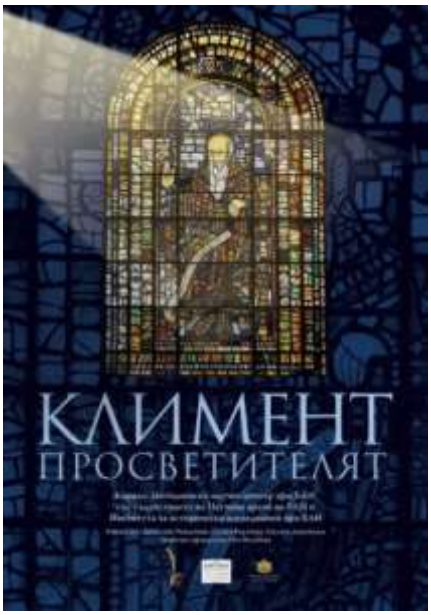

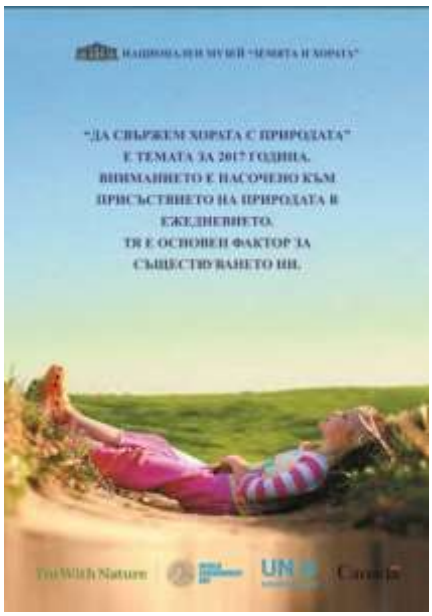

Част от проявите за Световния ден на водата - 22 март бяха постерните изложби „Водата под земята“, осъществена съвместно с Българско пещерно дружество и „22 Март – Световен ден на водата“.

С постерна изложби бяха отбелязани Световния ден на Земята в периода 22 април-5 юни и Световния ден на околната среда – 5 юни.

На 17 юни бе показана изложба посветена на проблемите свързани със сушата и опустиняването.

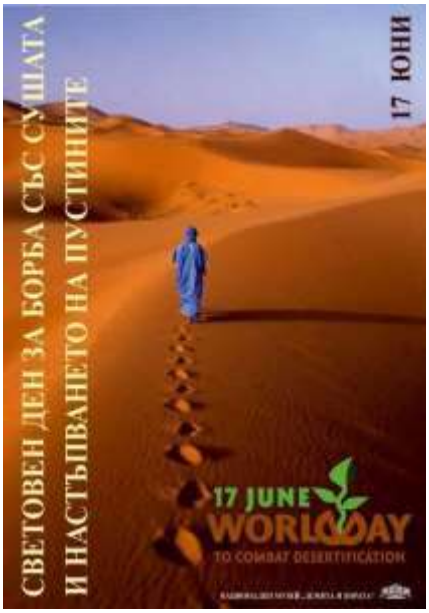

На 16 септември бе открита постерна изложба за архитектурното, минерално и природно наследство, съхранено в Национален музей „Земята и хората“, в рамките на Европейските дни на наследството.

Честванията на Деня на народните будители – 1 ноември, включваха и изложба, посветена на неизвестните страни от делото на Херменегилд и Карел Шкорпил.

Във връзка със Световният ден на почвата – 5 декември, съвместно с ИПАЗР „Н. Пушкаров, Селскостопанска академия и Българско почвоведско дружество бе подготвена и експонирана постерна изложба „Грижата за българските земи започва от опазването на почвата“.

Р. Златева

9.2.2. Художествени изложби

В периода 1-8 февруари 2017 г., в зала „Гигантски кристали“ на Национален музей „Земята и хората“ бе експонирана изложба на Евгения Тотева. Изложбата предостави възможност на широката публика да се запознае с произведенията на авторката и на нейни ученици от център за арт-терапия на хора с онко-хематологични заболявания.

Между 29-30 април и 25-26 ноември, в рамките на 49, 50, 51 и 52 международни изложби на котки, на втория етаж на музея бяха подредени творбите на Милена Вълчанова. Творбите правят впечатление с майсторското пресъздаване на характера и особеностите на различни породи котки.

През 2017 г. картината на Васка Попова-Баларева „Акт“, съхранявана в Национален музей „Земята и хората“ бе част от изложбата на Софийска градска художествена галерия „Голото мъжко тяло“.

Р. Златева

9.2.3. Фотоизложби

От 18 до 30 април се проведе фотоизложба посветена на „88 години организирано пещерно движение в България“, съвместно с Българско пещерно дружество. Бяха експонирани фотоси показващи началото и развитието на пещерното дело през годините.

В рамките на Европейските дни на наследството в залите на музея бяха показани подбрани фотоси от архива на музея, представящи природното наследство във фотоизложба „Земя за всички“.

През декември на посетителите на музея бе предоставена възможност да се любуват на красотата на подземното царство посредством фотоси от седмото поредно издание на конкурса „Пещерите и ние“. Бяха показани най-добрите 30 фотографии на 31 автори от 14 страни, а именно Белгия, България, Германия, Гърция, Великобритания, Италия, Испания, Косово, Руска федерация, САЩ, Словения, Сърбия, Франция, Япония. Изложбата бе осъществена в тясно сътрудничество с Българско пещерно дружество. Седмият Международен фото конкурс „Пещерите и ние“ е организиран от Балкански спелеоложки съюз и Пещерен клуб „Приста“.

Р. Златева

9.2.3. Изложби на детски рисунки и др.

Ретроспективна художествена изложба на младият творец Борис Симеонов бе открита на 22 април.

Бе експонирана и изложба-конкурс за детски рисунки на Народно читалище „Хармония”, през месец май.

Малките художници от школа „Малък зограф“ представиха пред широката публика своят поглед върху проблемите на околната среда през месец юни. Творбите представени в музея са част от наградените в рамките на конкурс с широко международно участие.

На 1 юни бе показана и изложба на тема „Крали Марко и други български юнаци”, организирана за отбелязване на деня на детето от Фондация „Детето и фолклора“.

Р. Златева

9.5. Концерти

Концертната програма на Национален музей „Земята и хората“ за 2017 година започна на 8 февруари с „Оперета и мюзикъл в музея“ . Концертът включваше творби от Калман, Де Куртис, Кавали, Доницети, Маскани, Бърнстейн, Офенбах и др., в изпълнение на Деян Павлов, Лидия Кулекова, Венера Мелеки, Ирена Бояджиева, Вихра Смилкова, Александра Докова, Тодор Котопанов, Николай Димитров и Кирил Марков. Публиката нееднократно стана на крака благодарение и на музикалният съпровод на Даниела Янева и Марио Йоцов.

В рамките на честванията на делото на Св. Константин-Кирил Философ – 14 февруари хорова формация при Национална гимназия за древни езици и култури, с диригент Даниел Иванов поднесе своите изпълнение на публиката.

На 24 март се състоя концерт перкусии от Пролетния благотворителен фестивал под надслов „Къде е Цоньо“, организиран от Американска фондация за България, в подкрепа на млади, талантливи музиканти. НМЗХ се включи, като партньор на фестивала.

По повод светлия християнски празник Благовещение бе реализиран благотворителен концерт-беседа под надслов „Радвай се, невесто неневестна“, с участието на дамски хор „Ирина Щиглич и квартет „Херувим“. Дарения от събитието са в подкрепа на храм „Св. Димитър Солунски“ – гр. София.

В началото на април младият пианист Фидоси Керчев предостави възможност на своята публика истинска музикална наслада с техническото съвършенство, емоционалност и драматизъм на изпълнението си. Пианистът е лауреат на двадесет и четвъртия Международен музикален конкурс „Музиката и земята“, Международен конкурс „Алберт Русел“ и др., носител на поредица отличия от La SColla Cantorum – Париж.

На 3 април пред публиката излязоха Зорница Иларионова и Елена-Мария Средева с разнообразна програма от композиции на Виенявски, Бах, Прокофиев и Бах.

На 11 април се състоя концерт на „Grazioze Classic Flautissimo“ в състав – Александра Митева, Александрина Цанева, Таня Бонева и Жаклина Викторова. Програмата включваше произведения на Джордано, Дебюси, Рахманинов, Гуно, Карастоянов, Глук и др.

В рамките на XXV международен музикален музикален конкурс за инструменталисти и композитори ”Музиката и Земята”, под мотото „Роберт Шуман и природата“ бяха изнесени следните концерти:

21 април – Таро Фунаяма, пиано, с творби от Бетовен, Шуберт, Шопен, Дебюси;

22 април – Тържествен концерт, посветен на Майката Земя с участието на симфоничен оркестър с диригент Петър Димитров и солисти - проф. Антон Мартинов, цигулка, Русия-Франция, Дарина Малеева, цигулка и проф. Ксавие Льоконт, пиано, Франция, с участието на Кремена Николова, цигулка В програмата: Менделсон, Бах;

23 април − Рецитал на Фумие Фукуи, пиано, Япония. В програмата творби от български и японски композитори;

24 април − "Пътешествие към сърцето на пианото" - рецитал на проф. Шантал Стиляни, пиано,Франция с творби от Скарлати, Бах, Лист, Моцарт, Дебюси и Равел;

25 април − Концерт на проф. Лидия Ошавкова, проф. Ганка Неделчева, Атанас Кръстев, виолончело, Фидоси Керчев, пиано,с участието на проф. Жени Захариева. В програмата: Бетовен, Шуберт, Дебюси и Бах;

26 април − Гала концерт на лауреатите на XXV Международен конкурс “Музиката и Земята”.

На 7 май и 18 декември се проведоха концерти „Песни на Любовта и Светлината“.

Концертът „Шедьоври на романтизма“ на Божидар Братоев (цигулка) и Валентина Гюлева (пиано), събра почитатели на творчеството на Шуман, Брамс и Франк на 8 юни в зала „Гигантски кристали“.

На 22 юни се състоя благотворителен концерт „Музикално пътешествие“ с участието на Ива Върбанова, Стефани Венциславова и приятели.

За втори път през годината Деян Павлов зарадва публиката в Национален музей „Земята и хората“ със спектакъла „Звездна нощ“.

В рамките на двадесет и осмите дни на японската култура в България, на 18 октомври се състоя концерт в чест на проф. Сашико Кодама.

На 19 октомври се състоя хоров концерт с участието на Формация „София“, Ямболска хорова школа “Проф. Георги Димитров“ с диригент Весела Пастърмаджиева и Вокален ансамбъл „Колегиум вокале“ от гр. Орхус, Дания, с диригент Михаил Неделчев.

Част от събитията за отбелязване на Деня на народните будители – 1 ноември бе музикалната и литературна вечер с Иван Жеков, който представи новата си книга „Почти приказка“, изпълни произведения на Дебюси, Шуман и свои авторски композиции.

На 14 ноември се състоя концерт в памет на Ирина Щиглич и Стефан Рибаров. Организатори на проявата са Йордан Рибаров, ученици и приятели на двамата изтъкнати музикални деятели. Участваха дамските хорови формации „Васил Арнаудов“, „Ирина Щиглич“, камерна формация при детски хор на БНР, вокално-инструментална формация към музикален център „Арт Либитум“, Таня Угринова и Стефан Рибаров.

Р. Златева

9.6. Представяне на книги, литературни срещи и дискусии

В деня на благодарност към делото на Св. Константин Кирил Философ – 14 февруари, съвместно с Кирило-методиевския културен център при БАН бе организирана дискусия и мултимедийни презентации, за малко известни факти около възникването и развитието на българската писменост.

По случай Националния празник на Република България - 3 март, се състоя тържествен авторски рецитал, организиран съвместно със Съюза на българските писатели. Поети от различни поколения представиха свои поетични произведения,

посветени на празника. Сред тях - Александър Михайлов, Теодор Константинов, Матей Шопкин, Димитър Христов, Атанас Капралов и др. Тържеството бе открито от Председателя на Съюза на българските писатели Боян Ангелов и поета Иван Есенски.

На 29 май се състоя премиера на поетичния алманах „Гласът на вселената“, в рамките на Международния фестивал „Духовност без граници“, организирана съвместно със Съюза на българските писатели.

На 5 юни, като част от събитията за отбелязване на Световният ден на околната среда Българска мрежа на Глобалния договор на ООН раздаде наградите в литературния конкурс за кратка история „Преоткрий своята природа“. Наградените произведения представяха вълнуващи разкази за срещата с природата, емоционалните моменти при срещата с нея, нуждата на човека от досег с флората и фауната, завръщането към изконните ценности, чрез общуването с природата.

Младият поет Косьо Николов представи на публиката новата си стихосбирка „Между тук и там“ на 30 септември.

На 2 ноември 2017 година бе представена дебютната книга на писателката Надежда Делева – „Приказки, прошепнати край морето“.

Р. Златева

9.7. Изложби посветени на живата природа

Преди 22 години в музея „Земята и хората“ стартираха първите в България изложби на котки по международни стандарти и се постави началото на организираната фелинология. Създаването и дългогодишната изложбена дейност на федерацията по фелинология в музея доведе и до появата на ново хоби и печеливш бизнес. За много хора изложбите на котки изпъстрят с радост монотонността на ежедневието. Изложбите са среща с многоликото лице на природата, частица от която внася в музея свободолюбивият дух на котките.

Два пъти през 2017 година: 29-30 април и 25-26 ноември пред очите на публиката между 100 и 150 вещо селектирани чистопородни котки, както и домашни котки се състезаваха в конкурси за „Най-красива котка“. Представени бяха повече от 20 редки породи. Освен от България имаше участници от Гърция, Румъния, Македония, Беларус, Испания и др. Съдиите бяха от Дания, Финландия, Чехия, Нидерлания, Израел и Белгия.

През изминалите 22 години за 43-те изложби посетителите са били 172 136. Интересът не стихва: изложбата на 25 и 26 ноември 2017 е с общо 8 222 посетители. Единствено на шестата изложба през ноември 1997 г. са били повече. Тази година обаче имаме абсолютен рекорд на посетителите общо от двете изложби на котки – 13 719. Така вече са подобрени резултатите от най-силните досега години: 13 150 (1997), 12 316 (1995) и 12 200 (1996).

На изложбите протекоха нови акции в защита на дивите представители на семейство котки. WWF България популяризира работата по увеличаване броя на едни от най-емблематичните котки на планетата – тигрите.

Съпътстващи художествени изложби на неподражаемата Милена Вълчанова отново впечатляваха с портрети на котки, в образите на които е уловен характер и настроение.

Нови атракции тази година бяха кът за моментални снимки с любимите котки и гостуването на Румен, най-известният български котарак в социалните мрежи. На 26 ноември той получи отличието "Блогър на годината", а много хора дойдоха, за да го видят на живо и да си купят картички с автограф. Така бяха събрани средства за пострадали бездомни котки под грижата на "Летс Адопт БГ".

Д. Делибалтова

9.8. Симпозиуми и семинари

На 19 януари бе осъществена прожекция на филма „Почвите в България“ и лекция на проф. Теохаров от ИПАЗР „Н. Пушкаров“, пред студенти от Лесотехнически университет – гр. София.

В рамките на честванията посветени на делото на Константин Кирил Философ на публиката бе предоставена възможността да види документалният филм „Пътят на буквите“. Филмът бе предоставен на Национален музей „Земята и хората“ с любезното съдействие на неговите създатели.

На 15 февруари в зала „Гигантски кристали“ се състоя коктейл, организиран от фирма „Ве консултинг“.

За отбелязване на 23 март – Световен ден на геодезиста бе осъществена прожекция на филм за Антарктида, презентации на геодезически софтуер и хардуер, както и коктейл.

На 1 април 2017 година за пореден път в музея се проведе отчетно-изборно събрание на клубът по спортна дресура „Сириус”.

Киноложки клуб „Швейцарски пастирски кучета“ показа серия мултимедийни презентации за своите членове, симпатизанти и широка публика на 3 юни.

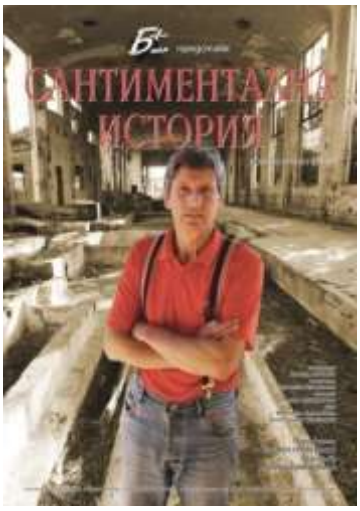

Сред събитията по отбелязването на Деня на дарителя и тридесетата годишнина на Национален музей „Земята и хората“ бе и представянето на документалния филм „Сантиментална история“ – 23 юни.

На 4 юли и 26 октомври в Национален музей „Земята и хората“ се състояха събрания на Българско минераложко дружество.

Българско пещерно дружество посрещна делегация от китайски пещерняци и проведе свое събрание на 17 август в заседателната зала на музея.

На 28 септември бе организиран коктейл от фирма „Парти сървиз“.

В периода 6-8 октомври се проведоха работните сесии на IX Международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхранение“.

На 28 октомври в зала „Гигантски кристали“ се проведе тържество на Български енергиен и минен форум.

През 2017 година, в заседателната зала на музея продължи провеждането на периодични заседания на Българско Пещерно дружество.

На 8 декември Национален музей „Земята и хората“ традиционно посрещна в своите зали гостите на Коледната вечер на геолога.

Р. Златева

9.9. Юбилейни и тържествени чествания

Св. Енчева

9.10. Други изяви - Абитуриентски облекла

За четиринадесета поредна година в края на месец февруари в експозиционната зала на *музея* се проведе изложението „Абитуриенти”, с участието на известни български моделиери и дизайнери.

Освен традиционните щандове за бутикови облекла, в зала „Гигантски кристали“ на музея бяха представени и аксесоари, бижута, чанти и други съпътстващи аксесоари. За поредна година броят на изложителите бе значителен. В изложението бяха включени и модни консултации с дизайнери, облекла по индивидуална поръчка, аксесоари към закупения тоалет

и др. Продължителността на изложението беше 5 дни и бе посетено от повече от 6000 посетители.

Изготвил Г. Цонков

9.11. Реклама и работа с медиите

През 2017 год. продължи ежегодишната работа с телевизионни, електронни и печатни медии.

Списъкът с контакти на музея бе допълван и актуализиран с нови потребители и нови, актуални адреси.

Продължи актуализацията и на данните за контактите на музея относно служебни и лични имейли на посолства, библиотеки, държавни институции, частни фирми, училища, университети, журналисти и др.

През 2017 година бе финализирано включването на Национален музей „Земята и хората", започната още през 2016, към инициативата на Центъра за градска мобилност и Столична община „Карта София".

Бе актуализирана информацията за музея в мобилното приложение iLoveBulgaria – официален интерактивен гид за България. Допълнително бе осъществено заснемане от екип на iLoveBulgaria, на 13 ноември , чрез което Национален музей „Земята и хората" да бъде включен сред избрани забележителности от 100-те Нациотални туристически обекта. Заснемането е осъществено посредством съвместен проект на iLoveBulgaria и Министерство на туризма.

На 14 юни бе извършено и заснемане за туристическият сайт bgwalk.com, придружено от подробен текстови материал за историята, експозициите и културната програма на музея.

На сайта и Фейсбук страницата на музея регулярно бяха обявявани актуалните прояви от културния календар.

Продължи и рутинната работа с медиите - поддържане на актуален списък с координати на редакции на медии и журналисти; изпращане на месечни програми, информационни бюлетини, прес-информации за изявите; участия в интервюта и заснемания.

Сред най-активните в отразяване дейността и културната програма на музея могат да се споменат сайтове, като iskrata.bg, popotam.bg, pejka.bg, newsart.net, kulturni-novini.info и др.

На 19 януари бе осъществено заснемане за рубриката „Music Spot“ на „New Line Channel“ – музикално предаване, излъчващо се в метрото, с водеща Невена Пейкова.

В музея бяха заснети епизоди от телевизионната поредица „София – ден и нощ“, на 20 май и 19 септември.

Традиционните прояви, изложения и базари, като изложения на минерали, фосили и скъпоценни камъни, Международни изложби на котки, ”Абитуриентски облекла” и др., бяха отразявани в редица медии − БНТ Канал 1, програмите на Българско национално радио, Българска телеграфна агенция, на сайтовете на Регионално управление на образованието – София-град, Столична община „Rozali.com“, „sabitie.com“, „sofia-art-galleries.com“ „mamaninja.bg“, „e-novinar.com“, „citysightseeing.bg“, „24chasa.bg“, „dnevnik.bg“, „dunavmost.com“, http://kanal3.bg, „nova.bg/news“, www.bnt.bg, и много други.

В контекста на популяризирането на 51 и 52 Международни изложби на котки, следва да се спомене участието на избраният за блогър на годината – котаракът Румен, който раздаваше картички с автограф по време на изложбите.

Бяха осъществени заснемания и записи на интервюта на специалисти от музея за телевизионни и радио репортажи за Национален музей „Земята и хората“ и събития от културната му програма, особено Деня на дарителя на НМЗХ – 19 юни и тридесетата годишнина на музея.

Сред тях могат да се отбележат:

12 март – интервю на Петко Петров по повод Световният ден на водата и временна изложба „Сътворени от водата“, за предаване „Нощен хоризонт“ на БНР;

21 април – интервю на Лариса Нешева по повод Международен ден на Майката Земя за „Новини БГ“;

19 юни – Живка Янакиева за БНР, по повод годишнината на музея:

http://bnr.bg/horizont/post/100843651 19 юни – Чавдар Начев за ТВ „Европа“, по повод годишнината на музея:

https://www.youtube.com/watch?v=qoZpRa3_bbE 19 юни – Живка Янакиева за Канал 3, по повод годишнината на музея;

19 юни – репортаж на БНТ, „Денят започва с култура“, за концертът „Звездна нощ“;

19 юни – Живка Янакиева за предаване „Радиокафе“, за БНР, Радио София, по повод годишнината на музея: http://bnr.bg/sofia/post/100843682/muzei-zemata-i-horata-chestva-30-godini-ot-sazdavaneto-si

22 юни – Живка Янакиева за предаване „Бащино огнище“ на ТВ „Планета“, по повод тридесетата годишнина на Национален музей „Земята и хората“;

20 септември – Лариса Нешева за БНР, Радио София, по повод занимания за деца в Европейски дни на наследството: http://bnr.bg/post/100875158/obrazovatelni-igri-v-muzea-zemata-i-horata-prez-sedmicata-na-decata

6 октомври – Светла Старирадева за „Агро ТВ“, по повод изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни;

14 декември – проф. Светла Русева (Директорът на Института по почвознание, агроекология и защита на растенията „Никола Пушкаров“), за БНР програма „Христо Ботев, по повод “Световен ден на почвата: http://bnr.bg/post/100908318/grijata-za-zemata-zapochva-ot-pochvata и др.

Обширни материали за музея бяха публикувани в „Минно дело и геология“:

- Национален музей "Земята и хората" - 30 години храм на дарителството;
- Оевети международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване” – рубрика Събития, сп. „Минно дело и геология”, 10/2017, 20-21
- Изложба „Познай себе си - Херменегилд и Карел Шкорпил за природното наследство на България: http://www.bmgk-bg.org/bg/novini-statii/884/

Р. Златева

10. КОМПЛЕКСНИ ИЗЯВИ

10.1. Ден за отдаване на почит на Св. Кирил Славянобългарски - 14 февруари

Тържественото честване посветено на делото на Контантин-Кирил Философ, организирано съвместно с Кирило-Методиевския научен център към БАН, бе открито с хорова формация при Национална гимназия за древни езици и култури, с диригент Даниел Иванов.

След встъпителното слово на Чавдар Начев – Директор на НМ „Земята и хората“ започна серия мултимедийни презентации, придружени с дискусии, разглеждащи малко известни страни и факти около създаването и развитието на българската писменост.

В зала „Гигантски кристали“ бе експонирана постерната изложба „Климент – Просветителят“.

На посетителите бе предоставена възможността да види документалният филм „Пътят на буквите“, предоставен на Национален музей „Земята и хората“ с любезното съдействие на неговите създатели специално за случая.

Р. Златева

10.2. Дни на минералите

През 2017 г. се проведоха три изложения на минерали, фосили и скъпоценни камъни: през месец октомври – XXVII-то Международно изложение, през м. април - Великденско и декември – Коледно. Броят на изложителите в тях беше между 60 и 67 от България, Румъния, Армения и Афганистан. Традиционно посещаемостта по време на изложенията е изключително висока. Тези, които се провеждат през месец октомври фигурират в

календара на световните изложения на минерали и се посещават от колекционери от Германия, Англия, Италия, Гърция, Русия. По време на изложенията пррез 2017 г. специално за децата бяха организирани следните занимания: „Треска за злато“; „Пролетни багри“ – изработване на картички и великденски яйца, декорирани с минерални пигменти с помощта на художник-доброволец към музея; изработване на дребни бижута и декорации с минерали; „Грънчарска работилница“ – изработване и декориране на глинени съдове с помощта на художници-керамици.

Уредник инж. Св. Старирадева

10. 3. Световен ден на водата – 22 март

Световният ден на водата се чества всяка година на 22 март, за да привлече публичното внимание към значението, съхраняването и устойчивото управление на питейната вода. Денят се отбелязва официално от 1993 по предложение на Конференцията за околната среда и развитието (UNCED). Всяка година на Световния ден на водата се акцентира върху определен аспект от значението на сладководните води, като за 2017 година темата бе "Отпадните води".

Националният музей „Земята и хората" традиционно е съорганизатор и домакин на изяви свързани със събитието. За 22 март 2017 г. бяха експонирани постерните изложби „22 март - Световен ден на водата" и „Водата под земята" и бяха прожектирани тематичните филми - „Синята планета", „Пътешествие до дъното на Земята", „Загадките на Ел Ниньо", „Тайният живот на леда", „Нил", „Водопадът Виктория", „Течение: В името на водата" и „Планета океан".

Акценти в програмата бяха ателиетата „Невидимата вода", където децата заедно със специалисти от музея откриваха водата скрита в минералите, чрез серия от експерименти и ателие-конкурс за тематична рисунка изпълнена с водоразтворими минерални пигменти.

Специално за 22 март бе подготвена изложба „Сътворени от водата", представяща образци от фондовете на музея, образувани от водни разтвори, не показвани пред широка публика до този момент.

10.4. Ден на планетата Земя – 22 април

Денят на Земята се чества над четири десетилетия, а от няколко години официално е включен в календара на ООН. Смята се и за рожден ден на съвременните екологични движения.

България се включва в отбелязването му през 1993 година. На 22 април 1992 г. Президентът на Република България Желю Желев подписва клетвата в името на Земята. Над 30 хиляди български деца се подписват под Декларацията за пълномощие за живот на Земята. Всяка година на 22 април над половин милиард души на планетата честват този ден.

По повод Международния ден на Земята - 22 април в музея бе организирана постерна изложба, посветена на историята на възникване на този международен ден, както и на инициативите на НМ „Земята и хората“, осъществени през 30 годишната история на музея. Бе взето интервю от Лариса Нешева и направен репортаж от Галя Георгиева и Десислава Станева от Novini.bg за инициативите на НМ „Земята и хората“ за този ден- http://m.novini.bg/news.php?id=419235.

Л. Нешева

10. 5. XXV международен конкурс "Музиката и Земята" и Фестивал „Изкуствата за Земята“

XXV международен конкурс "Музиката и Земята"

Главната цел на конкурса е да импулсира младите творци за създаване и изпълнение на музикални **произведения, посветени на Земята и нейното оцеляване**, като по този начин те създават духовна атмосфера в България и чужбина, която способства култивирането на нравствени ценности и светоглед на устойчиво развитие. Чрез изпълнение на творби ,вдъхновени от гениалните композитори,младите музиканти въздействат по емоционален път за промяна на отношението на хората към Природата.

Тук талантът и творчеството имат благородната задача да съдействат за изграждането на едно по-справедливо хуманно общество. Конкурсът е уникално

събитие, единствено в света с утвърдени дългогодишни традиции и културен акцент не само в България, но и в световен мащаб.

Конкурсът подпомага старта на млади музикални таланти за изява и България и чужбина, чрез концерти и турнета, осъществени със съдействие на членовете на журито. С цел повишаване на артистичното майсторство и квалификация на младото поколение музиканти ежегодно се провеждат майсторски класове и лекции от членовете на журито на конкурса - изтъкнати артисти и педагози - професори от цял свят както и фестивал „Изкуствата за Земята“.

Осъществява се неформален контакт и диалог между музиканти от различни страни, поколения и школи На конкурса се изпълняват музикални премиери за България на творби от световноизвестни музиканти. Участниците в конкурса от чужбина подготвят и изпълняват произведения на утвърдени и съвременни български автори. Те продължават музикалните си кариери като посланици на българското изкуство и култура по света.

В конкурса от 1993 до сега са участвали над **2500 млади музиканти от 37 страни.** В настоящото двадесет и пето издание на конкурса **участваха 70** млади музиканти от България, Япония, Македония, Хърватия, Русия и Узбекистан. Участниците в конкурса бяха разделени на три секции*:* солисти, композитори и камерни ансамбли. Според регламента те се представиха с по две произведения: виртуозен концертен етюд или кратка виртуозна пиеса и пиеса, свързана с тематиката за Земята и Природата.

Членове на журито на конкурса от 1993 година до сега са били 67 изтъкнати артисти-педагози - професори от цял свят: пианисти, цигулари, флейтисти, диригенти, композитори и др. Членове на **журито на XXV конкурс** бяха: **проф. Шантал Стилиани**, пиано, Франция; **проф. Лидия Ошавкова**, флейта, България; **проф. Антон Мартинов**, цигулка, Русия-Франция; **Стефан Илиев**, композиция, България; **Фумие Фукуи**, пиано, Япония; **проф. Румен Байрактаров**, композиция, цигулка, България, **Ксавие Льоконт Де Ла Бретонери**, пиано, Франция и проф. **Жени Захариева**, пиано, България, Артистичен директор на конкурса. Наблюдател на конкурса бе Таро Фунаяма, пиано, Япония – професор от Токийския университет.

Майсторски класове в рамките на конкурса ще проведат проф. Шантал Стиляни, пиано и проф. Антон Мартинов.

Концертите на членовете на журито и на лауреатите на конкурса са в рамките на Фестивала „Изкуствата за Земята“ ***под мотото*** **"Природата с творбите на Шуберт, Бетховен и Дебюси...“**

Шесте концерта се проведоха в залата на Гигантските кристали на Националния музей „Земята и хората“ със свободен вход.

21 април - Концерт на проф.Таро Фунаяма, пиано, Япония.

В програмата: Бетховен, Шуберт, Шопен, Дебюси

22 април - Тържествен концерт посветен на Деня на Майката Земя, с участието на камерен оркестър, диригент Петър Димитров и солисти Антон Мартинов, цигулка, Дарина Малеева, цигулка, Ксавие Льоконт де ла Бретонери, пиано и с участието на Кремена Николава, цигулка.

В програмата: Й.С.Бах, Ф.Менделсон

23 април - Концерт на Фумие Фукуи, пиано, Япония

В програмата: Шуберт, Шопен, Лист, Дебюси

24 април - „Пътят към сърцето на пианото“ концерт на проф.Шантал Стиляни, пиано, Франция

В програмата: Бах, Скарлати, Шуберт, Дебюси, Равел

25 април - Концерт на проф. Лидия Ошавкова, проф.Ганка Неделчева, Атанас Кръстев, виолончело с участието на проф.Жени Захариева

26 април - Гала концерт

на лауреатите на XXV Международен конкурс "Музиката и Земята"

В рамките на конкурса се състояха и два допълнителни концерта:

„Любими творби от Бетховен“ - на 20 април - в Камерна зала България с Антон Мартинов, Жени Захариева и Любомир Ников.

Програма:“Пролетна соната“,Кройцерова соната“,Седем вариации на тема от Моцарт“

Концерт с български и японски творби - на 25 април - Фумие Фукуи, Япония, в залата на Министерството на културата“Средец“

Международното жури присъди **две Големи награди от името на Министъра на околната среда и водите** - Дуо Надежда Цанова, пиано и Петър Македонски, тромпет и Зорница Иларионова, цигулка и следните награди **Първа награда:** Санджар Сараев, цигулка, Узбекистан от Минстрой-холдинг АД; Химари Инагаки, пиано, Япония от Асоциация „Приятели на Музиката и Земята“, Париж; Татяна Желязкова, флейта от Геотехмин ООД; Адриан Николов, ударни инструмети от Геотехмин ООД; Трио флейти Дуня Стойч, Йоана Димова, Ана-Мария Крайчева - от Минстрой-холдинг АД; Дуо флейти Йоана Димова и Дамян Апостолов от Минстрой-холдинг АД; **Втора награда** „Васко Абаджиев“ от проф. д-р Жени Милева и проф. Александър Шинков - Ива Маринова, цигулка; Арда Мустафауглу, пиано, Македония от Асарел-Медет АД; Дуо Яна Дойнова, арфа и Дамян Апостолов, флейта; Дуо Светлина Бояджиева, пиано и Велина Петкова, цигулка; **Трета награда** композиция Санджар Сараев; Ибрахим Игнатов, пиано; Хасан Игнатов, пиано, Йордан Григоров, пиано - награда „Васил Генов“ от г-жа Стоянка Славова, Александър Стоянов, пиано; **специални награди** - за ярко изпълнение - Велиан Димитров, ударни инструмети, за артистично изпълнение - Светослав Цифудин, пиано, за ярък талант - Йордан Петков, ударни инструмети; за изключително изпълнение на произведение ог Глинка - Елица Стефанова, пиано; Красимир Чаков, пиано; за виртуозно изпълнение - Сара Чакърова, ударни инструменти и Виктор Владков, пиано; за българска творба от Васил Казанджиев - Александра Симеонова, пиано; за българско произведение - Калоян Минчев, ударни инструменти; „млад талант“ - Алеко Богданов, ударни инструменти; за изпълнение на австрийска музика от Франц Шуберт - Илинка Петрова, пиано; за най-млад талант - Дамян Стоев, пиано; за френска музика - пиано дуо Ния Бонева, Звезделина Коларова; за композиция Хасан Игнатов и Ибрахим Игнатов; за млад перспективен талант - Димитър Димитров, пиано; за млад талант за изпълнение на Хачатурян - Адриана Узунова, пиано; за изпълнение на българска творба - Емили Цонева, пиано; за изпълнение руска музика – Прокофиев - Виктория Влахова, пиано; за **съпровод** - Георги Беломъжов и Мария-Елена Средева; за **педагог** - Елена Юлианова и **поощрения**: Дуо ударни инструменти - Алеко Богданов и Йордан Петков, Никола Николов, кларинет, Вероника Венчарска, цигулка и Филип Копецки, флейта; пооцрения за композиция Илинка Петрова и Атанас Атанасов.

От името на Асоциация „Филомуза“ проф. Шантал Стичияни покани на **концерт за Френското национално радио** - Дуо Надежда Цанова, пиано и Петър Македонски, тромпет – Голямата награди, Арда Мустафауглу, пиано, Македония – втора награди и Дамян Стоев, пиано за изпълнение на френска музика.

Наградите бяха връчени от първият патрон на конкурса д-р Босевски, министър на околната среда и водите, проф. д.т.н. Николай Вълканов - Минстрой Холдинг АД, г-жа Диана Мартини от Геотехмин ООД, представители на Министерството на културата и Министерствата на околната среда и водите на Република България и на Столична община.

Г-жа Р. Базейтова от Министерството на културата обяви, че лауреатите на конкурса под 18 години получават едногодишни стипиндии от министерството.

Проведените досега двадесет и пет поредни конкурса "Музиката и Земята" му донесоха заслужена слава в изданията на **България, Франция, Япония, Германия и САЩ**, **включително в българските учебниците по музика.** Идеите и целите на Конкурса, както и изявите на лауреатите му - млади инструменталисти и композитори - ежегодно намират отражение в българските електронни медии. Конкурсът е отразяван и от радиостанциите на САЩ **Northeastern Broadcasting,** USA, **Radio Bar Harbor,** Maine, USA, Япония, Германия, както и в пресата: списание "*Шопен*" и списание "За педагози" в Токио; в пресата на Щата Мейн. Международният конкурс "Музиката и Земята" бе представен пред Съвета на Европа в Страсбург през 1996 г. и в ООН през 2000 г. Изпълнения на лауреатите се записват **на компактдискове от поредицата "*Зелените ангели*"**. Наградени композиции на младите композитори са издадени в **издателство *Henry Lemoine*, Paris.** Лауреати на конкурса са имали турнета в: **САЩ, Гърция, Франция, Русия и Япония.** През 1996 година се състоя турне на лауреатите на Конкурса в щата Мейн, САЩ в рамките на Международния фестивал **Arcady Music Festival.** Ежегодно лауреатите на конкурса участват с **рецитали в концертната серия „Български концертни вечери" в Ню Йорк** *(www.BCENY.org)*.

Патрон на конкурса е Министърът на околната среда и водите на Република България. От негово име се връчва **Голямата награда** на конкурса – статуя на ангел,

крепящ на крилете си нашата наранена планета – изразява основната идея на конкурса, че духовността ще спаси планетата.

Конкурсът допринася за укрепване и разширяване на правата на децата в областта на музиката. В рамките на този конкурс с фестивален характер младото поколение научава много за музикалното изкуство от утвърдени музиканти. Тук то получава оценка и стимул за развитието на своите творчески идеи. Изявата му е старт за бъдеща музикална кариера. Много от лауреатите вече имат световни кариери в областта на професионалната музика.

Естетическата наслада и емоционалното съпреживяване, породени от представянето на тематично подбрани музикални произведения, имат директно въздействие и възстановяват изгубената хармония в отношението към природата и между хората.

Конкурсът бе широко отразен в медийното ространство: интервюта с членове на журито и участници в конкурса се излъчиха по БНТ – Денят започва с култура – 22 април интервю на Цветелина Катанска, по радио Христо Ботев, в.ДУМА (www.duma.bg), „Преса" и „Новинар" и др. Информация за конкурса и покани за концертите бяха публикувани в сайта на Софийска община https://www.sofia.bg/web/guest/events-in-sofia/-/asset_publisher/bhdZ0JG7eW0d/content/xxv-ubileen-mezdunaroden-konkurs-muzikata-i-zemata-i-festival-izkustvata-za-zemata, http://www.sofiaculture.bg/index.php, в Портал „Култура", Културните новини, както и от електронните издания: http://www.bta.bg/, http://duma.bg/, http://www.cross.bg/zemyata-sreda-okolnata, и др и др.

Видеоклипове от концертите бяха излъчвани директно на сйта на НМ „Земята и хората": https://www.facebook.com/earthandman86?fref=hovercard.

Организаторите и участниците в конкурса получиха приветствие от Президента на Република България – ген. Румен Радев.

Република България
Президент

ДО
Г-Н МИХАИЛ МАЛЕЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ФОНДАЦИЯ
„ЗЕМЯТА И ХОРАТА"

ДО
УЧАСТНИЦИТЕ
В МЕЖДУНАРОДНИЯ КОНКУРС
„МУЗИКАТА И ЗЕМЯТА"

Уважаеми господин Малеев,
Уважаеми дами и господа,

На 22 април светът отбелязва Деня на майката Земя. На този ден си припомняме, че от нашето отговорно поведение като личности, нации и човечество зависи устойчивото съхраняване на околната среда, че от нашето уважение към природата зависи нейните чудеса да останат достояние и на бъдещите поколения.

България заслужено се гордее със своя принос към тази важна традиция. С удовлетворение трябва да отбележа, че президентската институция има своята роля в националния ангажимент към Деня на Земята - още през 1992 г. президентът д-р Желю Желев подписа клетвата в името на Земята и положи основата, на която и до днес празникът намира своето място в българския календар.

За мен е удоволствие да приветствам международния конкурс за инструменталисти и композитори „Музиката и Земята" - едно от ярките и утвърдени събития у нас, което за 25-и юбилеен път ще почете този значим празник с произведения, посветени на нашия общ дом. На сцената отново ще си дадат среща млади музикални дарования от различни страни, за да очаровят публиката с таланта и уменията си и да отправят послание към човешкия род, че изкуството е най-силното оръжие в нашата дългогодишна битка за по-добър свят.

Няма по-заслужена награда за артиста от аплодисментите на публиката. Ето защо Ви пожелавам обичаните да не заглъхват през конкурсните дни.

На добър час!

Румен Радев
ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

XXV Международен конкурс за инструменталисти и композитори “Музиката и Земята” бе организиран от Фондация „Земята и хората” и се проведе с благородното съдействие на: Националния музей „Земята и хората”, Министерството на околната среда и водите, Министерството на културата, Минстрой Холдинг АД, Геотехмин ООД, проф. Жени Милева и проф. Ал. Шинков, г-жа Стоянка Славова, г-н Кеазим Исинов. Цялата организация, свързана с конкурса: набирането на необходимите средства, популяризирането, подготовката и осъществяването му бе извършена безвъзмездно от неговия организационен комитет, председател, артистичен директор, секретариат, както и от членовете на Фондация “Земята и хората” по утвърдения организационен модел на конкурса. Подготовката и провеждането на конкурса бе осъществена от членове и приятели на Фондация „Земята и хората”.

Международен фестивал „ИЗКУСТВАТА ЗА ЗЕМЯТА“ - от „СЪТВОРЕНИЕТО НА СВЕТА“ до „КРАЯ НА ВРЕМЕТО“

Проектът Международен фестивал „Изкуствата за Земята“ - От „Сътворението на света“ до „Края на времето“ бе осъществен от Фондация „Земята и хората“ със съдействието на Националния музей „Земята и хората“, Дирекция „Сценични изкуства и художественото образование“ при Министерството на културата, Националната музикална академия „Панчо Владигеров и посолството на Япония в София.

Концепцията на фестивалния форум бе изградена на идейната основа, свързана с уникалността на форума и с актуална за времето ни проблемна сфера. Това са двата полюса на взаимодействие между Човека и Природата, която е и източник на живот и извор на вдъхновение за Човека. От една страна, той е подложен на унищожение от неразумните си действия срещу нея, а от друга – на себеунищожението си с конфликтите, войната, негативните последици от културните различия и влиянията на глобализма в жизнената му среда. В този смисъл и мисията на фестивала „Изкуствата за Земята“ - от създаването му до сега - е да събужда латентното състояние на човешката съвест и чрез емоционалното въздействие на изкуството да променя отношението му към Природата. В тази връзка, организаторите са удовлетворени от осъщесвяването на единствен у нас музикален форум, носещ белега на иновация и оригиналност - по отношение своята идейност, широк диапазон на художествена изява и отправящ своите послания към Човека и Природата, към исконните ценности и ролята и значението на изкуството, на образованието, възпитанието и на развитието на младите хора за бъдещето на планетата.

Тази година, в контекста на фестивалната тема и в диапазона от изяви в четири концерта, са включени подходящи и рядко изпълнявани творби от различни автори, стилове и епохи – творби от български автори и автори от световното музикално наследство. Във фестивалните дни изтъкнати камерни изпълнители, солисти и състави от България, Франция, Япония ще поднесат на аудиторията своите интерпретации на високо професионално равнище. В широкия обхват на фестивалната програма са включени и съпътстващи прояви – кръгла маса, лекции и творчески срещи.

Първият концерт – на 29 октомври, неделя от 19 ч. се състоя в Камерна зала „България“. Той бе по случай 125 години от рождението на Дариус МИЙО. КСАВИЕ ЛЬОКОНТ ДЕ ЛА БРЕТОНЕРИ, пиано, Франция и ДАРИНА МАЛЕЕВА, цигулка с участието на ЗДРАВКА КОМИТОВА, цигулка, КРИСТИЯН СУГАРЕВ, виола и

ЛЮБОМИР НИКОВ, виолончело изпълниха Три песни за пиано "Песен на Зората", "Песен на Зенита" и "Песен на Здрача" от Роже ТЕСИЕ (1939) - (премиера за България), „Страховит танц“ от Камий СЕН-САНС (1835-1921), "През пролетта" за цигулка и пиано и Квинтет "Сътворението на света" от Дариус МИЙО (1892-1974).

Вторият концерт бе на 18 октомври 2017 г., сряда от 18.00 ч. в зала „Гигантски кристали“ на Националния музей “Земята и хората”. Концертът бе в чест на изтъкнатата японска пианиска проф. Сачико КОДАМА и бе в програмата на 28мите Дни на японската култура в България. Дуо ВАСИЛЕНКО, дуо Д. ЩЕРЕВА и Е. СИМЕОНОВА и Мария-Елена СРЕДЕВА изпълниха творби от АЛ. ЙОСИФОВ, СТ. ИЛИЕВ, Р. БАЙРАКТАРОВ, Кр. ТАСКОВ.

Третият концерт на 7 ноември 2017 г., вторник от 18.00 ч. се състоя в Националната музикална академия "проф. Панчо Владигеров". ЯНА ЗЕЛЕНОГОРСКА, цигулка и ЙОШИХАРУ УАДА, пиано изпълниха творби от БАХ, САРАСАТЕ, А.МИОШИ, Х.ДЮТИЙО. Концертът бе включен в програмата на 28мите Дни на японската култура в България.

Цикълът завърши с концерт 16 ноември, четвъртък 2017 г - 19 ч. ЖЕНИ ЗАХАРИЕВА, пиано, АНГЕЛ СТАНКОВ, цигулка, ИВАН ЛАЛЕВ, виолончело, БОБИ ЙОЦОВ, кларинет, МИЛЕНА ЗЛАТАРОВА, виола и ДЕЯН ВЕЛИКОВ, контрабас изпълниха КЛАВИРЕН КВИНТЕТ "ПЪСТЪРВАТА" от Франц ШУБЕРТ (1797- 1828) и КВАРТЕТ ЗА КРАЯ НА ВРЕМЕТО от Оливие МЕСИЕН (1908 - 1992).

Проектът допринесе за разнообразието и обогатяване на културния живот. Стана културен акцент в столичния и национален културен календар. Стимулира развитието на музикалното изкуство, общуването и възпитанието на аудиторията с музиката и популяризацията на нейните достижения. Предостави сцена за участие и представяне на творческите достижения на наши и чужди композитори и изпълнители в широк творчески диапазон с оригинални, утвърдени образци от изкуството.

Фестивалът бе огласен в печатните и електронни медии – БНР, БНТ, TV1, ФМ Класик, Интернет и други медии.

М. Христова

10.6. Нощ на музеите – 20 май

На 20 май се проведе 13-то издание на общоевропейската Нощ на музеите.

Инициативата се организира по идея на Френското министерство на културата и съществува от 2005 г. За изминалите 13 години тя се наложи като значима общоевропейска музейна изява.

България е сред страните, които първи и най-активно откликват на проявата.

По традиция за посетителите входът е свободен за постоянните експозиции и временните изложби в музея. Събираха се печати, за участие в томбола.

Изявата цели да се акцентира върху ролята на музеите за развитието на обществото и създаване на нагласи за музеите, като ценност при различните публики; да се превърне в международен фестивал, който продължава през деня и нощта; да се даде равен достъп до музеите и изявите в тях на хора в неравностойно положение; да се осъществи неформален контакт с публиката.

Европейската нощ на музеите се организира под патронажа на Съвета на Европа, ЮНЕСКО и Международния музеен съвет (ICOM). Инициативата се реализира и със

съдействието на Министерството на културата, Столичната община и Френския културен институт.

В Националния музей „Земята и хората“ Денят на музеите се отбелязва за първи път през 2006 г. със свободен вход.

През 2017 година Национален музей „Земята и хората“, в рамките на инициативата, представи освен временните и постоянните си експозиции изпълнения на детски хор „Ангелски гласове“ при 112 ОУ „Стоян Заимов“, флашмоб и откъси от пиеси на Уилям Шекспир на театрална школа „Ведна“ с режисьор Красимира Методиева, както и специална селекция от научно-популярни филми.

Проявата бе широко отразена в електронните медии, при някои от които с повече от една публикация - wherevent.com; cross.bg; novini.dir.bg; offnews.bg; ploshtadslaveikov.com; glasove.com; artsofia.bg; sofia.bg; eventsmedia.bg; museumpan.com; evensi.com; popotam.bg; institutfrancais.bg; sofia-art-galleries.com и др.

През 2017 година изявата бе посетена от 4005 души, като следва да се отбележи за поредна година тенденция, към увеличаване на броя млади хора и семействата с малки деца, които освен от програмата и изложбите посетиха и Геоложкия кът за деца и възрастни.

Нощта на музеите е сред най-големите изяви през годината, което изисква прецизна предварителна подготовка, на залите, на дежурните служители, на отговарящите за охраната на експонатите и сигурността на посетителите. Безплатният вход осигурява достъп до музея на много хора за сравнително кратко време.

Печати се поставяха на централния вход на музея, като в същото време дежурни служители от музея извършваха паралелно преброяване на посетителите на входа, към залата.
Р. Златева

10.7. Световен ден на околната среда - 5 юни

По повод 5 юни – Световния ден на околната среда в Националният музей „Земята и хората“ бяха организирани следните събития:

- от 05 до 17 юни бе представена изложба на детски рисунки организирана от школата „Мълък зограф“, като бяха представени някои от наградените творби от Световния конкурс за детска рисунка, под патронажа на Министерство на културата на Република България;

- от 05 до 17 юни бе експонирана постерна изложба – „5 Юни – Световен ден на околната среда“, която проследява темите за отбелязването на Световния ден на околната среда от 2010 до 2017 година.

Световният ден на околната среда се отбелязва в цял свят на 5 юни от 1973 г. по решение на Конференцията на ООН по проблемите на околната среда, проведена в Стокхолм, Швеция, през 1972 г. На този форум е приета Декларация за околната среда – първият международен договор за принципите за екологична защита на Земята. Всяка година се избира символична страна−домакин и се определя мото на Световния ден на околната среда и съпътстващата го Зелена седмица.

През 2017 година Световният ден на околната среда е посветен на връзката на съвременния човек с природата. Разглеждат се различни начини да се докоснем до нея в ежедневието си без да нанасяме вреди. За страна домакин е избрана Канада. Природното богатство на страната и неговото опазване е съществена част от националната идентичност и правителствената политика. Темата „Да свържем човекът с природата“ провокира да се замислим, че сме част от природата, зависим от нея и трябва да ценим тази жизненоважна връзка.

Проявата бе сравнително добре отразена в електронните медии: peika.bg; popotam.bg; actualno.com; kulturni-novini.info; nova.bg; flashnews.bg и др.

Р. Златева

10.8.– Световен ден за борба с опустиняването и засушаването 17 юни

На 17 юни бе експонирана постерна изложба от 8 бостера за борбата със сушата и настъпването на пустините. Общото събрание на Организацията на обединените нации (Общото събрание на Алианса за резолюция A / RES / 49/115) е обявило на 17 юни "Световния ден за борба с опустиняването и засушаването" за популяризиране на обществената осведоменост по въпроса и прилагането на Конвенцията на ООН за Борба с опустиняването.

М. Христова

10.9. Ден на Дарителя на музея - 19 юни

Ежегодното честване на Деня на Дарителя на НМЗХ е свързано с датата на откриване на музея за посещения (19.06.1987 г.). На организираното празненството пред създатели и дарители Директорът на музея представи резултатите от едногодишна дейност, насочена към обогатяване на музейните фондове, тяхното обработване и съхранение, създаването на гостуващи изложби, научната работа на екипа на музея. Беше открита временна експозиция „Нови постъпленя” в която са експонирани най-представителните минерални образци и материали обогатили фондовете на музея през последната година. На този ден се връчиха и свидетелства за дарения. Особен акцент през тази година беше дарителската акция сред приятелите на музея във Фейсбук. Като резултат в експозиция Нови постъпления е показана една витрина с тези дарения.

Директорът на НМ „Земята и хората” Чавдар Начев представи множеството прояви, организирани в Музея ”Земята и хората”, станали традиция за българската общественост. В словото си той подчерта за необходимостта от приемственост в сътвореното в музея.

Организатор: Ж.Янакиева

10.10. Ден на Милосърдието – 6 август

На 6 август в Национален музей „Земята и хората“ традиционно се отбелязва Деня на милосърдието в знак на съпричастност, към жертвите на атомните бомбардировки в Хирошима и Нагасаки.

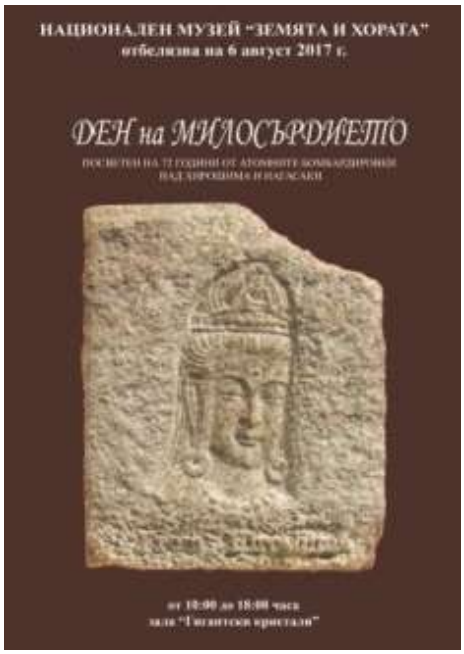

И тази година в зала „Гигантски кристали“ бе експониран „Камъкът от Хирошима“ (гранитен къс от уличната настилка в гр. Хирошима, който е бил изложен на въздействието на атомния взрив сутринта на 6 август 1945 година). През 1997 година камъкът е получен от Президентството на Република България в Национален музей „Земята и хората“, с ангажимент „Деня на милосърдието“ да бъде отбелязван всяка година по подходящ начин. Такива гранитни късове с изработен барелеф на японската богиня на милосърдието – Канон са изпратени до лидерите на 188 страни в света по инициатива на Асоциация „Камък за мир“.

Възпоменателната церемония има за цел да напомни за събитията, които никога не трябва да бъдат забравяни и да бъде отдадена почит пред невинните жертви на атомния апокалипсис.

През 2017 година бе представена постерна и фотоизложба. Постерната сесия представи в детайли идеята за, разработването на бомбите, самият взрив и последствията от него. Фотосите разказват за днешния ден на град Хирошима и споменът за събитията.

За гостите на музея, традиционно бе осигурена възможност за написване на лични послания за мир с вярата, че нашето общо състрадание ще ни направи по-добри и по-активни в борбата за премахване на атомните и ядрените оръжия.

Изявата бе отразена в електронни сайтове, като: vesti.bg; glaspress.rs; peshterainfo.com; debati.bg; pirinsko.com; ekipnews.com; novini247.com; jenskologia.com и др.

Р. Златева

10.11. Европейски дни на наследството- 16 септември

„Наследство и природа: пейзаж от възможности” бе мото на Европейските дни на наследството през 2017 г. По този повод на 16 септември бе експонирана постерна изложба със шест постера. На 17 септември – Национален музей „Земята и хората“ предостави на посетителите си уникална екскурзия – разходка във фондохранилищата на музея, където

наред със съхраненото минерално разнообразие, те имаха възможност да се докоснат до ежедневната работа на музейните специалисти; да надникнат зад кулисите на експозициите и да видят непоказвани минерални образци.

10.12. IX МЕЖДУНАРОДЕН СИМПОЗИУМ „МИНЕРАЛНОТО РАЗНООБРАЗИЕ - ИЗСЛЕДВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ”

Деветият международен симпозиум “Минералното разнообразие – изследване и съхраняване” се състоя от 16 до 18 октомври 2017 г. в Националния музей “Земята и хората”, София. Провеждането му бе поредна изява на Софийската инициатива за съхраняване на минералното разнообразие, стартирала в музея през 1999 г. Организацията на Симпозиума бе подкрепена от 11-членен Международен организационен комитет с президент доц. Михаил Малеев и осъществена от екип на музея.

Главна тема на Деветия симпозиум бе: „Подходи и практики за съхраняване на минералното разнообразие в музеи и частни колекции”. Други теми бяха: „Геопаркове и защитени минерални находища – състояние и проблеми”, „Минералното разнообразие в обекти от културното и природно наследство”, „Съхранено минерално разнообразие в публични колекции”, „Съхранено минерално разнообразие в частни музеи и колекции”, „Иновации в представянето и популяризирането на минералните колекции”, „Образователни програми и занимания с деца - възпитание в природолюбие ” и др.

В Симпозиума взеха участие 68 души от България, Русия, Полша, Гърция и Великобритания. Изнесени бяха 34 устни доклада, а 28 бяха представени на постерна сесия. Поканен лектор бе член-кор. на РАН проф. Игор Пеков от Московския държавен университет, който представи значението на минераложката колекция на най-големия руски колекционер Виктор Степанов. Голям интерес предизвикаха доклада на директора на минераложкия музей на РАН „А.Е. Ферсман” проф. Павел Плечов за научно-изследователския фонд на ръководеният от него музей, както и доклада на Панайотис Вудурис от Атинския университет за минераложките геотопи в Гърция.

В заключителния ден се проведе Кръгла маса на тема: „Научни основи за съхраняване на минералното разнообразие”.

Откриване на Симпозиума

Поканен лектор - член-кор. на РАН проф. И. Пеков

Организацията и провеждането на Деветия симпозиум бяха любезно подкрепени от фирми на минно-добивния бранш: „Геотехмин” ООД, Фондация „Асарел”, Дънди Прешъс металс Челопеч ЕАД и „Минстрой Холдинг”.

Кевин Уолш за минералното разнообразие на провинция Фуджян, Китай

Нов минерал за света от България представи д-р Момчил Дюлгеров от СУ

Проф. Павел Плечов – директор на минераложкия музей „А.Е. Ферсман” на РАН, Москва

Доц. Панайотис Вудурис от Атинския университет

Участници в Симпозиума от разни краища на света и с разни възрасти

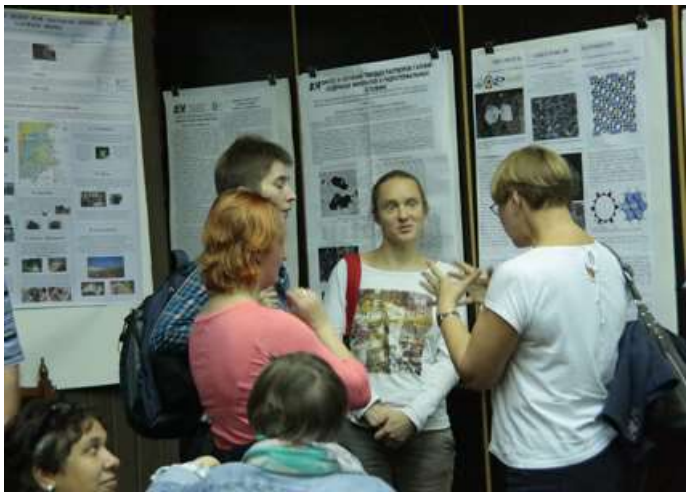

Понякога постерите се обясняват по-добре с мимики и жестове

Неформални дискусии

Снимка за спомен на участниците в Деветия симпозиум

Св. Енчева

10.12.1. Минераложки туризъм.

За участниците в Деветия международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване” от 19 до 23 октомври 2017 бе организирана следсимпозиумна минераложка екскурзия из България с маршрут: София – Мадан (рудник Бориева) – Златоград (рудник Мързян) – с. Добромирци (пегматит в ултрабазити) – природен феномен Слона при с. Каялоба – с. Златолист, Крумовградско (зеолити: хармотом, аналцим, хабазит, морденит) – с. Ауста, Момчилградско – Александровска гробница – рудник „Трояново-3” (гипс – монокристали и двойници) – Елхово – с. Иглика (Mg-скарни с монтичелит и мервинит) – с. Полски градец (гранат-диопсид-епидотови скарни) – Пловдив – с. Сеславци (типово находище на K-Mg-арфведсонит) – София.

В екскурзията се включиха 27 души. Освен да съберат минерални образци, участниците имаха възможност да се запознаят с много от културните и природни забележителности на страната ни.

Най-сетне пред рудник „Петровица”, Мадан

Метазалеж на хор. 865 в находище „Бориева”

За знайни хармотоми край Златолист, Крумовградско…

…и незнайни минерали край с. Иглика, Елховско

С чук и фотоапарат

Лесно се събират гипсови кристали в „Трояново-3" – растат като гъби

Природен феномен Слона, Златоградско

Събрани са не само гранати

Пловдивски закачки

Светла Енчева

10.13. Ден на народните будители- 1 ноември „Познай себе си!“ Херменегилд и Карел Шкорпил за природното наследство на България.

За Деня на народните будителли – 1 ноември в музея бе експонирана изложбата „Познай себе си!“, която представи научните разработки на братята Херменегилд и Карел Шкорпил в множество области на природните науки в България. По време на подготовката на изложбата беше издирена неизвестна за науката Геоложка карта на Южна България в мащаб 1:420 000 с автор Х. Шкорпил.

Ж. Янакиева

10.14. Световен ден на почвата - 5 декември

За отбелязване на 5 декемви – Световния ден на почвата бе открита постерна изложба съвместно със Селскостопанска академия, Институт по почвознание, агротехнологии и защита на растенията „Никола Пушкаров“ и Българско почвоведско дружество – „Грижата за българските земи започва от почвата“.

Официалната част бе открита с музикален поздрав от хор на Национална гимназия за древни езици и култури „Константин – Кирил Философ“.

Приветствия поднесоха Чавдар Начев – Директор на Национален музей „Земята и хората“ и проф. Светла Русева – Директор на ИПАЗР „Никола Пушкаров“.

Бяха изнесени серия презентации:

- „Глобалното партньорство за почвите през 2017 година“– проф. Светла Русева, Директор на ИПАЗР „Никола Пушкаров”;
- „Почви за устойчиво производство на храна и екосистемни услуги – резултати от конференцията на високо равнище на естонското председателство на ЕС“ – проф. Васил Николов, председател на Селскостопанска академия;
- „Почвите, земята и хората“ – проф. Методи Теохаров, Председател на Българско почвоведско дружество;
- „Национални традиции и иновации в системите на земеделие“ – проф. Тотка Трифонова, ИПАЗР „Н. Пушкаров”.

Тържествено бяха връчени ленти на ИПАЗР „Никола Пушкаров“ за академична длъжност на учените, хабилитирани през 2017 година.

По време на провеждане на изложбата 5 – 14 декември в зала „Гигантски кристали“ бяха прожектирани научно-популярните филми „Почвите в България“, „Ерозия на почвите“, „Подкрепи Световния ден на почвата и Международната година на почвите“ и „Почвата говори с гласа на Едуард Нортън“.

Р. Златева, Ал. Туйков

10.15. Вечер на геолога - 12 декември

На 8 декември 2017 година в НМ „Земята и хората” се проведе традиционната Коледна вечер на геолога, която се съчета с провеждането на Международната конференция „ГЕОНАУКИ 2017” на Българското геоложко дружество. Председателят на дружеството доц. д-р Евгения Тарасова връчи грамоти за най-добра научна разработка на млади учени, отличили се на конференцията.

Л. Нешева

11. АРХИВНА ДЕЙНОСТ

11.1.Научен архив

Във връзка със Заповед №197-РД-19 от 24.07.2017 г. бе сформирана постоянна Архивна комесия в състав Св. Енчева – председател и Ж. Янакиева и Св. Старирадева – членове. Като се съобрази с Правилника за научния архив на НМЗХ, утвърден със Заповед №187-РД-19 от 17.07-2017 г. комисията направи предложение да се регистрира нова инвентарна книга за научния архив и да се извърши инвентиране на архивните единици, съобразно правилника за научния архив, който включва само документи по чл.6, ал.1.

За съхранението на Научния архив в музея бе освобоена, ремонтирана и оборудвана стая №214 на втория етаж на музея, съобразена с изискванията за съхранение на научен архив.

11.2. Научно-изследователски архив

Според новата концепция за архива на НМЗХ се вевежда нова инвентарна книга за архивните единици относящи се към научно-изследователския архив. Те подлежат на инвентиране и регистриране в нововъведената инвентарна книга на научно-изследователския архив. Инвентарната книга за научно-изследователския архив обхваща всички архивните единици, отнасящи се до меморални и постерни изложби по тематиката на музея, лични архиви на учени (геоложки бележници, чернови на статии, сепарати, скици, карти, снимки и пр.), дисертации, дипломни работи, отчети на геоложки разработки, матриали от научни форуми (конференции, симпозиуми, кръгли маси, дискусии), проведени в музея, материали от Симпозиума за минералното разнообразие, материали от научния конкурс „Земята – позната и непозната“, протоколи от Съвета на специалиста, разлаботки на геоложка тематика (аналитични обзори, библиографски справки, докледи и др.).

Научно-изследователският архив ще се съхранява на третия етаж в стая 303 (досегашната стая на архива).

11.2.1. Лични архивни досиета

Съобразно новата концепция за архива на НМЗХ, личните архиви са част от научно-изследователския архив на музея. Подлежат на инвентиране и регистриране в нововъведената инвентарна книга на научно-изследователския архив.

В музея се съхраняват архивни папки за известни геолози, минералози, химици и др. Те ще се съхранява на третия етаж в стая 303 (досегашната стая на архива).

11.3. Културно-масов архив

Културно-масовият архив включва годишни отчети на музея, културно масови изяви, изложения, концерт, художествени изложби, поетични вечери, постерни и зложби по повод Дни на Земята, водата, почвата, околната среда и др.

Културно-масовият архив се обработва и съхранява от културния отдел на НМЗХ.

11.4. Технически архив

Техническият архив на музея съществува от 1995 година. Той съдържа 115 архивни единици, отнасящи се до техническите схеми и параметри на сградата и съоръженията. Той се съхранява на третия етаж в стая 304 от техническия сътрудник на музея.

11.5. Фотоархив

Фотоархивът на музея съдържа над 100 гигабайта информация: експонати – 5600, художествени снимки на експонати - 800 и над 17000 хроникални кадъра.

От 2002 година фотоархивът на музея се попълва систематично в следните направления:

- фотохроника на музея;
- минерални образци;
- художествени снимки;
- портретни снимки на значими личности.

Хроникални снимки се правят за всички изяви в музея. Обогатява се галерията от художествени фотопортрети на известни учени, музиканти, художници, писатели, педагози и др., свързани с историята и дейността на музея.

Информацията се комплектова и съхранява на отделен диск от системния администратор на музея.

Описът на дигителните заснемания за 2017 е Приложение X.

11.5. Аудиоархив

От 2004 г. НМЗХ притежава апаратура за дигитален звукозапис: мини–диск рекордер с USB-връзка „SONY" MDS-JB-980-QS; двугнездов дек CD-рекордер-плеър SONY, RCD-W 100/S; двукасетъчен дек -SONY, TC-WE-675, микс пулт Yamaha, усилвателна система Yamaha – 16 входова. Записват се някои по-значими събития в музея. Аудиоархивът съдържа над 20 МД с общо времетраене – над 200 часа дигитални аудиозаписи. Сред тях са концертни изпълнения на световноизвестни музиканти и поетични рецитали. Към аудиоархива на музея спадат и 17 CDта – аудиоздания „Прогрес" с автентични записи на известни български писатели и класически произведения от български автори, изпълнени от известни наши артисти.

Аудиоархивът съдържа 320 архивни единици.

През годината аудиозаписи бяха направени за Международния конкурс „Музиката и Земята", състоял се от 22 до 26 април 2017 г.

Милена Христова

12. БИБЛИОТЕЧНА ДЕЙНОСТ

Дейността на библиотеката на НМ „Земята и хората" включва комплектуване, обработване, съхраняване и организиране на библиотечния фонд съобразно профила на музея, поддържане и актуализация на електронните ресурси.

От 2011 г. библиотеката е член на Българската библиотечно-информационна асоциация.

Комплектуването на фонда е съобразено с дейностите на музея: най-вече в областта на минералогията, кристалографията, геология – обща, исторична; петрология и петрография; приложна геология, находища на полезните изкопаеми; минно дело – като основните постъпления са от дарения. Обособени са и отдели „Справочен", „Периодични издания", „Музейно дело" и „Устойчиво развитие".

Вследствие на провеждания от НМЗХ от 2004 до 2008 г. ежегоден „Събор на българската книга" в библиотеката са постъпили като дарения от издателствата, участващи в Събора, и книги от други области, най-вече хуманитарни науки и

художествена литература. Като дарения постъпват и книги от премиери на различна литература, представяна в музея.

През 2017 г. постъпленията в библиотечния фонд са основно от дарения и от абонамент.

По-големи дарения:

- Дарение на специализирана литература и периодика от проф. Иван Бедринов – общо 145 библиотечни единици
- Дарение „Проф. Кънчо Кънчев" – дарено на НМЗХ през 2016 г., постъпило в библиотеката през 2017 г. от над 700 библ. единици
- Дарение на Алексей Жалов – 40 нови постъпления специализирана спелеоложка литература
- Дарение на д-р Магдалена Стаменова 33 заглавия музеоложка и краеведска литература

С постъпването в библиотеката на дарението на проф. Кънчо Кънчев – виден български археолог, се обособи нова колекция – колекция „Археология".

От абонамент се получаваха списанията Lapis, „Геология и минерални ресурси" и "Минно дело и геология".

През 2017 г. поради големите дарения, постъпили в библиотеката не се извършва ретроконверсия -от целия библиотечен фонд остават колекция „История" и „Изкуство", а от периодичните издания "American Mineralogic", "Economic geology" и „Записки Всесоюзного минералогического общества".

Библиотечният фонд към 31.12.2017 г. по инвентарни книги е 11739 библиотечни единици: книги – 5640, периодика: чужда – 2816, българска – 883, отпечатъци – 1860, геоложки карти 61 с обяснителни записки; колекция от пощенски картички – геоложки карти - 365, колекция от DVD и CD.

Електронни ресурси:

ИНВЕНТАРНИ КНИГИ НА:

книги (монографии, книжни издания)

- българска периодика
- чужда периодика
- геоложки карти
- отпечатъци

Библиотечен фонд Постъпления през 2017	Библиотечни единици				
	1-во трим.	2-ро трим.	3-то трим.	4-то трим.	Общо
БИБЛИОТЕКА (библиотечни документи)					
Новозакупена литература		0	0	0	0
Дарения	300	75	145	10	500
Необработена преди литература	0	0	0	0	0
Абонамент	6	9	6	9	30
Книгообмен	0	0	0	0	0
Общо:					530

Библиотечен фонд към 31.12. 2017 г.	
Библиотечни единици: (по инвентарни книги)	
Книги	5 640
Българска периодика	883

Чужда периодика	2 816
Карти – с обяснителни записки	80
Дисертации	2
Автореферати	65
DVD, CD	28
Колекция „Геоложки карти – пощенски картички”	365
Отпечатъци	1 860
Общ библиотечен фонд:	11 739

П. Груева

13. ФОТОДОКУМЕНТАЦИЯ И ФОТОАРХИВ

Ал. Туйков

14. АУДИОДОКУМЕНТАЦИЯ И АУДИОАРХИВ

През годината аудиозаписи бяха направени на концертите на юбилейния XXV международен конкурс „Музиката и Земята“, състоял се от 22 до 26 април 2017 г.

Милена Христова

15. ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

През 2017 г. бе отпечатан сборникът с доклади от Осмия международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване”. Изданието на 170 страници съдържа 28 статии и е с ISSN - 1313-9231. Сборникът бе отпечатан от Мултипринт ЕООД през месец септември 2017 г.

Участници в VIII-ми Симпозиум
Participants in the VIII-th Symposium

За участниците в Деветия международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване” 2017 г бе отпечатан Сборник с резюметата със 66 стр., съдържащ 62 резюмета на доклади.

М. Христова

16. УЧАСТИЕ В КОНКУРСИ, ПРОЕКТИ И ПРОГРАМИ

В търсене на средства за осъществаване на самостоятелни проекти от дейността на музея кандидатствахме по програми, свързани с европредседателството на България през 2018. Програмите бяха: Програма „Култура“ на Софийска община, Културен календар на Софийска община и Програма на национален фонд „Култура“ на Министерство на културата. Кандидатствахме за **XXVI** международен конкурс за инструменталисти и композитори **“Музиката и Земята”** и Фестивал **„Изкуствата за Земята“**, под мотото „**Откровенията на Земята**“ (в чест на 100 год. от смъртта на Клод Дебюси), където музеят е съорганизатор заедно с Фондация „Земята и хората“. Поектът спечели частично спонсориране от Програма „Култура“ на Софийска община. Концертите на 22 и 26 април ще бъдат включени в културната програма на Столичната община за европредседателството на България през 2018.

М. Христова

17. ОБЩЕСТВЕНА АНГАЖИРАНОСТ

Вс. специалисти

18. УЧАСТИЕ В РАБОТНИ СРЕЩИ С МУЗЕЙНИ СПЕЦИАЛИСТИ

1. Радка Златева-Узунова „Национална среща- Разширяване достъпа до културно наследство.“ Работа с публики. – 05-07.04.2017 г. РИМ Сливен.

2. Десислава Делибалтова, Пролет Груева, Александър Туйков „Пета среща - съхраняване на националната идентичност и музеите в България, като част от устойчивото развитие“. – 11-13.10.2017 г.- Пловдив

3. Живка Янакиева, Чавдар Начев, Александър Туйков „Шеста национална среща - музеите и устойчивото развитие“ – 07-09.06.2017 г. – РИМ Благоевград.

4. Живка Янакиева, Чавдар Начев –„XIII национална среща – семинар“ - 27-29.09.2017 г.-гр.Силистра

5. Лариса Нешева, Петко Петров, Живка Янакиева, Десислава Делибалтова –семинар „Музеите на бъдещето. Преплитане на дигиталност и реалност“ – организиран от Qulto България и Институт по музеология в Red Apple Conference Center - на 26.09.2017 г. - София

6. 23 - 25 юни 2017 г. 5-та среща на кръг „С децата“ в ЕМО „Етър“ - Петко Петров и Десилава Делибалтова

11 - 13 октомври 2017 г. Пета среща „Съхраняване на националната идентичност и музеите в България като част от устойчивото развитие“ в Пловдив – Десислава Делибалтова, Пролет Груева и Александър Туйков

19. КНИЖАРНИЦА И МАГАЗИН ЗА СУВЕНИРИ

През 2017 год. са продадени материали закупени от Български туристически съюз както следва:

Марки - 100 те туристически обекти	760 бр.
Книжки -100 те туристически обекта	56 бр.
Туристически пътеводители	2 бр.
Карти на София	6 бр.
Карти - 100 те туристически обекта	1 бр.

Книги

От издателство „Фют“	134 бр.
От Стела Тодорова „Книжка за кристалите“	16 бр.
От Стела Тодорова „ Зеолит“	5 бр.
От Стела Тодорова Диплянки „Ахати“	10 бр.
От Стела Тодорова Магнити	123 бр.
От Стела Тодорова „Шепот от Родопите“	1 бр.
От Стела Тодорова „Богатството на един южен края“	4 бр.
От Стела Тодорова Календари 2017	3 бр.
От Стела Тодорова „Планината, цветовете, камъкът на Орфей“	11 бр.

От музейните сувенири и рекламни материали са продадени :

Диплянки комплект	5 бр.
Диплянки единични	13 бр.
Значки	1048 бр.
Пътеводител на НМЗХ на бълг. език	28 бр.
Пътеводител на НМЗХ на англ. език	18 бр.
Комплект картички, зодияци и съответните скъпоценни камъни	1 бр.

Диплянки тип хармоника „Минералите на България“	7 бр.
„Поезията на камъка“	16 бр.
„Пещерни образования“	9 бр.
„Ахати от Шуменското плато“	2 бр.
„Ръководство за добив на злато“	172 бр.

Други продадени книги:

„Ноевият потоп“	2 бр
„Земята – непознатата планата“	1 бр.

Екатерина Димитрова

20. ИЗТОЧНИЦИ НА СРЕДСТВА ИЗВЪН БЮДЖЕТНАТА СУБСИДИЯ

През 2017 г. приходите на музея са от продажба на билети и беседи, сувенири, картички, рекламни материали, такси, услуги, културни мероприятия, приходи от наеми на имущество, съвместни мероприятия, дарения. През 2017 г. бяха отпуснати средства за ремонт на музея от Министерство на културата по програма 1 „Опазване на недвижимото културно наследство“.

В. Велчева

21. ЕКСПЛОАТАЦИЯ, ПОДДРЪЖКА И ТЕКУЩИ РЕМОНТИ

21.1. Материална база

Материалната база на Националния музей „Земята и хората” се състои от следните части: (1) сграда – разгъната застроена площ 6142 м^2; (2) музеен и изложбен реквизит; (3) интериор; (4) технически инсталации към сградата - общо 21 броя; (5) околно парково пространство; (6) един автомобил с висока проходимост; (7) компютри, принтери, скенери; (8) аудио и видеотехника; (9) копирна техника; (10) апаратура за лабораторни изследвания; (11) ателие за рязане и полиране на скъпоценни камъни; (12) съоръжения за теренна работа; (13) фотоателие със специализирано фотооборудване; (14) електромеханична и дърводелска работилница; (15) машини за почистване и битова техника.

№ по ред	*Материална база*	*Брой помещения*	*Площ /кв. м./*
	Застроена площ на сградата		***3126***
	Разгъната застроена площ		***6142***
1	*Фондохранилища*	*7*	***738***
2	*Постоянни експозиции*	*7*	***2504***
3	*Зали за временни изложби*	*2*	***356***

От общо 21 бр. технически инсталации, тези които имат отношение към безопасността и обществените функции на сградата, се поддържат с външни договори за абонаментна поддръжка. През 2017 г на такава поддръжка бяха следните 5 инсталации – пожароизвестителна, сигнално-охранителна, вътрешна телефонна инсталация, повдигателна платформа за хора в неравностойно положение и товарен асансьор.

Момент от ремонта на Източната фасада.

Другите 16 технически инсталации, както и останалата материална база, сградата, машините и съоръженията се обновяваха, експлоатираха, поддържаха и ремонтираха със силите на техническите сътрудници към отдел „Административно-стопанска дейност” на музея. За тази цел бяха извършени следните по-важни дейности:

Закупуване и инсталиране на голямо форматен смарт телевизор.

Закупуване на допълнителни елементи за подвижно строително скеле за извършване на редицаремонтни дейности в музея.

Закупуване на детайли за изработка на шкафове за съхранение на минерални образци.

Подмяна на стари осветителни тела с нови LED енергоспестяващи тела.

Нов преносим компютър в помощ на учебните и популяризаторски дейности в музея.

Изграждане на допълнително осветление в слабо осветените части на втория етаж на експозиционната зала.

Монтаж на допълнителни шкафове във фондовите помещения за съхранение на образци.

Изкърпване и боядисване на мазилката по фасадата на сградата.

Подмяна на част от плоскостите на оберлихта на експозиционната зала.

Подмяна на подовите настилки на части от Експозиционната зала и пристройка.

С подмяната на старите осветителни тела с осветителни тела от 2 до 4 пъти по-икономични и по-дълготрайни.

С монтирането на новото LED осветление освен икономичност и дълготрайност се отпадна и консумацията на индуктивнатна енергия, която през изминалите 30-години чувствително увеличаваше сметките за ток.

Момент от масовото поставяне на новите ЛЕД-осветителнни тела.

Едно от помещенията с новата „вечна“ и антиалергична настилка поставена през 2017 г.
Изготвил: Г. Цонков

21.2. Транспортни средства и експлоатацията им

Музеят разполага със служебен лек автомобил с повишена проходимост марка „Лада-Нива“ - ВАЗ, модел 21214. Той беше закупен нов през 2007 г. със субсидия отпусната от Министерство на културата. Към 31.12.2017 г. автомобилът има пробег 23 730 км. През 2017 г. с този автомобил бяха извършени 54 курса, като общият пробег за годината е 2907 км.

Музеят ползва целогодишно и ремарке за лек автомобил марка „Стема“, модел М 075 предоставен безвъзмездно и безсрочно от фирма „Карадочеви“ ЕООД. С двете превозни средства, през годината бяха обслужени дейности по организиране на изложби, поддръжка на сградата, командировки с цел обогатяване на колекциите и др.

Изготвил: Г. Цонков

21.3. Приоритетни дейности за 2018 г.

По отношение на подобряване на материално-техническата база в музея и сградния фонд на музея през 2018 г. се очертават като приоритетни следните дейности:

Продължаваща подмяна на съществуващото луминесцентно осветление във витрините и експозиционната зала с няколко пъти по икономично LED - осветление, имащо също така по дълъг експлоатационен период.

Частично обновяване на лаковото покритие на интериора в експозиционната зала;

Частично боядисване на стените на експозиционната зала;

Хидроизолация на покрива, нивелиране на улуците.

Поетапно разширение на системите за сигурност

Повишаване на топлоизолацията на оберлихта в експозиционната зала;

Подобряване на вентилацията на експозиционната зала;

Техническа експертиза на електрическата инсталация и проект за по-нататъшното й усъвършенстване;

Доставка и монтаж на допълнителни шкафове с чекмеджета във фондовите помещения;

Изграждане на допълнително осветление в слабо осветените части на втория етаж на експозиционната зала.

Изготвил: Г. Цонков

21.5. Охранителни системи и охранителни дейности.

Сигурността на посетителите, служителите, културните ценности и сградата на музея е постоянен приоритет на ръководството на музея. Тези усилия срещат подкрепа от страна на Министерство на културата като висшестояща организация. Поради тези причини през последните десетина години степента на сигурност в музея непрекъснато се повишава. Така например през 2006 г беше изградена нова система за видеонаблюдение с 24-часов запис и дълъг срок на съхранение на записите. През 2007 г. беше монтирана нова система за пропускателен режим на служебния вход на музея, включваща вход с електронни карти, компютърен запис дълъг срок на съхранение на данните. През 2011 г. започна поетапното изграждане на нова сигнално-охранителна инсталация (СОТ), като за целта бяха отделени средства от собствените приходи на музея. Изграждащата се нова СОТ работеше паралелно със старата такава. През 2013 г благодарение на допълнително финансиране от страна на Министерство на културата беше извършено доизграждане на системата за пропускателен режим, а също така беше реализирано по нататъшното развитие на сигнално-охранителна инсталация. През 2016 г. бяха беше увеличен броят на камерите. През 2017 г. бяха подменени част от камерите за видеонаблюдение, записващите устройства и бяха доставени широко форматни монитори.

Част от охранителните камери на музея.

Действията по физическата охрана и охраната с технически средства се осъществяват от лицензирана охранителна фирма, на базата на сключен едногодишен договор. Всяка следваща година се провежда конкурс за избор на охранителна фирма по правилата на Агенцията за обществени поръчки.

През изтеклата 2017 г. бяха реализирани всички необходими мероприятия по охраната на музея, а така също по поддръжката и ремонта на охранителната техника.

Изготвил: Ч. Начев.

21.5. Радиационен мониторинг и защита

Като част от мерките за осигуряване на здравословни условия на труд на служителите в музея, а също да се гарантира безопасността на посетителите, се осъществяват мерки за радиационен контрол. Тези мерки налагат непрекъснат мониторинг на *γ-фона.* Прилага се и по отношение на новопостъпилите в музея минерални образци с цел избягване на радиоактивните. Измерванията се извършват с *регистрационно-измервателен уред за радиоактивност СРП-6801*.

Отговорник: инж. Светла Старирадева

22. ПОДДРЪЖКА НА И ОБНОВЯВАНЕ НА КОМПЮТЪРНАТА МРЕЖА

Ал. Туйков

22.1. WEB СТРАНИЦА на НМЗХ

НМ „Земята и хората” е един от първите български музеи, намерил място в Интернет пространството чрез разработването на сайт със собствени сили (2006). За съжаление структурата не позволяваше публикуването на масиви от информация (база данни за минерали, снимки и др.). Това и някои затруднения с администрирането на сайта доведоха до необходимостта от разработването на нов, удобен и в крак с уеб-стандартите сайт с модерен дизайн, чрез съвременна платформа.

За изработване на нов сайт на НМ „Земята и хората” бе избрана може би най-популярната системата за редакция на съдържание WordPress, която предлага удобен административен панел, относително лесен за разбиране и бърз за усвояване, без предварителна подготовка. Редакционният формат се използва за новини за текущи изложби, събития и PR дейности.

Целта на разработката на новия сайт на НМ „Земята и хората” бе да увеличи посещенията – включително и виртуални, да подпомогне образованието и изграждането на по-голяма осведоменост за богатствата на музея и неговите разнообразни инициативи.

При изработване на визията и съдържанието на новият сайт www.earthandman.org се включи целия екип на музея. На него към стандартната информация (работно време, контакти, достъп и др.) постоянно се публикува нова информация, свързана с културния календар и събитията в НМ „Земята и хората", има достъп до дигитализирани ДКЦ: Колекция „Петър Трантеев", Колекция Ахати от Шуменското плато, Колекция „Иван Бонев"http://www.earthandman.org/language/bg/%d0%be%d0%bd%d0%bb%d0%b0%d0%b9%d0%bd%d0%ba%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%86%d0%b8%d0%b8/)

Сайтът на музея е разработен на два езика – български и английски и се администрира от Александър Туйков.

Създаден е виртуален тур на експозициите на НМ „Земята и хората", който може да се посети на интернет страницата на музея, с препратка към http://panorama-studio.eu/index.php/natzionalen-muzei-zemyata-i-horata.

На сайта е качен и създаденият от E-act creative digits проект Холограмна разходка „Кристали", чрез който в 4D ефект могат да се разгледат музейни експонати на интернет страницата на музея (www.earthandman.org), с препратка към http://www.exponat.bg/M1/home Създадената платформа за холограмен музей е резултат от нуждата на младите хора да видят и знаят повече за всичко около себе си и от друга страна желанието на музея да говори на техния език.

Изготвил: Живка Янакиева

22.2. ФЕЙСБУК СТРАНИЦА на НМЗХ

НМЗХ поддържа три страници във Фейсбук: една за музея като цялостна дейност и две, свързани с образователната дейност и детския кът. https://www.facebook.com /Earth.and.Man. National.Museum/

https://www.facebook.com/Earth.and.Man.National.Museum/?ref=br_rs

https://www.facebook.com/%D0%9E%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%9D%D0%9C-%D0%97%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0-1888524951425112/

https://www.facebook.com/%D0%9E%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%BA%D1%8A%D1%82-%D0%B7%D0%B0-%D0%B4%D0%B5%D1%86%D0%B0-%D0%B2-%D0%9D%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9-%D0%97%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0-420875597954618/

От своя страна 4660 потребители на социалните мрежи харесват страницата на музея (декември 2017), а 4658 са последователи.

Обобщени демографски данни за хората, които харесват страницата Ви, въз основа на информацията за възрастта и пола, която предоставят в потребителските си профили.

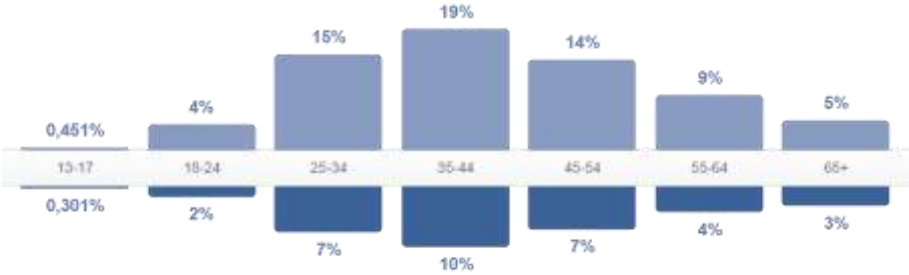

При публикуване на информация за музея жените спрямо мъжете са по-активни като харесват, коментират, споделят мнения или се ангажирани със страницата:

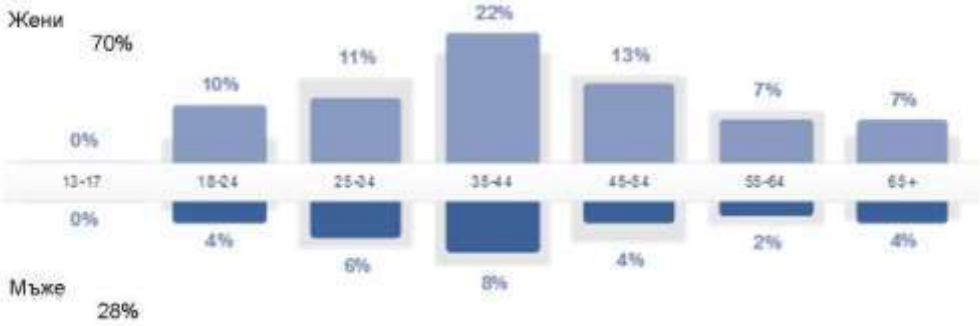

Очаквано най-голям дял – 86% от приятелите на музея, тези, които търсят информация за него чрез социалните мрежи са в активна възраст – между 25 и 64 години. При публикуване на информация за музея реагиращите (харесват, коментират, споделят мнения или се ангажирани със страницата) се запазва относително в същия дял – 87%.

На Фейсбук страницата се публикува информация свързана с разнообразната дейноста на музея, организирани събития – концерти и изложби, форуми, изложения, образователни програми, фотохроника на протекли събития и др. Анонсират се предстоящи събития, като през страницата хората могат да се записват или да отбелязват присъствието си. С присъствието си в социалната мрежа НМ „Земята и хората" популяризира събития, изпраща покани до своите почитатели, привлича нови посетители. Броят на разгледалите публикациите достига до 3200 – 4000 души, което показва, че я следят и потребители, без задължително да са се присъединили към нея.

Използват се възможностите на Wi-Fi мрежата на музея за предаване на живо на конференции, концерти, ваканционни игри, открити уроци и др. Това прави съпричастни всички приятели от Фейсбук с разнообразните събития в НМ „Земята и хората".

Изготвил Ж. Янакиева

23. ФИНАНСОВ АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА МУЗЕЯ ЗА 2017

Национален музей "Земята и хората" е юридическо лице на бюджетна издръжка към Министерство на културата.

Финансирането на Националния музей "Земята и хората" като второстепеннен разпоредител на бюджетен кредит се осъществява благодарение на:

Бюджета на Министерство на културата

Основните приходи на Националния музей “Земята и хората” се формират от реалните собствени приходи и стопанска дейност, получени според условията на действащото законодателство.

Министерство на културата отпуска субсидия за покриване разходите на музея за заплати на щатния персонал, целеви награди, осигурителни вноски за ДОО, здравно осигурителни вноски, Допълнително задължително пенсионно осигуряване, обезщетенията по чл. 224 от КТ, обезщетения по чл.222 ал.3 от КТ, болнични за сметка на работодателя, СБКО, вода, горива енергия и част от абонаментните договори за охрана и подръжка на машини и съоръжения. извършвани специализирани услуги и др. Всички останали разходи, свързани с нормалното функциониране на музея като: консумативи, материали, ремонти и услуги като: граждански договори, командировки, канцеларски материали, електрическа енергия, горива и смазочни материали, консумативи за хардуер, осветителни тела, фотоматериали, хигиенни материали за почистване на залите за експозицията, транспортни услуги, телекомуникационни и пощенски разходи, поддръжка на хардуер и софтуер, абонаментни договори за поддръжка на машини и съоръжения, текущи ремонти на сградата и околното пространство не се покриват от държавния бюджет, закупени нови компютърни конфигурации, лаптоп, сървър и суичове за изграждане на система за свободен достъп до интернет, направа на интерактивен кът и оборудването му, работно облекло и др.

През 2017 година бяха закупени 7 бр. минерални образци със средства на музея в размер на 3 011 лв. от тях дарение за закупуване на минерални образци в размер на 500.00 лв.

Директорът на НМЗХ, като администратор на бюджета, управлява самостоятелно публичните средства при спазване изискването за полагане на двоен подпис и контрол по законносъобразност, целесъобразност и добро финансово управление.

НМЗХ има финансова обособеност и завършено счетоводно отчитане – прилага двустранно счетоводно записване и изготвя самостоятелен годишен счетоводен баланс.

Финансовата дейност за 2017 г., се осъществява на база действащите разпоредби в Република България и вътрешно нормативните документи:

- Закон за счетоводството;
- Национални счетоводни стандарти;
- ДДС № 20 от 14.12.2004г. на Министерство на финансите;
- Система за финансово управление и контрол на бюджетната дейност;
- Счетоводна политика утвърдена от Министъра на културата;
- Наредба за командировките в страната;
- Вътрешни правила за работните заплати в музея;
- Заповеди, и други новосъздадени вътрешни правила, които детайлизират и конкретизират правилата и процедурите в музея.

НМЗХ си поставя за цел да осъществява законосъобразност при прилагане на счетоводното законодателство – Закона за счетоводството, Националните счетоводни стандарти, Международните счетоводни стандарти по въпроси, за чиито решения няма изрични разпоредби в националните нормативни актове по счетоводство.

За бюджетните сметки се прилага отчетност на касова основа в съответствие с Единната бюджетна класификация.

Финансово – правната форма, чрез която се регламентират приходите и разходите, управлението на финансите и имуществото, е държавния бюджет на Република България.

НМЗХ стриктно изпълнява утвърдения бюджет от Министъра на културата, спазва изискванията на първостепенния разпоредител, и разпоредбите на българското законодателство. Ежедневно спазва вътрешните правила, процедури и заповеди по изпълнението на дейностите в музея. Осигурява ефективна система за планиране, управление и отчитане на резултатите и разходване на публичните средства.

Собствените приходи на музея за 2017г. са в размер на 125 985 лв. при уточнен план от Министерство на културата 90 000,00 лв.

МУЗЕЙНИ ПРИХОДИ

№ по ред	Източници на приходи	1-во трим.	2-ро трим.	3-то трим.	4-то трим.	Годишно
1	Билети	9 725.00 лв	18 415.00 лв	3 715.00 лв	21 163.00 лв	53 018.00 лв
2	Беседи	110.00 лв	420.00 лв	90.00 лв	180.00 лв	800.00 лв
3	Рекламни материали	494.56 лв	1 090.00 лв	940.48 лв	78.00 лв	2 603.04 лв
4	Услуги и такси	3 560.00 лв	1 314.00 лв	1 540.00 лв	2 706.00 лв	9 120.00 лв
5	Дарителство и спонсорство	13 800.00 лв	2 500.00 лв	0.00 лв	0.00 лв	16 300.00 лв
6	Програми и проекти	0.00 лв	0.00 лв	0.00 лв	0.00 лв	0.00 лв
7	Други приходи	16 452.60 лв	10 087.00 лв	6 061.00 лв	11 543.70 лв	44 144.30 лв
	Общо:	44 142.16 лв	33 826.00 лв	12 346.48 лв	35 670.70 лв	125 985.34 лв

МУЗЕЙНИ РАЗХОДИ ПО БЮДЖЕТНИ ПАРАГРАФИ

Параграфи	*Наименование на параграфи*	*Сума*
01 - 01	заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови правоотношения	257 924.00 лв.
02 - 02	за персонала по извънтрудови правоотношения	43 988.00 лв.
02 - 05	изплатени суми от СБКО на персонала, с характер на възнаграждение	3 864.00 лв.
02 – 08	обезщетения за персонала, с характер на възнаграждение	5 039.00 лв.
02 - 09	други плащания и възнаграждения	1 892.00 лв.
05 - 51	осигурителни вноски от работодатели за ДОО	34 704.00 лв.
05 - 60	здравно-осигурителни вноски от работодатели	14 234.00 лв.
05 - 80	вноски за ДЗПО от работодатели	3 822.00 лв.
10 – 12	Медикаменти	26.00 лв.
10 - 13	Постелен инвентар и облекло	352.00 лв.
10 - 15	Материали	45 499.00 лв.
10 - 16	вода, горива и енергия	63 026.00 лв.
10 - 20	разходи за външни услуги	93 726.00 лв.
10 – 30	Текущ ремонт	16 418,00 лв
10 - 51	командировки в страната	2 915.00 лв.
10 - 52	Краткосрочни командировки в чужбина	1 941,00 лв.
10 - 62	разходи за застраховки	944.00 лв.
10 – 69	Други финансови услуги	3.00 лв.
19 - 01	Платени държавни данъци, такси, наказ. лихви и администрат. санкции	207.00 лв.
19 - 81	Платени общински данъци, такси, наказателни лихви и администр.санкции	2 410.00 лв.
46 – 00	Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	145.00 лв.
52 – 01	Придобиване на компютри и хардуер	6 416.00 лв.
52 – 03	Придобиване на друго оборудване, машини и съоръжения	6 747.00 лв.
52 - 05	Придобиване на стопански инвентар	2 799.00 лв.
52 - 19	Придобиване на други ДМА	3 011.00 лв.
	ОБЩО:	509 185.00 лв.

Приходите, постъпили за бюджетната 2017 година и бюджета отпуснат от Министерство на културата са достатъчни за съхранението и опазването на културните ценности, както и за поддръжката на музея.

Националният музей “Земята и хората” и общите усилия, сътрудничеството и подкрепата на Министерство на културата и с въвеждането на новите стандарти за финансиране съумя да се справи с поетите ангажименти през 2017г., увеличи се размера на средната брутна заплата в НМЗХ.

Разходването на средствата, финансовото управление и контрол се осъществяват съобразно законодателството във финансовата сфера и счетоводната политика. Финансовата година е приключена без неразплатени задължения.

В. Велчева

24. ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА МАТЕРИАЛНИТЕ АКТИВИ 2017

През 2017 г. със заповед № 255-РД-19/01.12.2017 г. бе назначена комисия за започване на годишната инвентаризация на Национален музей „Земята и хората“.

Инвентаризацията започна на 04.12.2017 г. и приключи на 18.12.2017 г. Нямаше установени липси или излишъци. Комисията състави един протокол :

1.№1/18.12.2017 с което направи предложение за брак на материални активи , които са силно амортизирани, повредени или негодни за употреба вследствие на дългогодишната им експлоатация. Брак на работно облекло с изтекъл давностен срок от 2 години. Съставен е протокол за брак на стойност – 903.65 лв.

2.След представянето на протокола за брак от комисията по инвентаризация, директора назначи комисия за брак да изготви становище за начина на разпореждане с предложените активи за брак.

След извършената инвентаризация стойността на активите към 31.12.2017 г. е следната:

- Административни сгради - 501 304.17 лв.
- компютри и хардуерно оборудване – 13 615.62 лв.
- машини,съоръжения и оборудване – 174 475.48 лв.
- Леки автомобили – 16 150.00 лв.
- Стопански инвентар – 8 474.00 лв.
- Програмни продукти и лицензи за програмни продукти - 1 031.00 лв.
- Активи с историческа и художествена стойност – 3 277113.50 лв.
- Книги в библиотека – 2 243,00 лв.
- Активи в употреба, изписани като разход – 59 370.26 лв.

Съгласно ДДС 05/30.09.2016 г. през 2017 г. се въведе начисляване на амортизации на нефинансови дълготрайни активи от бюджетни организации. Съгласно амортизационната политика на Министерство на културата и Национален музей „Земята и хората“ на всяко тримесечие се начисляваха амортизации. Назначи се работна група, която определи срока на годност на съществуващите активи и остатъчната им стойност и срока на годност на новопридобитите активи по групи.

В. Велчева

25. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

25.1 Щатен персонал към 31.12.2017 г.

На 09.02.2017 г. бе назначена на работа г-жа Екатерина Георгиева Насъпова-Димитрова на длъжност „технически сътрудник“ към отдел „Връзки с обществеността“

С предизвестие на основание чл.328,ал.1,т.10 от Кодекса на труда (придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст) от 01.03.2017 г. бе освободена от работа г-жа Василиса Русева Желева, която бе изпратена с кратко уважително тържество и подарък от колегите - медальон „планински кристал с рутил“.

На 02.10.2017 г. бе назначен на трудов договор с шест месечен изпитателен срок г-н Георги Щилиянов Пашов на длъжност „сортировач, камъни“ към отдел „Фондове и експедиции“.

От 23 (двадесет и три) щатни бройки в края на 2016 г. към 31.12.2017 г. числеността на щатните бройки нарасна на 24 (двадесет и четири).

СПИСЪК НА СЛУЖИТЕЛИТЕ към 31.12.2017 г.

№	Име, презиме, фамилия	ДЛЪЖНОСТ
1	Чавдар Иванов Начев	Директор
2	Гено Петров Цонков	Заместник директор
		”Фондове и експозиции”
3	Петко Митков Петров 0,5	Ръководител отдел, музей 0,5
4	Живка Ненчева Янакиева - Начева	Главен уредник, музей
5	Светла Василева Старирадева	Уредник, музей
6	Лариса Владимирова Нешева	Уредник, музей
7	Десислава Кирилова Делибалтова - Арнаудова	Уредник, музей
8	Илиана Петкова Апостолова	Фондохранител, музей
9	Георги Щилиянов Пашов	Сортировач, камъни
		„Научноизследователска дейност”
10	Светлана Михайлова Енчева	Ръководител отдел, музей
3	Денка Янакиева Йорданова 0,5	Геолог рентгенова лаб-я 0,5
11	Милена Илиева Христова	Архивист
12	Пролет Енева Груева	Библиотекар
		„Административно - финансов”
13	Милчо Христофоров Кърнев	Организатор, стопански дейности
14	Петър Костов Димитров	Домакин
15	Петрана Стоименова Андонова	Технически сътрудник
16	Иван Станков Тодоров	Работник, поддръжка на сгради
17	Надя Иванова Христова	Чистачка
18	Красимира Стоилова Анастасова	Технически изпълнител
19	Атанас Петков Славов	Дърводелец, поддръжка
		„Връзки с обществеността”
20	Радка Златева Златева-Узунова	Експерт връзки с обществеността
21	Екатерина Георгиева Насъпова-Димитрова	Технически сътрудник
22	Ангелина Милкова Цекова	Технически изпълнител
23	Елица Огнянова Димитрова	Системен администратор
24	Александър Любомиров Туйков	Системен администратор

25.2 Курсове за повишаване на квалификацията на персонала.

Курсове за повишаване на квалификацията през 2017 г. са посещавали:

1. Венцислава Велчева – главен счетоводител , от 06.12.2017 г. до 06.12.2017 г.–

Семинар за промени в Закона за счетоводство и финансов контрол, бюджетно приключване на 2017 г.

25.3 Организационна дейност.

Цялата организационна дейност се документира. Кореспонденцията на музея се води съгласно нормативните изискванията за водене на входяща и изходяща кореспонденция с физически и юридически лица за дейността на НМ"Земята и хората" в дневник за единна деловодна система за документите от № 01-РД-29 до № 608-РД-29 за 2017 г.

Вътрешните заповеди на ръководството по дейността на музея, след утвърждаване от директора, се номерират и записват в отделна книга от № 01-РД-19 до № 274-РД-19 за 2017 г.

Сключените договори се номерират в отделна книга и техни копия се съхраняват в отделна папка от № 01-РД-18 до № 68-РД-18 за 2016 г. (оригиналния договор се предава на счетоводството)

В отделни папки се класира кореспонденцията с Министерство на културата, експертни оценки, удостоверения за митници, заповеди за командировки, отчети от командировки, кореспонденция с физически и юридически лица по международната дейност на НМ"Земята и хората".

Подредени в отделни папки са - допълнителните трудови споразумения на служителите, заповеди за отпуски, издаваните УП-2 и УП-3, справки НАП.

Документите се съхраняват по години в папки или класьори.

След приключване на отчетната година същите се описват и класират в надписани архивни кутии, които се съхраняват в архива на музея.

Личните досиета на служителите на музея надлежно са подредени по имена в папки и се съхраняват в заключена картотека в стаята № 304 на личен състав. В голяма метална каса се съхраняват трудови книжки на служители, които писмено са дали съгласието си трудовите им книжки да останат на съхранение в личен състав.

Изготвил: Петрана Андонова – технически сътрудник

25.3.1. Дирекционен съвет

Дирекционният съвет – е съвещателен орган за координиране на управлението на дейността на музея,подпомага директора в неговите административни и организационни функции.

Дирекционният съвет се състои от следните членове:

- Чавдар Начев – директор
- Гено Цонков – зам. директор
- Венцислава Велчева – главен счетоводител
- д-р Петко Петров – ръководител, отдел „Фондове и експозиции"
- Живка Янакиева – главен уредник
- Светлана Енчева – ръководител, отдел „ Научноизследователска лаборатория и теренни изследвания, научна група и научен архив"
- Радка Узунова –отдел „Връзки с обществеността"

- Лариса Нешева – уредник

- Светла Старирадева – представител на синдикална секция на КТ „Подкрепа“

Протоколчик - Илиана Апостолова – фондохранител, музей

Заседанията на Дирекционния съвет се провеждат в понеделник от 10.00 часа.

През 2017 г. са проведени 35 заседания.

Ил. Апостолова

25.3.2. Съвет на музейните специалисти

Съвета на музейните специалисти – е съвещателен орган, който обсъжда и дава становища по основни проблеми, свързани с дейността на музея.

Състои се от следните членове:

- Чавдар Начев – председател

Членове:

- Гено Цонков – зам. директор

- д-р Петко Петров – ръководител, отдел „Фондове и експозиции”

- Живка Янакиева – главен уредник

- Светлана Енчева – ръководител, отдел „ Научноизследователска лаборатория и теренни изследвания, научна група и научен архив”

- Лариса Нешева – уредник

- Светла Старирадева - уредник

Протоколчик - Илиана Апостолова – фондохранител, музей

През 2017 г. са проведени 2 заседания.

Съставът на съвещателните органи се определя със заповед на Директора.

Съставът на Дирекционния съвет е определен със заповед на директора № 298-РД-19/30.10.2012 г. и променен със заповед № 74-РД-19/09.05.2017 г.

Съставът на Съвета на специалистите е определен със заповед № 75-РД-19/09.05.2017 г.

Ил. Апостолова

26. КОМПЛЕКТОВАНЕ НА ВЪТРЕШНАТА НОРМАТИВНА БАЗА

№	Наименование на правилника /инструкция	Дата на утвърждаване	Утвърден от :	Други
1.	Браншови колективен трудов договор	20.07.2017 г.	НСФ „Култура към КНСБ НФ „Култура“ към КТ „Подкрепа“, министър Боил Банов, БАРОК	БКТД е постигане на равнопоставеност на страните относно въпросите на трудовите и осигурителните отношения в музеите на бюджетна издръжка.
2.	Правилник за Научния архив на НМ „Земята и хората“	Заповед № 187-РД-19 от 17.07.2017 г.	от директора на музея г-н Чавдар Начев	Издава се на основание чл.190, ал.2 от ЗКН и Наредба №Н-3 от 26.01.2012 г.
3.	Инструкция за пропускателния режим в сградата на музея	03.10.2017 г.	от директора на музея г-н Чавдар Начев	Да регламентира реда за влизане и излизане на служители и външни лица в и от сградата на музея.

Изготвил: Петрана Андонова

27. АНАЛИЗ НА РАБОТА ПРЕЗ 2016

През изтеклата година всички дейности по издирване, изучаване, опазване и представяне на културните ценности от тематичния обхват на музея бяха извършени съгласно Закона за културното наследство и съответната подзаконова нормативна база.

С въвеждането през 2016 г на делегираните бюджети, като нов начин на финансиране се постигна по-голяма гъвкавост и оперативност, което благоприятно се отрази на всички дейности в музея и през следващите години. Беше извършено преориентиране на дейността на музея по посока на осъществяване на проекти за идентификация и изучаване на музейни предмети, изработени от минерали и минерални агрегати, от фондовете на археологическите историческите музеи от националната музейна мрежа. Бяха създадени условия за подготовка на бъдещо предоставяне на гостуващи колекции в българските музеи и оказване на методична помощ в раздела национално природно наследство. Неможаха да бъдат осъществени дейности по увеличаване на достъпността на колекциите за хора в неравностойно положение включващо преустройство на санитарните възли при главното фоайе, брайлово писмо до достъпни експонати от експозицията „Гигантски кристали" и др. Беше извършено разнообразяване на съществуващите учебно-образователните дейности и добавяне на нови. Беше увеличена относителната тежест на учебно-образователните дейности и тяхното ориентиране към реалните потребности на основното и средно образование. Изключително успешно учебните колекции.

Изготвил: Ч. Начев

28. ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЧИ И НАСОКИ ЗА РАБОТА ПРЕЗ 2018.

Поради ограничения наличен ресурс през следващата година е необходимо да се работи по следните приоритети:

1. Да продължи дигитализация на музейните фондове.
2. Да се разшири публикуването на вече дигитализирани културни ценности.
3. Превръщане на експозицията на музея в интерактивно пространство и ефективна връзка експозиция-посетител.
4. Изготвяне на текстови, снимкови и графични материали за витрините в експозициите на разбираем за масовия посетител език.
5. Постоянно усъвършенстване на изготвената през 2017 г двуезична уеб-страница с активна обратна връзка, като част от музейните маркетинг и комуникация.
6. Осъществяване на приемственост по отношение на традиционни и утвърдени през годините прояви на музея: Международен конкурс за инструменталисти и композитори „Музиката и Земята"; Симпозиуми на Софийска инициатива за съхраняване на минералното разнообразие, Фотоконкурс „Земя за всички", конкурсът „Земята – позната и непозната", „Дни на минералите", „Научни четения за Земята", Ден на милосърдието, Ден на дарителя на музея.
7. Възстановяване на научната група на музея и създаване на условия за разгръщане на творческия потенциал на специалистите с ясни правила, регламенти и ресурси за научната работа.
8. Осъществяване на проекти за идентификация и изучаване на музейни предмети, изработени от минерали и минерални агрегати, от фондовете на археологическите историческите музеи от националната музейна мрежа.
9. В съответствие със статута си на държавен културен институт с национално значение музеят да продължи предоставянето на гостуващи колекции в

българските музеи и оказване на методична помощ в раздела национално природно наследство.

10. Осъществяване на проекти за опазване на минералното наследство на България, като интегрална част от природното наследство на страната. Опазване не само ex situ (в музейните фондове), но в отделни случаи и in situ (в природни условия).

11. Активен музеен маркетинг с цел установяване на действителните нагласи и очаквания на посетителите за изготвяне на конкурентен музеен продукт запазвайки спецификата на музея, като научен и образователен институт.

12. Участие в различни форми на квалификация на творческия персонал.

13. Хидро- и топлинна изолация на покрива на сградата на музея.

14. Осигуряване на достъп до експозициите за хора с неравностойно положение, включващо преустройство на санитарните възли при главното фоайе, брайлово писмо до достъпни експонати от експозицията „Гигантски кристали" и др.

15. Разширяване на научната тематика на специалистите от музея преимуществено към областта на геоархеологията.

16. Разнообразяване на съществуващите учебно-образователните дейности и добавяне на нови.

17. Увеличаване на относителната тежест на учебно-образователните дейности и тяхното ориентиране към реалните потребности на основното и с редното образование.

Изготвил: Ч. Начев

ПРИЛОЖЕНИЯ

I.Отзиви от книгата за впечатления

Уникален музей, уникална колекция от минерали и кристали !
Би трябвало, да се работи за предоставянето на тези експонати и реклама в международен мащаб, защото това е ценност не само за България.
Не са представени експонатите по начин, достъпен за чужденците !
Нека да има повече табели и превод, поне на английски език.
Никъде нямаше преведен произхода на кристалите на английски език.
Ако се работи за фон и хубава музика, заедно с тази красота от природни богатства, това ще е наистина едно място, където много чужденци ще прекарват часове наред, наслаждавайки се на атмосферата.
Това е място, което може да привлича хиляди туристи и чужденци.
Нека се работи повече в тази насока, да покажем красотите, които нашата страна предлага по-най добрия начин.
Ина Чакърова, 11.02. 2017 г.

Много ми хареса този музей, защото има уникални кристали и други красиви минерали от далечни земи, като Бразилия и Япония, но и други от самата България.
Изабела, 17.02. 2017 г.

Останахме очаровани от многообразието на руди и минерали и скъпоценни камъни също. Децата ни се влюбиха в детския кът. Винаги ще помним този ден. Приказно, вълшебно ! сем.
Георгиеви гр.Бургас, 05.03. 2017 г.

It was very beautiful! I am geological from Poland / I have magister in Silesian University, Geology / and I never have seen such beautiful crystals!
Good Luck from Poland !!, 10.03. 2017 г.

Изключително богата колекция, отлично подредена и обяснена. За непрофесионалист като мен беше атрактивно и много приятно да науча нещо ново. Дано повече деца и ученици посетят музея !
Благодаря ! Наталия Манолова Димитър Янков, 16.03. 2017 г.

Excellent, diverse and well Presented Collection very interesting, Even to an amateur geologist ! Thank you !
Sam Cit United Kingdom, 14.04. 2017 г.

Останахме много впечатлени от експонатите и в същото време обогатени с нови знания и открития.
Благодарим, че обогатявате хората !
с. Парашкевови гр. Плевен, 11.04.2017 г.

Malaysian Delegation of 18 were here. Very well displayed. Dato A. Guanarajah
Kuala Lumpur Ausia, 17.05. 2017 г.

Благодарим Ви ! Изгубихме се в красотата на прелестните Кристали. Благодарим Ви за вниманието, което ни отделихте !
Юлия и Цвети гр. Враца, 27.05. 2017 г.

May 31, 2017 Wow ! I am from Houston. TX USA where we have many geologists who collect crystals and rocks like other people collect art. But we have nothing like this ! So thorough. Addressing all aspects of the study and use of minerals.
Bridget Jensen

Красота, съвършенство и величие.
Г. Иванова-Русе, 13.07. 2017 г.

Отново имахме щастието да посетим великолепната експозиция на минерали и скъпоценни камъни на музея. Любимо място, в което бих се връщала всеки път. Изключителен музей ! Прекрасни служители ! Истински празник !
Нина Господинова, съпруг и 5 деца, 14.07. 2017 г.

Прекрасна и уникална експозиция ! Благодаря !
семейство Стоилови, 15.07. 2017 г.

Изключителни експонати, събрани от цял свят. Благодарим Ви !
Виктор – 6 г. , 17.07. 2017 г.

Die Musem ist seer langweilio. Es ist richt sehr sleht. I like it.
Deutschland, 7.5.2020

This is a great museum. Good rocks and minerals. It is amazing. I have never seen to such a great museum. Amazing place. From New York , 21.07. 2017 г.

Посетили музей гости из Украины. Хочим поблагадарить за очень интересную, содержательную экскурсию каторою провела для нас Светлана Енчева. Во-первых, очень впечатлил сам музей, его помещение. Во-вторых, шикарнейшие минералы со всех уголков мира. Необыкновенное чудо природы. Лишний раз убедились, что природа сама по себе – чудо, и соответственно творит чудеса вокруг себя. И конечно, мы в восторге от нашего экскурсовода, каторая, видно, очень любить своё дело и знает о минералах очень много.
Большое спасиба всем работникам музея за то, что они берегут свои сокровища, сокровища земли и дают возможность всем полюбоваться этими дивными, минералами.
Благодарим ! Мира Вам, здоровья, творческих успехов, Божьето благословения.
С уважением экскурсионная группа из Украйны, / Кропивницкий, Киев, Днепро, Запорожье Николасвщина Алла и Анатолий Бабенко, Илия и Татьяна Длордиевы, 24 юля 2017 года

Уникална и впечатляваща експозиция от минерали !
Потвърждава неразривната връзка между човека и природата и напомня, че Земята е нашият дом, който трябва да опазим и за идващите поколения.
Благодарности за прекрасното отношение на служителите, за тяхната ерудираност и емоционалния разказ за експонатите !, 05.08. 2017 г.

Very interesting ! Elandia e Filipo from Italy, 13.08. 2017

Музеят е толкова хубав, че плача от вълнение. Аз съм Българче, но живея във Франция. Павел, 14.08. 2017

Невероятно, превъзходно, вълнуващо, преобразяващо ! Сърдечно благодаря на всички поддържащи това съкровище !!!Бъдете благословени! 14.08. 2017 г.

Thank you for the experience ! Go on ! Morena Mario , 16.08. 2017

Спасибо большое
Анатоли и Мариана Санкт – Петербург, Россия, 18 августа 2017 г.

Thank you so much, very beautiful museum.
Frans Viae Norway, 22. 08. 2017 г.

My firs visit to Bulgaria, a beautiful country. This museum is one of the great highlights of my visit here. I will always remember my visit here.
Jastin Purvis USA

Прекрасный музей ! Спасибо огромное его создателям и служителям ! Дальнейшего пополнения коллекции !
Ала, 28.08. 2017 г.

Beautiful collection ! Thank you for making it available to the public.

Jador ce musee ! Merci !
Lilia Boquet, 28.08. 2017 г.

Прекрасна колекция с огромно значение за възпитанието на хората, да ценят творенията на природата !
Владимир Крумов, София, 05.09. 2017 г.

Аплаузи за прекрасната колекция, отношение на служителите и специално на г-жа Ангелина Цекова ! Разгледахме колекцията, детския кът и изразяваме своето възхищение. Бихме искали да продължим посещенията в музея, във връзка с бъдещи проекти с образователна цел. Сърдечно благодарим, че „те” има – музей и Вас – любезни служители, с висок професионализъм и човешка топлота !
С уважение : ученици от 5а клас на 20 ИУ „Тодор Минков” гр. София, класен ръководител Цецка Цекова
Благодаря ! За грижата, усмивките и вниманието на всички, работещи с любов в това място.
Искра Алексиева, 16.09. 2017 г.

Прекрасно и духовно място, показващо на хората истинската красота на природата и историята ! Прекрасен персонал и възпитани хора ! Благодаря !
Васко Любенов

Експозицията е впечатлителна. Благодарим за описанието и познанието, което получих за Българските и световни минерали.
Дона Орозова, 08.10.2017 г.

Впечатлени и очаровани останахме от експонатите в музея. Кратко пътуване във времето назад в историята на Земята.
С уважение : сем. Алексиеви от гр. Добрич, 28.10.2017 г.

Думите не могат да опишат чувствата и енергията, които ни завладяват !!! Посещавам музея за трети път, и винаги когато съм в София – това е първото ми място за посещение ! Повече пиар и представяне в средствата за масова информация – трябва всички хора да видят това ЧУДО ! Изживяването е неземно ! Благодаря !
гр. Варна

Впечатлени сме от това , което видяхме в музея. Детският кът е изключително забавен. Ще дойдем пак.
група ученици от Враца, 11.11.2017 г.

Уникално ! Възхитена съм от природните красоти и от положения труд от хората дарили, подредили и съхранили този музей ! Благодаря Ви ! 05.12.2017 г.

Благодаря за топлото посрещане и внимателно отношение ! Детският кът е чудесен и много интересен. Колекцията е впечатляваща. Пожелаваме ви5 много нови успехи през 2018 - та
Момо – 4,5 год. и Теа, 28.12.2017 г.

We are a group 18 of Malaysia. The presentation in this museum is very well presented and educational. Keep up the good work. Good luck ……GOD BLESS
Group Kuala Lampur, Malaysia 17/5/17

Дълбоко съм впечатлен от богатството на изложбите !
Те са част от многобройните свидетелства за изключителната природа на нашето Отечество !
За мен беше чест и гордост да започна урока по родолюбие за моите внуци, именно от вашия Музей !
Георги Първанов, 04 ноември 2017 г.

Изготвил Красимира Анастасова

II. Културна програма на НМ "Земята и хората" за 2017

№	Събитие	Период
1.	„105 години наука за почвите в България“-временна изложба съвместно с ИПАЗР „Н. Пушкаров“ и Българско почвоведско дружество	1-31 януари
2.	„150 години от рождението на акад. проф. Георги Бончев“-временна изложба съвместно с Музей за минералогия, петрология и полезни изкопаеми на СУ „Св. Кл. Охридски“	1 януари-20 май
3.	Временна изложба „Колекционери гостуват на НМЗХ“. Представяне на колекцията на Димитър Иванов.	1 януари -
4.	Изложба живопис на Евгения Тотева	1-8 февруари
5.	Концерт на Деян Павлов.	8 февруари
6.	Ден на благодарност към делото на Св. Константин Кирил Философ.	14 февруари
7.	Постерна изложба „Св. Климент - просветителят“, съвместно с Кирило-методиевски научен център при БАН	14 февруари-20 април
8.	Хоров концерт на формация при НГДЕК „Константин-Кирил Философ“	14 февруари
9.	Коктейл на фирма „Ве консултинг“ ООД	15 февруари
10.	Модно изложение „Абитуриенти 2017”	22 – 26 февруари
11.	Тържествен авторски рецитал по случай Националния празник на Република България – 3 март, съвместно със Съюза на българските писатели.	1 март
12.	Фотоизложба „88 години организирано пещерно движение в България“ – съвместно с БПД	18март-30 април
13.	Световен ден на водата	22 март
14.	Постерна изложба „Водата под земята“ – съвместно с БПД	22 март

15.	Постерна изложба „22 март – Световен ден на водата“	22 март
16.	Временна изложба „Сътворени от водата“	22 март-
17.	23 март Международен ден на геодезиста	23 март
18.	Концерт перкусии „Къде е Цоньо“	24 март
19.	Концерт за Благовещение „Радвай се, невесто неневестна“	27 март
20.	Годишно отчетно-изборно събрание на клуб за спортна дресура „Сириус“	1 април
21.	Концерт на Фидоси Керчев (пиано)	2 април
22.	Концерт на Зорница Иларионова (цигулка) и Елена Маринова (пиано)	3 април
23.	Пролетно изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни	7-9 април
24.	Ателие за рисунка с природни пигменти „Пролетни багри“	8-9 април
25.	Пролетни ваканционни игри	11-12 април
26.	Концерт на „GRAZIOSE CLASIC FLAUTISSIMO“	11 април
27.	Международен ден на Майката Земя	22 април
28.	Постерна изложба за Световния ден на земята	22 април-5юни
29.	XXV Юбилеен международен музикален конкурс за инструменталисти и композитори „Музиката и Земята”	22- 26 април
30.	Ретроспективна художествена изложба на Борис Симеонов	22 април-4май
31.	49 и 50 Международни изложби на котки	29-30 април
32.	Концерт песни „Орфей и Евридика“	7 май
33.	Благотворителна кауза-ревю „Мечтаната дреха“	10 май
34.	Изложба конкурс за детски рисунки на школа при НЧ „Хармония“	11-14 май
35.	III конкурс за биологични модели на обекти, явления и процеси „Биологията интересна и достъпна“, с РУО София-град	14 май
36.	Нощ на музеите – хор „Ангелски гласове“ и театрална школа „Ведна“	22 май
37.	Международен фестивал „Духовност без граници“ – премиера на поетичен алманах „Гласът на вселената“, СБП	29 май
38.	Връчване на свидетелства за завършен първи клас на ученици от 119 СУ „Акад. М. Арнаудов“	30 май
39.	Връчване на свидетелства за завършен първи клас на ученици от 5 ОУ „Иван Вазов“	1 юни
40.	Тържествено честване на деня на детето. Изложба на детски рисунки и концерт „Мъдростта на народа ни”	1 юни
41.	Презентации на киноложки клуб „Швейцарски пастирски кучета“	3 юни
42.	Награждаване в литературен конкурс „Преоткрий своята природа“-Българска мрежа на Глобалния договор на ООН	5 юни
43.	Световен ден на околната среда /постерна изложба/	5-17 юни
44.	Изложба на детски рисунки школа „Малък зограф“ посветени на световния ден на околната среда	5-17 юни
45.	Концерт „Шедьоврите на романтизма“-Валентина Гюлева (пиано), Божидар Братоев (цигулка)	8 юни
46.	Годишен концерт на музикална школа при НЧ „Н. И. Денкоглу“	13 юни
47.	Постерна изложба за Световния ден за борба със сушата и опустиняването	17 юни-
48.	Ден на Дарителя - временна изложба „Нови постъпления”, връчване на свидетелства на дарители	19 юни
49.	Благотворителен концерт „Музикално пътешествие“	22 юни
50.	Прожекция на документален филм „Сантиментална история“	23.юни
51.	Концерт „Звездна нощ“	29 юни
52.	Събрание на Българско Минераложко Дружество	4 юли
53.	Ден на Милосърдието – 72 години от атомната бомбардировка в гр. Хирошима.	6 август
54.	Събрание на Българско Пещерно Дружество с гости от Китай	17 август
55.	Европейски дни на наследството	16-17 септември
56.	Постерна изложба за архитектурното, минералното и природното наследство, съхранени в НМЗХ	16-30 септември
57.	Ден на отворените врати. Разходка във фондохранилищата на музея	17 септември
58.	Фотоизложба „Земя за всички“	19-30 септември
59.	Експерименти и забавни игри за деца, свързани с минералогията	18-21 септември
60.	Коктейл на „Парти сервиз“	28 септември
61.	Представяне на стихосбирка „Между тук и там“ на Косьо Николов	30 септември
62.	XXVII Международна изложба на минерали, фосили и скъпоценни камъни	6-8 октомври
63.	Научна лаборатория за деца на „Байер“	10-15 октомври

64.	IX Международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхранение“	16-18 октомври
65.	Концерт в чест на проф. Сашико Кодама в рамките на 28-мите дни на японската култура в България	18 октомври
66.	Хоров концерт на формация „София“, школа „Проф. Г. Димитров“ и „Колегиум Вокале“.	19 октомври
67.	Заседание на Българско минераложко дружество	26 октомври
68.	Български енергиен и минен форум - тържество	28 октомври
69.	Ден на народните будители – музикално-поетична вечер с Иван Жеков	1 ноември
70.	Изложба „Херменегилд и Карел Шкорпил за природното наследство на България“	1 ноември
71.	Представяне на книга „Приказки прошепнати край морето“ на Надежда Делева	2 ноември
72.	Есенни ваканционни игри	2-3 ноември
73.	Концерт в памет на Ирина Щиглич и Стефан Рибаров	14 ноември
74.	51 и 52 Международна изложба на котки	25 и 26 ноември
75.	„Грижата за българските земи започва от почвата“-временна изложба съвместно с ИПАЗР „Н. Пушкаров“, Българско почвоведско дружество, Селскостопанска академия	05-30 декември
76.	„Пещерите и ние“ – фотоизложба съвместно с Българско пещерно дружество	07-30 декември
77.	Коледна вечер на геолога	8 декември
78.	Коледно изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни	16-17 декември
79.	Концерт „Песни на любовта и светлината“	18 декември
80.	Годишен концерт на музикална школа при НЧ „И. Н. Денкоглу“	21 декември

Р. Златева

III. Посещаемост за 2017

Дата	Ден	Ученици 2 лв.	Студенти 2 лв.	Възрастни 4 лв.	Пенсионери 2 лв.	Чужденци 4 лв.	Детски кът 1 лв.	Деца до 3 г	Деца от 3 до 7 г	Ученици	Студенти	Възрастни	Пенсионери	Чужденци	Хора с увреждания	Детски кът	Посетители в група с вход 1 лв	Други	Общо	Посетители само за образов културни и др. изяви	Семейни билет 6 лв.	Възрастни със семеен билет броя	Деца със семеен билет броя	Общо
01.01.	Н.																		0	неработен ден		0	0	0
02.01.	П.																		0	неработен ден				0
03.01.	В.	16		12															28		3	6	6	40
04.01.	С.	8		4			2											8	22	Прожекция "Чудесата на живота" 1 ен. - 8 души	3	6	6	34
05.01.	Ч.	6		3			4										9		22		1	2	2	26
06.01.	П.								3			2					24		29					29
07.01.	С.	2		9															11					11
08.01.	Н.	0		5															5		1	2	2	9
09.01.	П.	2		2															4					4
10.01.	В.			2	2														4					4
11.01.	С.					1												1	2	Прожекция "Чудесата на живота" 2 ен. - 1 човек				2
12.01.	Ч.	4																	4		1	2	2	8
13.01.	П.										4								4					4
14.01.	С.	2		6															8		2	4	4	16
15.01.	Н.	1		2															3					3
16.01.	П.	1	1									2							4					4
17.01.	В.			1		2													3					3
18.01.	С.			3														3	6	Прожекция "Какво сгреши Дарвин" - 3 души				6
19.01.	Ч.										25	5							30					30
20.01.	П.	1		3								7							11					11
21.01.	С.	6		16				2				2					14		40	ПГАТ "Попов" - 14 ученика и 2 учители	3	6	6	52
22.01.	Н.	4		9			2	2											17		3	6	6	29
23.01.	П.							2		4		3							9					9
24.01.	В.	2		2					1					2	1				8					8
25.01.	С.					2												2	4	Прожекция "Дивото същество от дълбините"- 2 души				4
26.01.	Ч.			2		3					2								7					7
27.01.	П.					2					1								3					3
28.01.	С.	8		15													6		29		5	10	10	49
29.01.	Н.	8	3	6			3												20		5	10	10	40
30.01.	П.		5							2	4	16	1				10		38					38
31.01.	В.							1	3	2	7	3	1			1			18					18
01.02.	С.		3	1								5						186	195	Прожекция "Как науката откри еволюцията" - 6 души и Картини от душата на Евгения Тонева - 180 души	5			195
02.02.	Ч.									1	3	2	2						8		1	2	2	12
03.02.	П.								1			10			6				17		3			17
04.02.	С.	26		26				5				18	5		4				84		8	16	16	116
05.02.	Н.	28		9				4											41		21	42	42	125
06.02.	П.	14	6	18					2										40		4	8	8	56
07.02.	В.	3		2				3				2	2				9		21		4	2	2	25
08.02.	С.		4	3			1	1			3	14			2			86	114	Прожекция "Вирусите и еволюцията"- 6 души и Концерт на Деян Павлов - 80 души	2	4	4	122
09.02.	Ч.			4					1		2				2				9		2	4	4	17
10.02.	П.	1									2								3		1	2	2	7
11.02.	С.		2	3				2	2		4	4			4		13		34		1	2	2	38
12.02.	Н.	7		14			2												23		4	8	8	39
13.02.	П.		2	1														13	16					16
14.02.	В.									45	6	10	5	4				70	140	Ден за отдаване на почит към Св. Константин-Кирил Философ - 100 души, 35 СОУ 25 ученици и 2 учители	6			140
15.02.	С.	1		4						3		4	1		2			200	215	Коктейл Мини Марица Изток	6			215
16.02.	Ч.		3									5					57		65	Прожекция - ПГ Плевен - 35 уч. + 5 възр.; ЧСУ "Н. Райнов" - 22 ученици + 3 възр.	6			65
17.02.	П.		5		1				2	1	3	1	1		1				15		6	2	2	19
18.02.	С.	6		1				2	3	2	4	10	2		4				34		3	4	4	42
19.02.	Н.		7	4			6	1				2		2					22		7	14	14	50
20.02.	П.								12	112		238	21	11					394	Моден салон "Абитуриенти"				394
21.02.	В.								8	121		390	17	13					549	Моден салон "Абитуриенти"				549
22.02.	С.								24	487		700	19	21					1251	Моден салон "Абитуриенти"				1251
23.02.	Ч.								18	458		900	22	12			400		1810	Моден салон "Абитуриенти"				1810
24.02.	П.								12	156		1450	12	9			500		2139	Моден салон "Абитуриенти"				2139
25.02.	С.								9	67		1700	19	17			500		2312	Моден салон "Абитуриенти"				2312
26.02.	Н.								17	119		1620	22	8			519		2305	Моден салон "Абитуриенти"				2305
27.02.	П.							1		4	4	36	2					6	53					53
28.02.	В.	24		5													45		74	19 СОУ прожекция - 35 ученици и 1възрастен				74

01.03.	С.	4		6					1				3				25	82	121	*Литературна четене, посветено на нац. празник - 80 души и Прожекция "Бедствия и аварии" - 25+6 уч от 88СУ*	1	2	2	*125*
02.03.	Ч.								4					2		16			22		2	4	4	*30*
03.03.	П.							12	93	79	45	349	53	17	3	30			681	*Национален празник*				*681*
04.03.	С.		8	10				12		4	3	2	7						46		8	16	16	*78*
05.03.	Н.	8		15				6										28	57		6	12	12	*81*
06.03.	П.			6			1											6	13					*13*
07.03.	В.		1	3														5	9					*9*
08.03.	С.										1								1	*Прожекция "Поява на влечугите"*	1	2	2	*5*
09.03.	Ч.	1									1	4							6					*6*
10.03.	П.			1		2									1				4					*4*
11.03.	С.	4		10			7					3					31		55		6	12	12	*79*
12.03.	Н.	1	2	16	4		8					2							33		6	12	12	*57*
13.03.	П.		2	9	2														13					*13*
14.03.	В.		3	3			1												7					*7*
15.03.	С.											3						20	23	*Прожекция "Влечуги преди динозаврите" - 20 owtr*				*23*
16.03.	Ч.	1		2							1	2							6		1	2	2	*10*
17.03.	П.		1	3								15							19	*Дневен център светове - 15 ученици*	2	4	4	*27*
18.03.	С.	20		14								4							38		2	4	4	*46*
19.03.	Н.	11		8		4						3			1		33	23	83	*ПХП "Кирил и Методий" Пловдив 33 ученици и 1 възр.*	10	20	20	*123*
20.03.	П.		3	2														7	12		6	2	2	*16*
21.03.	В.		2	3														10	15					*15*
22.03.	С.							6	10		12	40	4	2	33	8	49		164	*Изложба „Сътворени от водата" минерални образци от фондовете на музея. Постерни изложби „22 март - Световен ден на водата" и „Водата под земята." „Невидимата вода"- експерименти за водата в минералите . Конкурс за рисунка с минерални пигменти . Специална селекция от научно-популярни филми за водата и 112 СОУ, Дневен център Благовещение -33 деца с увреждания, Руска гимназия, 34 СОУ Стою Шишиков, ПГЕА*				*164*
23.03.	Ч.	3		1															4		1	2	2	*8*
24.02.	П.	1		6	1	3	1										41		53	*45 ДГ "Алиса" - 41 ученици*	2	4	4	*61*
25.03.	С.	2		11													46		59	*СУ "Антон Попов", Петрич - 46 ученици*	4	8	8	*75*
26.03.	Н.	1	3	10	1	4	1						2						22		6	12	12	*46*
27.03.	П.						18		8	70		31	5	3				150	285	*Концерт-беседа, посветена на Благовещение - 150 души, Читалище "Хр. Смирненски" - 18 уч.- детски кът; 10 СОУ "Т. Траянов" - 70 уч*				*285*
28.03.	В.	2		6											1		76		85	*20 СОУ - 76 ученици*	2	4	4	*93*
29.03.	С.	2		4		1			1				2					13	23					*23*
30.03.	Ч.	2	2	4		3			1			2	1	4				23	42					*42*
31.03.	П.		2	3	2	6		2				4	2				16		37	*ОУ "Хр. Ботев" - Славяново -16 ученици и 2 възрастни*				*37*
01.04.	С.	9	5	10			4	10							2			20	60	*202 ОУ "Хр. Ботев" - 3 ученици и 1 възрастен*	6	12	12	*84*
02.04.	Н.	2	8	6	2			9											27		6	12	12	*51*
03.04.	П.		3	2		1	1												7					*7*
04.04.	В.			3	2			1									18		24					*24*
05.04.	С.	2	1	2					3					3				10	21	*Прожекция на филм "Дракони с пера"*	3	6	6	*33*
06.04.	Ч.							1	3	6		12		7			9	15	53	*130 СУ "Ст. Караджа" - 9 ученици и 1 възрастен*				*53*
07.04.	П.							28	13	21					3	13	398	200	676	*Великденско изложение на мин., фосили и скъпоц камъни с билети 398 и 200 изложители*				*676*
08.04.	С.							61	21	19					5	23	865	200	1194	*Великденско изложение на мин., фосили и скъпоц камъни с билети 865 и 200 изложители и Агенция Bg Ness - 3 души*				*1194*
09.04.	Н.							54	12	6					6	11	846	200	1135	*Великденско изложение на мин., фосили и скъпоц камъни - с билети 760 и 200 - с билети общо 2023*				*1135*
10.04.	П.	11		7	4		13	6									12		53	*142 ОУ "В. Ханчев" - 12 ученици и 1 възрастен*	3	6	6	*65*
11.04.	В.	20	5	17	2		3			14		2					14	27	104	*Концерт класическа музика - 15 души Пролетни ваканционни игри - 12 души*	8	16	16	*136*
12.04.	С.	15	7	12	3	1	2	8										69	117	*Концерт на Фидоси Керчев - 30 души Пролетни ваканционни игри - 14*	5	10	10	*137*

																				души Прожекция на филм "Последни убийци" - 8 души				
13.04.	Ч.	5		3				20				10					31	10	79	СУ "Сава Доброплодни" - 31 ученици и 1 възрастен	5	10	10	99
14.04.	П.																		0	Великден				0
15.04.	С.																		0	Великден				0
16.04.	Н.																		0	Великден				0
17.04.	П.																		0	Великден				0
18.04.	В.	10	1	1				2									22		36	119 СУ "Акад. М. Арнаудов" - 22 ученици и 1 възрастен	1	2	2	40
19.04.	С.	1		3										2	1			20	27	Прожекция на филм "Ден на Земята. Дом" - 9 души	1	2	2	31
20.04.	Ч.							2	3	3	34	6		21				15	84					84
21.04.	П.								2	2	35	38	5	7				25	114	Тракийски университет, Стара Загора - 18 души Концерт на Таро Фунаяма - 25 души				114
22.04.	С.								8	31	13	68	7	27		11		362	527	Ден на Земята Тържество концерт - 250 души Конкурс Музиката и Земята - 112 души 33 СУ "Санкт Петербург" - 9 ученици и 1 възрастен				527
23.04.	Н.							3	12	6	13	53	5	21		16		136	265	Концерт на Фумие Фукуи - 50 души Конкурс Музиката и Земята - 86 души				265
24.04.	П.								6	7	12	48	12	17		17		320	439	Конкурс Музиката и Земята -70 души Концерт-рецитал на Шантал Стилиани - 250 души				439
25.04.	В.								3			21	7	17		22		210	280	Конкурс Музиката и Земята - 83 души Канцерт на Лидия Ошавкова - 127 души				280
26.04.	С.	3		1					2		18	23		15		12	120	321	515	Конкурс Музиката и Земята - 112 души Гала концерт - 192 души ОУ "Св. Св. Кирил и Методий" - Кърджали -20 ученици и 2 възрастни	1	2	2	519
27.04.	Ч.		2	4					1			2						24	33					33
28.04.	П.								3	8	33	52	9				36		141	НУ "Цани Гинчев"Лясковец - 22 деца - 1 възр. Пловдивски университет - спец. "Химия" - 25 души Фирма "Гюлен" - 14 души				141
29.04.	С.	145	160	424			60	43	132			250		51	9	31	71	66	1442	Международна изложба на котки - 2113 души и 117 жури и участници и Българска федерация туристи ветерани , София - 42 души	238	476	476	2394
30.04.	Н.	200	307	842			70	49	215			340		51	8	54	12	66	2214	Международна изложба на котки - 4143 души	580	1160	1160	4534
01.05.	П.																		0	1.май				0
02.05.	В.	1		4															5		1	2	2	9
03.05.	С.	3	1	7													60	80	151	Детска градина "Славейче" 60 деца СУ "Асен Златаров" - 59 ученици 1 възрастен Прожекция на филм "Еволюцията. Най-големият хищник" 59 ученици 9 възрастни	1	2	2	155
04.05.	Ч.	2		2			1					1						13	19					19
05.05.	П.			2								15					224		241	20 СОУ - 190 учинции и 14 възрастни и СУ "Св. Св. Кирил и Методий" Дупница 37 ученици и 3 възрастни				241
06.05.	С.	2	2		2							8						53	67		1	2	2	71
07.05.	Н.	2	2	7	2												10	157	180	Концерт "Орфей и Евридика" - 157 души Група пенсионири от Хасково - 7 души	1	2	2	184
08.05.	П.	7	3	11	3		2	10						4		2		36	78		5	10	10	98
09.05.	В.	4		1								1						30	36					36
10.05.	С.	3																174	177	Прожекция на филм "Сушата и океаните презЮра" - 1; Благотворителна кауза "Мечтаната дреха" - 160 души				177
11.05.	Ч.			9	1													87	97	Изложба на детски рисунки НЧ "Хармония" - 87 души				97
12.05.	П.								2			6			2		40		50	Аграре институт Пловдив - 40 студенти и 3 възрастни				50
13.05.	С.	7		5				6									27	15	60	85 СОУ - 14 ученици и 2 възрастни Туристическа фирма "Улпия" колекционери от Германия - 14 души	2	4	4	68
14.05.	Н.	2		5	2			5		24	2	12	5		2			140	199	III конкурс "Биологията - интересна и достъпна" - рег. инспекторат София -	2	4	4	207

																				140 души				
15.05.	П.	1		4	1														6					*6*
16.05.	В.			1			1						1						3					*3*
17.05.	С.		1	11					2					20			17	13	64	*Група от Малайзия - 20 души; Прожекция на филм "Еволюцията" 1ч. - 5 души*				*64*
18.05.	Ч.							1	6	113	7	15	4	6					152	*108 СОУ "Никола Беловеждов" - 11 деца и 2 възрастни 46 СУ "К. Фотинов" София - 20 деца 127 СОУ "Иван Денкоглу" - 70 ученици и 4 възрастен ОУ Банкя - 12 ученици и 1 възрастен*				*152*
19.05.	П.										3	8					60		71	*УЦ "Джани Родори" - 10 души Аграрет институт Пловдив - 17 души ДГ "Буратино" - 40 деца*				*71*
20.05.	С.	3		4				36	97						7	150		3700	3997	*Европейска нощ на музеите - 3700 души*	2	4	4	*4005*
21.05.	Н.	6		6	5														17		3	6	6	*29*
22.05.	П.	2	2	7															11		1	2	2	*15*
23.05.	В.								2		6	1			2			7	18					*18*
24.05.	С.								26	18	14	97		4					159	*Прожекция на филм "Пътят на буквите" - 16 души*				*159*
25.05.	Ч.	6	4	7	2			1	3									15	38	*ЧУ "Банкер" - 6 деца и 1 възрастен*	2	4	4	*46*
26.05.	П.	6		3											2			6	17	*Прожекция на филм "Пътят на буквите" - 6 души*				*17*
27.05.	С.	2		6	4		2					3					44	10	71	*Роял Травел, Русе - 44 деца и 3 възрастни; Прожекция на филм "Пътят на буквите" - 10 души*				*71*
28.05.	Н.	2	2	6	4		1				2	3						15	35	*Прожекция на филм "Пътят на буквите" - 15 души*	3	6	6	*47*
29.05.	П.									3	3	18	1					20	45	*Поетичен алманах "Гласът на Вселената" - СБП - 20 души*				*45*
30.05.	В.	1															73		74	*119 СОУ - 40 ученици - връчване на свидителстви ОУ, Плевен - 33 ученици*	1	2	2	*78*
31.05.	С.	2	2	3	3				4									12	26	*Прожекция на филм "Еволюцията" 2ч. - 3 души*	3	6	6	*38*
01.06.	Ч.		4	3	2	3		4	13	100		26				37		13	205	*5 ОУ "Ив. Вазов" - 20 деца и 20 родители - връчване на свидетелства*				*205*
02.06.	П.										2				2		13		17					*17*
03.06.	С.	2		1													24	25	52	*СОУ "Никола Петрини", Ямбол - 27 ученици; Семинар на бълг. Клуб за швейцарски кучета - 25 души*				*52*
04.06.	Н.		4	5														5	14		1	2	2	*18*
05.06.	П.		1	4			1	3				8					50	45	112	*Световен ден за защита на околната среда;138 СОУ - 10 деца СУ "Кл. Охридски"- 15 души ОУ "Св. Св. Кирил и Методий" Девин - 25 ученици 126 ОУ "П. Тодоров" - 13 деца и 2 възрастни "Фарос" лятна занималня - 23 деца и 2 възрастни Занималня "Монтесори" - 10 деца и 1 възрастен; Връчване на награди по проект "Преоткрий Природата" на ООН - 25*	1	2	2	*116*
06.06.	В.		4	2								6					46		58	*Откриване на изложба детски рисунки "Малък зограф"*				*58*
07.06.	С.	5	1	9			4	6										15	40	*Прожекция на филм "Суровата наука" 1 ч.- 5 души*	2	4	4	*48*
08.06.	Ч.	6	9	11	2		1							14				17	60		1	2	2	*64*
09.06.	П.	1		3			1										12		17		1	2	2	*21*
10.06.	С.	4		4			2								2				12		3	6	6	*24*
11.06.	Н.			8			5	4							2		63		82	*СУ "В. Левски" - 63 ученици*	4	8	8	*98*
12.06.	П.	1	2	3			35										40		81	*СУ "Ив. Вазов", Г. Оряховица - 30 ученици 19 СОУ "Елин Пелин" - 27 ученици*				*81*
13.06.	В.	1		3													21		25	*148 ОУ София - 21 ученици*				*25*
14.06.	С.	5	1	11	2				3					3			12		37	*Прожекция на филм "Суровата наука" 2 ч.- 3 души; СУ - 12 студенти и 1 преподавател*				*37*
15.06.	Ч.	5		16				1	2										24	*32 СОУ - 13 ученици и 1 възрастен*	2	4	4	*32*
16.06.	П.	20		3								6			2				31	*Читалище "Денкоглу" - 6 деца и 2 възарастни; Занималня "Знам и мога" - 6 деца; "Марина Спорт" - 6 деца и 2 възрастни*				*31*
17.06.	С.		3	4	2							5			3		13		30	*Сдружение "Млад планинар" Петрич -*	2	4	4	*38*

																				13 деца и 5 възрастни				
18.06.	Н.	2		8	2										1				13		4	8	8	*29*
19.06.	П.								9	181	190	82	38	12			12		524	*Ден на Дарителя и концерт - 140 души , Туроператор "Модерато", Велико Търново - 40 ученици и 3 възрастни; ЛЕУ - 9 деца и 1 възрастен; Руски лицей - 29 деца и 2 възрастни; Часта занималяя - 7 деца; 19 СУ "Елин Пелин" - 11 ученици и 2 възрастни; 42 СУ - 6 ученици и 1 възрастен; ДГ "Космоски" - 12 деца и 2 възрастни*				*524*
20.06.	В.	2		1			1	6				3			2	2	40	2	59		1	2	2	*63*
21.06.	С.	7	1	8	5	1	35	2	3	18		31					62		173	*Прожекция на филм "Експериментът на учените" - 34 души; 32 ОУ - 16 ученици и 1 възрастен; ДГ "Христофор Родин" - 12 деца и 4 възрастни; БАН - детски лаер - 18 деца; УЦ "Аладин" - 17 деца; ДГ - лятна занималяя - 17 деца; СУ - 31 души*				*173*
22.06.	Ч.	4	2	8			25										33	51	123	*Благотворителен концерт "Музикално пътешествие" - Ива Върбанова, Стефани Венциславова - 40 души; Център "Смарт" - 23 деца и 2 въръзастни; група от Пакистан - 10 души*	1	2	2	*127*
23.06.	П.	5		1	2		1	3											12					*12*
24.06.	С.	5		2			1			15		4			2				29	*Спортен лагер Панагюрище - приемни семейства - 15 деца и 4 възрастни*				*29*
25.06.	Н.	3		7															10		1	2	2	*14*
26.06.	П.						10	3	8	116	5	43	9	13				11	218	*139 ОУ "З. Круша" - 29 деца и 2 възрастни; Занималяя "Мястото" - 10 ученици и 1 възрастен; Занималяя "Синьо лято" - 17 ученици; Лятна занималяя - Първа евангелийска църква - 7 деца и 3 възрастни*				*218*
27.06.	В.	11		5			4	1	5						1			14	41		2	8	8	*57*
28.06.	С.	3		7			3	4											17	*Прожекция на филм "Експериментът на учените" - няма*	2	8	8	*33*
29.06.	Ч.	6	11	6				2	5						2		4	230	266	*Концерт "Звездна нощ" 230 души*	2	8	8	*282*
30.06.	П.	2		1	1										3		20		27		4	8	8	*43*
01.07.	С.	2	1														12		15		1	2	2	*19*
02.07.	Н.			4			3										15		22		3	6	6	*34*
03.07.	П.	5	3	7	4		54		4								40	11	128	*Прожекция на филм "Гиганти" - 43 д.*	3	6	6	*140*
04.07.	В.	14	3	9			2	2	7									15	52		6	12	12	*76*
05.07.	С.	1		1	2						3	1			2		27		37	*Прожекция на филм "Разходка със зверове" I ч. - 2*				*37*
06.07.	Ч.	3		3			10	3							3		27	15	64		2	4	4	*72*
07.07.	П.	3		4	3			2						2			10	13	37	*10 деца от Елин Пелин - занималяя "Елис" и 3 възрастни*				*37*
08.07.	С.	2	2	3	4		1	4										5	21		1	2	2	*25*
09.07.	Н.	4	2	2			1	7										12	28		1	2	2	*32*
10.07.	П.	6		4	3		13	5					3				11	9	54	*ЧУ "П.Р. Славейков" 11 деца и 2 възрастни и прожекция на филм "Вулканите" - 13 деца*	1	2	2	*58*
11.07.	В.	5	5	13	2			6						8			54	12	105	*У "Кирил и Методий" с. Чадвар - 32 деца; Еврейски център "Хабат" - 22 деца*	1	2	2	*109*
12.07.	С.	4	1	3				5										10	23	*Прожекция на филм "Разходка със зверове" II ч. - 2*				*23*
13.07.	Ч.	4		10	2		1	5				1						13	36	*Заниччаляя "Рир Тив Тин" - 5 деца и 1 възр.*	1	2	2	*40*
14.07.	П.	5		3			6	4				4			2			10	34					*34*
15.07.	С.	1	1	4	1		1	5				1						6	20					*20*
16.07.	Н.	4	2	7	3		2	12				2		3				12	47		3	6	6	*59*
17.07.	П.	21	5	8			11	7				2		33			33		120	*33 души от Тайланд; 5 деца от Детски клуб "Терра Ардс"*	2	4	4	*128*
18.07.	В.	19		6			5	4				5			2			11	52		6	12	12	*76*
19.07.	С.	4					4	5							3			15	31	*Прожекция на филм "Разходка със зверове" III ч. - 2*	3	6	6	*43*
20.07.	Ч.	2		3	1		9	3				2			2		19	6	47	*Прожекция на филм "Планета динозаври"- 19 деца и 5 възрастни от 34 СОУ*				*47*
21.07.	П.			1	3		2	5						4				12	27		1	2	2	*31*
22.07.	С.			2	2		1	6						2	3			10	26					*26*
23.07.	Н.	8	2	7				2										9	28		2	4	4	*36*
24.07.	П.	10		5		5	2	1	2					2				16	43		1	2	2	*47*
25.07.	В.	1		7			1	4				3			3			9	28		1	2	2	*32*
26.07.	С.	4		4			1	4				3	2	3	2	4		15	42	*Прожекция на филм "Саблезъби котки"- 4 души*	1	2	2	*46*

27.07.	Ч.	4	4	2		4	1	5				8			3		31	12	74		2	4	4	*82*
28.07.	П.	4			1			6				6		4	3	1	31	18	74	*Прожекция на филм "Имало едно време...."- 19 деца и 4 възрастни*	1	2	2	*78*
29.07.	С.	6	5	7		2		2							2			15	39		4	8	8	*55*
30.07.	Н.	3	3	3		7	4		1						6		59	18	104	*Група от Варна I, V, IV VII езикови гимназии*	3	6	6	*116*
31.07.	П.						4					4							8					*8*
01.08.	В.	4	5	1	1		1	8										10	30		3	6	6	*42*
02.08.	С.	3	1	1					7			4		2		1	10	13	42	*Прожекция на филм "По-голям от тиранозавър"- 10 деца и 8 възрастни и грепа от ОУ "Стою Шишков"*	1	2	2	*46*
03.08.	Ч.	2	3	1				6	4									8	24		2	4	4	*32*
04.08.	П.	2	3	4			2										15		26		2	4	4	*34*
05.08.	С.	4							8				2	10				12	36		1	2	2	*40*
06.08.	Н.							5	9	7	10	13	8	6		2		16	76	*Ден на Милосърдието - 39 души*				*76*
07.08.	П.	2	12	1		6		2	6						1		11	28	69	*СУ -17 + 11*	4	8	8	*85*
08.08.	В.	22		9		1	2		5			2						18	59		1	2	2	*63*
09.08.	С.		12	2				3	5		2	3		7	2			12	48	*Прожекция на филм "Морски динозавър"- 8 души*	1	2	2	*52*
10.08.	Ч.	5		2			7	5	10			9			3	3		15	59		2	4	4	*67*
11.08.	П.	2	4	2	3			2	9			3						12	37	*СУ - 10 д.*	2	4	4	*45*
12.08.	С.	2	6	2	3		1	3	10			2						13	42					*42*
13.08.	Н.		3	3	3		3	2	8			6				4		17	49		2	4	4	*57*
14.08.	П.	4	3	1			1		4	4	5	8			2	1		12	45		2	4	4	*53*
15.08.	В.		1	5				4				2		2	3			17	34					*34*
16.08.	С.	2	3	5													20	10	40	*Прожекция на филм "Летящи чудовища"- 4 души и Център за неформално образование - 20 деца*				*40*
17.08.	Ч.	4	3		1		1	1	8				2		2			10	32		1	2	2	*36*
18.08.	П.		4	4	2			1	9		2		3	3	3			15	46		1	2	2	*50*
19.08.	С.	4	2	1			1	2	5			5		4	2			17	43					*43*
20.08.	Н.		2	2	2		2	2	4			2				6		13	35		1	2	2	*39*
21.08.	П.	4	6	1			2		8		2	3		6		5		9	46		2	4	4	*54*
22.08.	В.	4	1	2	1	3	1	10	6		4				4			6	42					*42*
23.08.	С.	8	1	6		2			10			10	10		4			10	61	*Прожекция на филм "Изгубеният свят" - 10 души*	3	6	6	*73*
24.08.	Ч.	4		2	4		3	8				3			2	5		12	43		1	2	2	*47*
25.08.	П.		3	2	3		1	5				3	2					11	30					*30*
26.08.	С.		5	1			1	5	3			4			2	4		15	40					*40*
27.08.	Н.		5	3				2	9		3	4		3				18	47		1	2	2	*51*
28.08.	П.						5	2	5	10	4	20	7	10	2			14	79		26	52	52	*183*
29.08.	В.		2	1				8	6	3				2			3	17	42					*42*
30.08.	С.		5	2			1	3	5			3		3	2		17	18	59	*Прожекция на филм "Нови гиганти" - 3 души; ЧШ Арт и хоби клуб Траяна - 17 деца и 3 възр.*				*59*
31.08.	Ч.	2	2		1	3		2	3				2		1			8	24					*24*
01.09.	П.	5		1	1		2					5			2	3	16	13	48	*ОЦ "Десислава" Бъкстон - 5 деца и 1 възр.;ЕЦ "Успех" - 16 уч. И 3 възр*				*48*
02.09.	С.	4		3	4		2	3	7			8	3		3			17	54		4	8	8	*70*
03.09.	Н.	8	4	6		1	1		2									9	31		4	8	8	*47*
04.09.	П.	3	5	5														10	23		1	2	2	*27*
05.09.	В.	12	2	5		5	2		4			2					16	13	61	*Занималия "Приказен свят" - 16 деца и 1 възр*	3	6	6	*73*
06.09.	С.							8	7	10	10	20	6	4		15		8	88					*88*
07.09.	Ч.	1			2			2	4					1	7			7	24					*24*
08.09.	П.		2		1				6							36	36	10	91					*91*
09.09.	С.	5		4				3	2	1	3	5	3	2		9		9	46		1	2	2	*50*
10.09.	Н.		3	5					1									14	23		4	8	8	*39*
11.09.	П.	3	6	8			1	5	7									9	39		1	2	2	*43*
12.09.	В.	13		10			4	1	3									8	39					*39*
13.09.	С.	5		2				5	8			6			3		30	12	71	*Прожекция на филм "Земята на саблезъбите"; 20 СОУ - 30 деца и 4 възр*				*71*
14.09.	Ч.	1	2	2			1	3		3					4			12	28					*28*
15.09.	П.	2		1				3	5	1	3	21	4	2	2	2		12	58					*58*
16.09.	С.							9	13	2	6	32	7	6		3		10	88					*88*
17.09.	Н.							13	28	19	15	119	25	11		33		28	291	*Дни на природното наследство*				*291*
18.09.	П.		1	2	2									4				5	14	*Прожекция на филм "Минералите и животът"*				*14*
19.09.	В.	1	4	4										5			43	12	69	*Прожекция на филм "Любопитни факти за минералите" - 2; Британско у-ще - 43 деца и 3 възр*				*69*
20.09.	С.		2	3				2	2	5		4					37	18	73	*Прожекция на филм "Пещерната мечка" - 10; Британски колеж - 27 деца и 4 възр*				*73*
21.09.	Ч.	2						4			2	3				3	21		35	*Британско у-ще - 28 деца; Руски леций - 12 деца*				*35*
22.09.	П.							7	23	15	12	48	32			13		22	172					*172*
23.09.	С.	3	2				3	5	9	3		3		1		9		11	49		2	4	4	*57*
24.09.	Н.	8	6	6	4	5			7									12	48		2	4	4	*56*
25.09.	П.							6		51	3	37	3	8				14	122	*САГ Хр. Ботев - 51 ученици*				*122*
26.09.	В.	4	2	3											1			10	20		1	2	2	*24*
27.09.	С.		4	1	2				5		2	7			2			12	35					*35*
28.09.	Ч.										6	32						15	53					*53*
29.09.	П.		2	1	2		1	2	4		20		3			3		13	51	*СУ неформално образование- 20*				*51*

																				студенти и 3 възр.				
30.09.	С.							2	8	5	7	43		15		7		16	103					*103*
01.10.	Н.		7	5	2		3	6	8	8		3			3			18	63		5	10	10	*83*
02.10.	П.	1	3	5	2	1												15	27					*27*
03.10.	В.	1	2	2	4	2												18	29					*29*
04.10.	С.		2	1				3	3			5			3			12	29					*29*
05.10.	Ч.		1	1					5		8	15						13	43					*43*
06.10.	П.							15	37				17	11	1	21	266	170	538	*Софийско изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни*				*538*
07.10.	С.							11	42	9	5	1	13	12	3	82	338	170	686	*Софийско изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни вкл. 170 изложители; Школа по минералогия и геология - 9 уч. и 1 възр*				*686*
08.10.	Н.							21	26				21	11	1	61	637	170	948	*Софийско изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни - общо 1570 души с билети*				*948*
09.10.	П.	2		3		4												10	19					*19*
10.10.	В.	3	2	2						78		12							97	*Научна лаборатория Bayer, ОУ Св. София и ОУ Дружба - 60 деца и 18 възр*	1	2	2	*101*
11.10.	С.		2	8						60		32	7					13	122	*Научна лаборатория Bayer,СОУ Хр Смирненски и 78 ОУ - 60 уч*				*122*
12.10.	Ч.		1	2						90		8						15	116	*Научна лаборатория Bayer, 98 ОУ - 60;Руски лицей - 30*	1	2	2	*120*
13.10.	П.		2	3			2			119		30							156	*Научна лаборатория Bayer, 78 СОУ - 28 уч; 11 ОУ св П. Зограф- 32; 10СУ З. Стоянов - 29; ОУ Св София -30*				*156*
14.10.	С.	5		7			1		9	57		62	2	3				9	155	*Научна лаборатория Bayer; Школа по минералогия и геология - 12 ученици*				*155*
15.10.	Н.		5	2			1			45		16		2			27		98	*Научна лаборатория Bayer - 495 души*	2	4	4	*106*
16.10.	П.	1	2	1	1							5		44			49	72	175	*IX Межд. симпозиум "Минералното разнообразие - изследване и съхранение" - 60; ОУ Екзарх Йосиф, Ловеч - 49 уч. и 5 възр.*				*175*
17.10.	В.	2	2	4	6									44				50	108	*IX Межд. симпозиум "Минералното разнообразие - изследване и съхранение" - 50 души*				*108*
18.10.	С.	2	2	1	3	1								44				163	216	*IX Межд. симпозиум "Минералното разнообразие - изследване и съхранение" - 40 д. Концерт в чест на проф. С. Кодама - 110 души*				*216*
19.10.	Ч.	1	6	4	1							5	3					102	122	*Хоров концерт на Колегиум Витале - 90 души*	1	2	2	*126*
20.10.	П.	3	3	2										3				11	22					*22*
21.10.	С.	3	5	5			3	3	11	8		6	3		4	5		24	80	*Школа по минералогия и геология - 8 уч.*	4	8	8	*96*
22.10.	Н.	6		19			3		19		5							19	71		7	14	14	*99*
23.10.	П.	1	1	2		5											23	11	43	*9та Френска гимназия 21 уч. И 1 възр*				*43*
24.10.	В.		1	3					2								103	21	130	*20 ОУ Тодор Минков - 103*				*130*
25.10.	С.		3	3				3				4		2	2		17	15	49	*3то СУ М. Дринов - 17 уч. И 3 възр.*	1	2	2	*53*
26.10.	Ч.		9	1			3	3				10		5				33	64	*Отчетно изборно събрание на БМД - 21 човека*				*64*
27.10.	П.		3					7				6			2			13	31		1	2	2	*35*
28.10.	С.	3	3	3			1	4		5	2	5		6		2		10	44	*Школа по минералогия и геология - 10 уч.*				*44*
29.10.	Н.	10	7	13	3		5	4	7			7			1			17	74		3	6	6	*86*
30.10.	П.						28		4		5	26	3	6				35	107	*ОУ "Отец Паисий" с. Габра - 26 деца и 7 възр.*				*107*
31.10.	В.	2	1	11	2							3					17	15	51	*30 СОУ "Братя Миладинови" - 17 деца*	1	2	2	*55*
01.11.	С.	4		1	2		1		4	5	27	24			2			103	173	*Иван Жеков концерт - 85; Изложба за братя Шкорпил 23 възр и 19 деца; прожекция на филм "Хомо сапиенс" 1 ч. - 5 души; 39 СОУ Петър Динеков - 23 деца и 3 възр*	1	2	2	*177*
02.11.	Ч.	12		4			1					19	3					47	86	*Надежда Делева - 35 души*	1	2	2	*90*
03.11.	П.	15	3	12												10	26	18	84		4	8	8	*100*
04.11.	С.	4	2	2					9			3	3			6		11	40		1	2	2	*44*
05.11.	Н.	5		2			1		6			6				8		18	46		3	6	6	*58*
06.11.	П.			2		3		1										15	21					*21*
07.11.	В.			3							1	6	1	6				17	34					*34*
08.11.	С.											6		6	2			14	28	*прожекция на филм "Хомо сапиенс" II ч. - 6 души*				*28*
09.11.	Ч.										7	4		2				6	19					*19*
10.11.	П.	2		1			2					9	3	4			17	13	51					*51*
11.11.	С.	4	4	3			4			17									32		2	4	4	*40*

12.11.	Н.	6	1	6			1	2	5			3		7				27	58		2	4	4	66
13.11.	П.			1			1	1			2	1						15	21		2	4	4	29
14.11.	В.			2					4			2	1	5				191	205	*Възпоменателен концерт за Ирина Щиглиц и Стефан Рибаров - 180 души*				205
15.11.	С.		2	1					3				2					10	18	*проекция на филм "Мамут" - 1 човек*				18
16.11.	Ч.		1	1			1		4			4		2				12	25					25
17.11.	П.		2									3		2			13	10	30					30
18.11.	С.	2	4				1	6	5			3						25	46		1	2	2	50
19.11.	Н.		4				1		10		2			7	4			9	37					37
20.11.	П.	1	2	1										2				17	23					23
21.11.	В.	3										1						13	17					17
22.11.	С.										4	6	5					10	25					25
23.11.	Ч.											9	2	3				28	42					42
24.11.	П.											2						81	83					83
25.11.	С.	178	200	931	276			20	97					46	6	15	21	82	1872	*Изложба Котки - 146 жури и участници*	484	968	968	3808
26.11.	Н.	500	135	1142	117			17	112					46	4	22	193	82	2370	*Изложба Котки*	646	1292	1292	4954
27.11.	П.										2	7	1					15	25					25
28.11.	В.		2	2								6	3	5	1			12	31					31
29.11.	С.											5	2	4	2			14	27	*прожекция на филм "Мамутите" - 4 души*				27
30.11.	Ч.																33	6	39					39
01.12.	П.	4	3				2		2	6		8			2			8	35					35
02.12.	С.	2	6	5			4		5			10				3		10	45		2	4	4	53
03.12.	Н.		1	11			2	7	6									19	46		6	12	12	70
04.12.	П.		2	9	1									4			28	15	59					59
05.12.	В.			3							3	9	2	5				161	183	*Световен дан на почвата - 150 души*	1	2	2	187
06.12.	С.											4						10	14	*прожекция на филм "Хомосапиенс" I*				14
07.12.	Ч.	1	2	1	1									1				17	23					23
08.12.	П.											8	2	3			65	12	90	*III англ. гимназия - 45 уч. и 6 възр.104 СОУ - 20 уч. и 2 възр*				90
09.12.	С.		3	2			1						3		2	4		18	33	*посетители само за образов. Изяви*				33
10.12.	Н.	4		1		4			2									11	22					22
11.12.	П.		1	6		4						2					22	22	57	*81 СУ - 22 ученици и 2 възр.*				57
12.12.	В.		2	1		3												13	19					19
13.12.	С.								2		4	8	2	5				11	32	*прожекция на филм "Хомосапиенс" II - 2 души*				32
14.12.	Ч.						8											16	24					24
15.12.	П.							2	11			24		7	1	13	224	130	412	*Коледен базар на минерали 224 - по 1 лв и 130 - изложители*				412
16.12.	С.							3	23			31		7	1	27	686	130	908	*Коледен базар на минерали 224 - по 1 лв и 130- изложители*				908
17.12.	Н.							6	18			17		7	2	22	472	130	674	*Коледен базар на минерали 224 - по 1 лв и 130 - изложители - общо с билети за 3те дни - 1128*				674
18.11.	П.		3	2		4												189	198	*Концерт песни на любовта и светлината - 170*				198
19.12.	В.		2	1	3													17	23					23
20.12.	С.	2	2				1				2	4	3			2		15	31		1	2	2	35
21.12.	Ч.											3		2			23	10	38					38
22.12.	П.											4		2				5	11					11
23.12.	С.	2	2						8							12		32	56	*Коледа*				56
24.12.	Н.																		0	*Коледа*				0
25.12.	П.																		0	*Коледа*				0
26.12.	В.																		0	*Коледа*				0
27.12.	С.																		0	*Коледа*	1	2	2	4
28.12.	Ч.	4	4	1	1				8					4	2			54	78	*50 души - за изява*				78
29.12.	П.		6	3			1		6			8			2			12	38		2	4	4	46
30.12.	С.	2	1		2				10					4				44	63	*36 души - за изява*	1	2	2	67
31.12.	Н.																		0					0
		1947	1291	4491	573	114	620	892	1733	3094	732	10028	570	1011	284	943	9841	12621	50785	42856	2422	4776	4776	60337

М. Христова

IV. Специализирани лекции, предлагани от НМ "Земята и хората"

Л.Нешева

V. Видеофилми, предлагани от НМ "Земята и хората"

Д. Делибалтова, Ал. Туйков

VI. Компютърни презентации предлагани НМ "Земята и хората"

Д. Делибалтова

VII. Списък на предлаганите за обмен минерали

Авгит - Крушевец, България
Агардит - La - Лаврион, Гърция
Агрелит - Дара-и-Пиоз, Таджикистан
Адулар - Хибини, Русия
Актинолит - с. Аврен, България
Албит - Владая, България; Бразилия
(клевеландит) - Забайкалие, Русия
Алмандин - с. Аврен, България
Амезит
(Хромамезит) – Сарани, Русия
Аналцим - Хибини, Русия
Анкерит - Кремиковци, България
Антимонит - Солфиере ди Перето, Гросето, Италия
Анхидрит – Талнах, Русия
Апатит - Слюдянка, Русия
Апуанит - Бука ала Вена, Лука, Италия
Арагонит - Брусевци, България
Армстронгит - Хан Богдо, Монголия
Арсен - Седефче, България
Арсенопирит - Руен, България
Арфедсонит - Ловозеро, Русия
Астрофилит - Хибини, Русия
Аурикуприд - Золотая Горка, Урал, Русия
Аурипигммент - Монголия
Афганит - Питиглиано Куори, Италия
Ахат - Русия
Барит - Кремиковци, България
Баритолампрофилит - Путеличор, Хибински масив, Русия
Берил - Смиловене, България
Бета-ломоносовит - Хибини, Русия
Бисмутинит - м. Барбора, Крупка, Чехия
Бончевит - Нареченски бани, България
Буковскит - Кутна Хора, Чехия
Бустамит - Еньовче, България
Валентинит - Солфиере ди Перето, Гросето, Италия
Валериит – Талнах, Русия
Ванадинит, Мароко
Варисцит - Маджарово, България
Везувиан, Рила, България
Версилианит - Бука ала Вена, Лука, Италия
Вивианит (керченит)- Керч, Русия
Вилиомит - Хибини, Русия
Витерит - Кремиковци, България
Воластонит - Рила, България
Галенит - Мадан, България; Давидково, България
* При заявка може да се сформира колекция „Морфоложки особености на галенит от Мадан”.
Ганофилит - Мина Молинело, Генуа, Италия
Гипс - Раднево, Гълъбово, България; Жатек,Чехия; Дебър, Македония
Горгеит - Индер, Казахстан
Гранат виж също алмандин, гросулар, спесартин и уваровит
Гросулар - Рила, България
Графит - Хибини, Русия
Гьотит - Кремиковци, България
Датолит – Талнах, Русия

Даусонит - Чехия
Делхаелит - Хибини, Русия
Дикит - Челопеч, България
Диаспор - Норвегия
Диопсид - Слюдянка, Русия
Диоптаз - Алтън Тюбе, Казахстан
Дистен - Прилеп, Македония
Доломит - Мадан, България
(феромангандоломит) - Могилата, Мадан, България
Джеспилит - Кривой рог, Украйна
Евдиалит - Хибини, Русия
Егирин - Хибини, Русия
Енаргит - Челопеч, България
Енигматит - Хибини, Русия
Епидот - Забайкалие, Русия
Еринит - Казерас, Испания
Йохансенит - Мадан, България; Еньовче, България
Калсилит - Сан Венанцо, Терни, Италия
Калциев кутнахорит - Мина Гамбатеса, Генова, Италия
Калцит - Мадан, Лъки, България; Котоуч, Чехия
(папиршпат) - Мадан, България
(исландски шпат) Светулка, България
Какоксенит - Маджарово, България
Канавесит - Бросо, Торино, Италия
Карналит - Германия
Катаплеит - Хибини, Русия
Кермезит - Солфиере ди Перето, Гросето, Италия
Кварц - Мадан, Давидково, Лъки, Михалково, България; Минас Жерайс, Бразилия
(аметист) - Русия; Бразилия
(опушен кварц) - Забайкалие, Русия
(морион) - Забайкалие, Русия
(халцедон) - Кавказ, Армения
(яспис) - Урал, Русия
Клебелсбергит-Солфиере ди Перето, Гросето, Италия
Клиноптилолит-Източни Родопи, България
Кобалтов смитсонит - Седмочисленици, България
Корунд - Хибини, Русия
(рубин) - Фроланд, Норвегия
Кристобалит - Кърджали, България
Кукеит - Забайкалие, Русия
Кутнахорит - мина Геенова, Италия; Лъки, м. Дружба, България
Лазурит - Слюдянка, Русия
Лампрофилит - Хибини, Русия
Латиумит - Питиглиано Куори, Гросето, Италия
Лепидокрокит - Кремиковци, България
Лепидолит - Забайкалие, Русия; Минас Жераис, Бразилия
Лиотит - Питиглиано Куори, Гросето, Италия
Ловозерит - Хибини, Русия
Ломоносовит - Хибини, Русия
Магнезит - Дорково, България
Магнетит - Африканда, Кола, Русия
Малахит - Урал, Русия
Манганит - Кремиковци, България
Манганокалцит - Мадан, Лъки, България
Марказит - Соколова, Чехия
Мед - Чала, България; Урал, Русия
Меланофлогит - Фортулино, Ливорно, Италия
Мизерит - Дара-и-Пиоз, Таджикистан
Микроклин - Волин, Украйна; Хибини, Русия; Бразилия
(амазонит) - Русия
Морденит - с. Долна Кула, България
Мусковит - Слюдянка, Русия; Бразилия
(марипозит) - Ихтиманско, България
Натролит - с. Банево, Бургаско; Норвегия
Неотокит - Оброчище, България
Нефелин - Хибини, Русия
Нефрит - Русия

Неотокит - Оброчище, България
Нормандит - Путеличор, Хибински масив, Русия
Норсетит - Кремиковци, България
Опал - Дорково; Комунига, България
(кахолонг) - Русия
(хиалит) - Чехия
Ортоклаз - с. Коприва, България; Путеличор, Хибински масив, Русия
Осаризаваит - Чала, България
Перовскит - Африканда, Кола, Русия
Пирит - Мадан, България; Давидково, България; Соколова, Чехия; Люзунак, Пиринеи, Франция
Пиролузит - Кремиковци, България
Ринколит - Хибини, Русия
Рансеит - Еньовче, България
Реалгар - Ленгенбах, Швейцария
Родонит - Еньовче, България
Родохрозит - Давидково; Осиково, Мадан, България
Романешит - Кремиковци, България
Рутил - с. Девисил, България
Салмиак - Кутнахора, Чехия
Санидин - с. Коприва; с. Църварица, България
П. Петров

VIII. Дарители на НМЗХ за 2017

Ж. Янакиева

Основен фонд

П. Петров

Научно-спомагателен фонд

П. Петров

Дарители на библиотеката

Дарител	Вид на дарението	Бр.	Инв. №
Алексей Жалов	Специализирана спелеоложка литература	40	5450 – 5453; 5535 - 5568
Българско пещерно дружество	Специализирана спелеоложка литература	9	5454 – 5462
Д-р Магдалена Стаменова	Специализирана музеоложка литература Специализирана краеведска литература	23 10	5569 – 5592; 5593 - 5602
Проф. Светла Русева	Койнов, Велин и др. Атлас на почвите в България. С., 1998	1	5449
Проф. Евгений Сачев - автор	Сачев, Евгений. Българите са в основата на човешката цивилизация. С., 2016	1	5430
Доц. д-р Стефанка Иванова - автор	Скални мистерии : Проучвания в Източните Родопи, 2016 Rock mysteries : Investigations in the Eastern Rhodopes	2	5426; 5427
Доц. д-р Здравко Илиев	Илиев, Здравко и др. Геоложки феномени в България. С., 2017	1	5448
Проф. Платон Чумаченко – редактор и съставител	Геологи российского зарубежья: судьбы и вклад в мировую науку : Научно-энциклопедический сборник по истории геологии. С., 2014	1	5447
Доц. д-р Мария Нейкова – автор	Нейкова, Мария и др. Актуални проблеми на организицията и управлението на културноисторическото наследство. С., 2012	1	5535

РИМ Плевен	Грънчаров, Михаил - състав. и ред. Исторически музей - Плевен : Каталог. Плевен, 1999	1	5418
Проф. Иван Бедринов	Специализирана геоложка литература Специализирана геоложка периодика	94 51	5546 – 5640 БП 832 – БП 883

П. Груева

Други дарители

Г. Цонков

IX.Експедиции на служители от музея през 2017

№	Участници	Посетени обекти	Времетраене	Резултати	Финансиране
1.	Гено Цонков	гр.Септември – Археологичен музей	на 23.01.2017 г. - един ден	Деаранжиране на гостуваща изложба	Археологичен музей – гр. Септември
2.	Лариса Нешева	гр.Септември – Археологичен музей	на 23.01.2017 г. - един ден	Деаранжиране на гостуваща изложба	Археологичен музей – гр. Септември
3.	Радка Златева - Узунова	гр.Сливен РИМ - Сливен	от 05.04.2017 г. до 07.04.2017 г. - три дни	Обучение на музейни специалисти	НМЗХ
4.	Светлана Енчева	с.Свидня и с.Сеславци Ихтиманско	на 10.04.2017г. - един ден	Подготовка на маршрут за геологическа експедиция	НМЗХ
5.	Петко Петров	с.Свидня и с.Сеславци Ихтиманско	на 10.04.2017г. - един ден	Подготовка на маршрут за геологическа експедиция	НМЗХ
6.	Живка Янакиева	с.Оряховица, фондация „Миню Балкански”	от 18.04.2017 г до 19.04.2017 г. - два дни	Инвентаризация на гостуваща изложба	За сметка на приемащата страна
7.	Чавдар Начев	с.Оряховица, фондация „Миню Балкански”	от 18.04.2017 г до 19.04.2017 г. - два дни	Сключване на договор за гостуваща изложба	За сметка на приемащата страна
8.	Светлана Енчева	гр.Тополовград с. Иглика	от 19.04.2017 г. до 21.04.2017 г. - три дни	Оглед на обекти във връзка с пост симпозиум-на експедиция	НМЗХ
9.	Петко Петров	гр.Тополовград с. Иглика	от 19.04.2017 г. до 21.04.2017 г. - три дни	Оглед на обекти във връзка с пост симпозиум-на експедиция	НМЗХ
10.	Живка Янакиева	РИМ - Благоевград	от 07.06.2017 г. до 09.06.2017 г. - три дни	Участие в Шеста музейна конференция с доклад	НМЗХ
11.	Чавдар Начев	РИМ - Благоевград	от 07.06.2017 г. до 09.06.2017 г. - три дни	Участие в Шеста музейна конференция с доклад	НМЗХ
12.	Александър Туйков	РИМ - Благоевград	от 07.06.2017 г. до 09.06.2017 г. - три дни	Участие в Шеста среща музеите и устойчивото развитие	НМЗХ
13.	Петко Петров	р-к „Трояново – 3” – Александрово	на 01.06.2017 г. - един ден	Оглед на разкрития с гипс	НМЗХ
1	Светлана	р-к „Трояново – 3” –	на 01.06.2017 г.	Оглед на	НМЗХ

4.	Енчева	Александрово	- един ден	разкрития с гипс	
15.	Чавдар Начев	София – Камено, Камено- Шумен, Шумен – Варна, Варна – Стара Загора, Стара Загора - София	от 30.05.2017 г. до 01.06.2017 г. - три дни	Теренни изследвания с Датски национален музей	НМЗХ
16.	Гено Цонков	Археологически музей гр.Хисаря	от 01.06.2017 г. до 02.06.2017 г. - два дни	Аранжиране на гостуваща изложба	Археологически музей гр.Хисаря
17.	Лариса Нешева	Археологически музей гр.Хисаря	от 01.06.2017 г. до 02.06.2017 г. - два дни	Аранжиране на гостуваща изложба	Археологически музей гр.Хисаря
18.	Десислава Делибалтова	Кремиковци	на 03.06.2017 г. - един ден	Издирване на минерални находки – фелдшпат и др.	НМЗХ
19.	Лариса Нешева	гр.Самоков	17.06.2017 г. - един ден	Геоложка екскурзия на Маркова трапеза и в Самоков	НМЗХ
20.	Десислава Делибалтова	гр.Самоков	17.06.2017 г. - един ден	Геоложка екскурзия на Маркова трапеза и в Самоков	НМЗХ
21.	Петко Петров	ЕМО"Етър", Габрово	от 23.06.2017 г. до 25.06.2017 г. - три дни	Участие в 5 – та среща кръг „С деца"	Фондация „Америка за България"
22.	Десислава Делибалтова	ЕМО"Етър", Габрово	от 23.06.2017 г. до 25.06.2017 г. - три дни	Участие в 5 – та среща кръг „С деца"	Фондация „Америка за България"
23.	Чавдар Начев	обект Рельово	от 27.06.2017 г. до 28.06.2017 г. - два дни	Теренни изследвания	Приемащата страна на обект Рельово
24.	Петко Петров	София- х.Седемте езера- - Урдини езера	от 15.06.2017 г. до 16.07.2017 г. - два дни	Заснемане с GPS на минерални точки в Рила и смарагдови находки в резерват Урдини езера.	НМЗХ
25.	Лариса Нешева	с.Оряховица	от 24.07.2017 г. до 25.07.2017 г. - два дни	Представяне на гостуваща изложба	Фондация „Миню Балкански"
26.	Чавдар Начев	гр.Добрич	от 12.09.2017 г. до 14.09.2017 г. - три дни	Подготовка на гостуваща изложба и договор за сътрудничество	Народно читалище „Й.Йовков" - Добрич
27.	Живка Янакиева	гр.Добрич	от 12.09.2017 г. до 14.09.2017 г. - три дни	Подготовка на гостуваща изложба и договор за сътрудничество	Народно читалище „Й.Йовков" - Добрич
28.	Петко Петров	София- х.Седемте езера-	от 02.09.2017 г. до 03.09.2017 г. - два дни	Заснемане с GPS на минерални точки в Рила и смарагдови находки в резерват Урдини езера.	НМЗХ
29.	Светослав Петрусенко	София- х.Седемте езера-	от 02.09.2017 г. до 03.09.2017 г. - два дни	Заснемане с GPS на минерални точки в Рила и смарагдови находки в резерват	НМЗХ

				Урдини езера.	
30.	Живка Янакиева	Тутракан, Силистра, Добрич	от 26.09.2017 г. до 30.09.2017 г. пет дни	Участие в конференция, Вземане на образец от врем.изложба и теренни изследвания	НМЗХ
31.	Чавдар Начев	Тутракан, Силистра, Добрич	от 26.09.2017 г. до 30.09.2017 г. пет дни	Участие в конференция, Вземане на образец от врем.изложба и теренни изследвания	НМЗХ
32.	Петко Петров	Мадан, Златоград, Златолист	от 04.10.2017 г. до 05.10.2017 г. два дни	Маршрут за постсимпозиумна геоложка екскурзия	НМЗХ
33.	Светлана Енчева	Мадан, Златоград, Златолист	от 04.10.2017 г. до 05.10.2017 г. два дни	Маршрут за постсимпозиумна геоложка екскурзия	НМЗХ
34.	Александър Туйков	гр.Пловдив	От 11.10.2017 г. До 13.10.2017 г. три дни	Участие в Пета Национална среща „Съхраняване на националната идентичност и музеити в България, като част от устойчивото развитие“	НМЗХ
35.	Десеслава Делибалтова	гр.Пловдив	От 11.10.2017 г. До 13.10.2017 г. три дни	Участие в Пета Национална среща „Съхраняване на националната идентичност и музеити в България, като част от устойчивото развитие“	НМЗХ
36.	Пролет Груева	гр.Пловдив	От 11.10.2017 г. До 13.10.2017 г. три дни	Участие в Пета Национална среща „Съхраняване на националната идентичност и музеити в България, като част от устойчивото развитие“	НМЗХ
37.	Петко Петров	Златоград - Елхово	от 19.10.2017 г. до 23.10.2017 г. пет дни	Постсимпозиумна екскурзия	
38.	Светлана Енчева	Златоград - Елхово	от 19.10.2017 г. до 23.10.2017 г. пет дни	Постсимпозиумна екскурзия	

Изготвил: Петрана Андонова – техн.сътрудник

X.Списък на цифровите снимки за 2017

Ал. Туйков

XI.Списък на услугите, предлагани от НМЗХ

Изложби – научни, мемориални, художествени, фотоизложби, природолюбителски

Симпозиуми

Конференции

Семинари

Дни на минералите

Концерти

Представяния на книги

Поетични вечери

Спектакли – музикално-поетични, танцови

Детски музикални поздрави

Организиране на конкурси и викторини

Търговски изложения

Чествания

Коктейли

Тържества

Работни срещи

Представяния на стоки и услуги

Модни ревюта

Специализирани фотографски услуги

Ксерокс и компютърни услуги: размножаване, набор, страниране, сканиране, обработка на снимки и др.

Курсове по гемология, геология, екология и др.

Консултации по геология, минералогия и екология

Експертни оценки на минерали, минерални суровини и скъпоценни камъни

Аудиозаписи на магнитно-оптичен диск

Видеопрожекции

Организиране на временни експозиции

Маршрути за хоби и научен туризъм в областта на минералогията и геологията

Диагностика и оценка на минерали, минерални суровини и скъпоценни камъни

Курс по обработка на скъпоценни камъни

Специализирани курсове за минерали и скъпоценни камъни

Микроскопска лаборатория – описание и диагностика на скали и минерали

Специализирани беседи с практически занимания за ученици

Образователни занимания в Интерактивния кът

Детски кът - образователни занимания посредством игри (за деца с техните родители)

Обмен на минерали

Обмен и продажба на специализирана геоложка литература

Организиране на временни изложби в страната и чужбина

Изработване на ученически колекции от минерали

Изготвяне и редакция на научни публикации на минераложка и гемоложка тематика

Щанд за сувенири – продажба на литература, сувенири учебни помагала и колекции”

Изготвил: Г. Цонков

XII. Медийно отразяване на проявите на музея

Събитие	Отразяване линк:
Ден на благодарност към делото на Св. Константин Кирил Философ.	http://kulturni-novini.info/news.php?page=news_show&nid=25093&sid=12 http://www.bas.bg/ http://www.bas.bg/%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8-%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/%D1%81%D1%8A%D0%B1%D0%B8%D1%82%D0%B8%D1%8F/11948-14-%D1%84%D0%B5%D0%B2%D1%80%D1%83%D0%B0%D1%80%D0%B8-%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%B7%D0%B0-%D0%BE%D1%82%D0%B4%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B8%D1%82-%D0%BA%D1%8A%D0%BC-%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D0%BE%D1%82%D0%BE-%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BD-%D0%BA%D0%B8%D1%80%D0%B8%D0%BB-%D1%84%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84 http://www.kmnc.bg/?mode=news&id=76 http://bulbox.net/novini-kultura/5263342/ http://o.radost.bg/%D0%94%D0%B5%D0%BD-%D0%B7%D0%B0-%D0%BE%D1%82%D0%B4%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B8%D1%82-%D0%BA%D1%8A%D0%BC-%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D0%BE%D1%82%D0%BE-%D0%BD%D0%B0-%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BD-%D0%9A%D0%B8%D1%80%D0%B8%D0%BB-%D0%A4%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84-14-%D1%84%D0%B5%D0%B2%D1%80%D1%83%D0%B0%D1%80%D0%B8-2017-%D0%B3-%D0%9D%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9-%D0%97%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0-2017-02-11.html https://nova.bg/news/view/2017/02/14/173820/%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BD-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BD%D0%B0-14-%D1%84%D0%B5%D0%B2%D1%80%D1%83%D0%B0%D1%80%D0%B8/ https://www.actualno.com/celebrate/uspenie-na-sv-kiril-slavjanobylgarski-news_593609.html http://izbori.pik.bg/%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D0%BE-%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BD-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BD%D0%B0-14-%D1%84%D0%B5%D0%B2%D1%80%D1%83%D0%B0%D1%80%D0%B8---%D0%BB%D1%8E%D0%B1%D0%BE%D0%B2-%D0%B8-%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%BE-%D0%B2-%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%BE-news632160.html http://klassa.bg/news/Read/article/277014_%D0%A2%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BD+%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA+%D0%BD%D0%B0+14+%D1%84%D0%B5%D0%B2%D1%80%D1%83%D0%B0%D1%80%D0%B8 http://allnews.bg/article/562255/troen-praznik-na-14-fevruari http://planeta.bg/2017/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8-%D0%BE%D1%82-%D1%81%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%B0/%D1%83%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D0%B2-%D0%BA%D0%B8%D1%80%D0%B8%D0%BB-%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%8F%D0%BD%D0%BE%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D1%81%D0%BA%D0%B8/ http://bulbox.net/novini-kultura/5263342/
Модно изложение „Абитуриенти 2017”	http://abiturientibg.com/ https://tok-bg.org/2017/01/10/%d0%bc%d0%be%d0%b4%d0%b5%d0%bd-%d1%81%d0%b0%d0%bb%d0%be%d0%bd-%d0%b0%d0%b1%d0%b8%d1%82%d1%83%d1%80%d0%b8%d0%b5%d0%bd%d1%82%d0%b8-2017/
Тържествен авторски рецитал по случай Националния празник на Република България – 3 март, със Съюза на българските писатели.	http://www.iskrata.bg/event-1298 http://mc.government.bg/newsn.php?n=5914&i=1 http://www.duma.bg/node/141574

Фотоизложба „88 години организирано пещерно движение в България“ – съвместно с БПД	http://www.peika.bg/Fotoizlozhba_88_godini_organizirano_peshterno_delo_v_Balgariya_l.e_i.100289.html https://kulturni-novini.info/news.php?page=news_show&nid=25261&sid=2 http://iskrata.bg/post-1368 http://inews.bg/%D0%9D%D0%B5-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%B9%D1%82%D0%B5-%D0%98%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B8-%D1%81%D1%8A%D0%B1%D0%B8%D1%82%D0%B8%D1%8F-%D1%82%D0%BE%D0%B7%D0%B8-%D1%83%D0%B8%D0%BA%D0%B5%D0%BD%D0%B4_l.a_i.551547.html
Световен ден на водата	http://www.bebeto.org/Events/2017-03-22 http://kulturni-novini.info/news.php?page=news_show&nid=25292&sid=11 http://www.ngobg.info/bg/news/107797-22-%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%82-%D1%81%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD-%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B8%D1%8F-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9-%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8.html http://www.subitie.com/events/15585 http://www.subitie.com/events/15585 http://popotam.bg/events/svetoven-den-na-vodata-v-natsionalnia-muzey-zemyata-i-horata http://pirinsko.com/na-22-mart-otbelqzvame-svetovniqt-den-na-vodata-30946.html http://topnovini.bg/node/757956 https://www.bnr.bg/sofia/post/100810294/22-mart-e-svetoven-den-na-vodata https://www.actualno.com/society/22-mart-e-svetoven-den-na-vodata-news_600893.html http://mediacafe.bg/novini/mladejka-zona/Otbeljazvame-Svetovnija-den-na-vodata-12457 http://temaonline.bg/publication/8134-%D0%A1%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD-%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B0 http://nauka.offnews.bg/news/Novini_1/Dnes-e-svetovniiat-den-na-vodata_75403.html#ad-image-0 https://www.dunavmost.bg/Bulgaria/News/79911-dnes-chestvame-svetovniya-den-na-vodata http://novini.rozali.com/bulgaria/22-mart-svetoven-den-na-vodata.html
Пролетно изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни	https://opoznai.bg/view/proletno-izlojenie-na-mineralni-i-skapotzenni-kamani-sofiia https://www.dnevnik.bg/detski_dnevnik/2017/04/07/2946967_s_decata_v_pochivnite_dni_8_i_9_april/ http://www.sutrin.com/news__v%D0%B5likd%D0%B5nsko_izlozh%D0%B5ni%D0%B5_na_min%D0%B5rali_fosili_i_skapots%D0%B5nni_kamani_7_9_april_2017_g_natsional%D0%B5n_muz%D0%B5y_z%D0%B5myata_i_horata__.943397.html http://akademika.bg/2017/03/%D0%BD%D0%B1%D1%83-%D1%89%D0%B5-%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0-%D0%B2%D1%8A%D0%B2-%D0%B2%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%BE%D1%82%D0%BE-%D0%B8%D0%B7%D0%BB%D0%BE/
XXV Юбилеен международен конкурс за инструменталисти и композитори „Музиката и Земята”	http://iskrata.bg/event-1507 http://iskrata.bg/event-1546
49 и 50 Международни изложби на котки	http://popotam.bg/events/49-i-50-mejdunarodni-izlojbi-na-kotki https://sofia.plays.bg/events/view/1660/29/Apr/Sat https://www.sambs.bg/bg/news/news_detail/154/49-%D0%B8-50-%D0%BC%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8-%D0%B8%D0%B7%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B1%D0%B8-%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D1%82%D0%BA%D0%B8,-29-30-%D0%B0%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BB,-%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9-%D0%97%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0-,-%D0%A1%D0%BE%D1%84%D0%B8%D1%8F/ http://www.peika.bg/Mezhdunarodni_izlozhbi_na_kotki_l.e_i.100613.html
Благотворителна кауза-ревю „Мечтаната дреха“	http://www.bg-mamma.com/?topic=976763 http://www.subitie.com/events-history/25253 https://www.bgonair.bg/video/kak-abiturientite-ot-doma-za-detsa-v-dupnitsa-se-podgotvyat-za-bala-si1 https://trud.bg/%D1%83%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B8-%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D1%87%D0%B0%D1%82-%D0%B0%D0%B1%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B5%D0%BD%D1%82%D

	0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D0%B0/ http://www.thevoice.bg/socials/prikluchi-blagotvoritelnata-kauza-mechtanata-dreha-2017 **https://tok-bg.org/2016/12/20/%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%B0%D1%83%D0%B7%D0%B0/** http://btvnovinite.bg/article/lifestyle/uchenici-shijat-balni-rokli-blagotvoritelno.html
Нощ на музеите – хор „Ангелски гласове“ и театрална школа „Ведна“	https://sofia-art-galleries.com/2017/05/18/evropeyska-nosht-na-muzeite-sofiya-2017/ http://institutfrancais.bg/programata/472/noshtnamuzeitesofia/ http://popotam.bg/events/%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-%D0%B5%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%BD https://www.evensi.com/%D0%9D%D0%BE%D1%89-%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%A8%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B8%D1%80-%D0%B2-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D1%8F-%D0%A4%D0%BB%D0%B0%D1%88%D0%BC%D0%BE%D0%B1-%D0%9D%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9/210240577 http://museumpan.com/aggregator/categories/2 https://www.eventsmedia.bg/Nosht-na-muzeite-i-galeriite-2017 https://www.sofia.bg/events-in-sofia/-/asset_publisher/bhdZ0JG7eW0d/content/evropejska-nos-na-muzeite-2017-sofia?inheritRedirect=false http://artsofia.bg/bg/events/2017/05/20/evropejska-nosht-na-muzeite-2017-sofija http://glasove.com/categories/novini/news/na-20-maj-shte-se-provede-evropejska-nosht-na-muzeite http://www.ploshtadslaveikov.com/nosht-na-muzeite-v-sofiya-patevoditel/ https://offnews.bg/kultura/noshtta-na-muzeite-shte-se-provede-na-20-maj-programa-655691.html http://novini.dir.bg/news.php?id=25789644 http://www.cross.bg/myzeii-myzeite-natzionalniya-1543507.html#.WUzGkbZRV6p http://www.wherevent.com/detail/TEATRALNA-SHKOLA-VEDNA-NOSHCH-NA-MUZEITE-SHEKSPIR-V-MUZEYA-FLASHMOB https://trud.bg/%D0%B2%D0%B8%D0%B6%D1%82%D0%B5-%D0%B4%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%B2-%D0%BD%D0%BE%D1%89-%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B8%D1%82%D0%B5-2017/ http://www.dnevnik.bg/detski_dnevnik/2017/05/19/2968768_s_decata_v_pochivnite_dni_20_i_21_mai/
Тържествено честване на деня на детето. Изложба на детски рисунки и концерт „Мъдростта на народа ни”	https://www.actualno.com/goodnews/za-denja-na-deteto-izlojba-s-detski-risunki-na-tema-folklor-v-zemjata-i-horata-news_614323.html http://popotam.bg/events/%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D1%80%D1%82-%D0%B2-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D1%8F-%D0%B7%D0%B0-%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%85 http://vijnovinite.com/news/321732 http://vijnovinite.com/news/320255
Световен ден на околната среда /постерна изложба/	http://www.peika.bg/Svetoven_den_na_okolnata_sreda_l.e_i.100923.html http://popotam.bg/events/%D0%B4%D0%B2%D0%B5-%D0%B8%D0%B7%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B1%D0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D1%81%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%8F%D1%82-%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%BD%D0%B0-%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BD https://www.actualno.com/interest/svetoven-den-za-opazvane-na-okolnata-sreda-da-svyrjem-horata-s-prirodata-news_615097.html http://kulturni-novini.info/news.php?page=news_show&nid=25838&sid=2 https://nova.bg/news/view/2017/06/05/184129/%D1%81%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD-%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%B7%D0%B0-%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D 0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0/ http://flashnews.bg/dnes-e-svetovniyat-opazvane-okolnata-sreda/
Ден на Дарителя - временна изложба „Нови постъпления”, връчване на свидетелства на дарители	https://www.ngobg.info/bg/news/109457-%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8F-%D0%B2-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B8%D1%8F-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9-%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%B0.html http://newsart.net/node/5578 http://bulbox.net/novini-kultura/5813459/ https://dariknews.bg/regioni/pleven/19-iuni-den-na-dariteliaipraznik-na-nacionalniia-muzej-zemiata-i-

	horata-2031290 http://novini.dir.bg/news.php?id=25932722 http://logbg.info/18-yuli-den-na-daritelyaipraznik-na-natsionalniya-muzey-vzemyata-i-horatav/ http://e-novinar.com/news/18-iuli-den-na-daritelia%C2%A0i%C2%A0praznik-na-natcionalniia-muzej-zemiata-i-horata-%C2%A0_5301830.html http://www.kmeta.bg/predi-30-godini-otvarya-muzeyat-zemyata-i-horata http://allnews.bg/article/876499/18-juli-den-na-daritelia-i-praznik-na-nacionalnia-muzei-zemiata-i-horata http://topnovina.com/technology/18-%D1%8E%D0%BB%D0%B8-%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8F-%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%86/ http://www.bta.bg/bg http://tvdarts.com/index.php/blagoevgrad/12870-19-yuni-den-na-daritelya http://moi-dom.net/calendar http://www.focus-news.net/news/2017/06/19/2406386/denyat-19-yuni-v-balgarskata-istoriya.html https://www.sou-ivanvazov.eu/otnovo-v-sofiya/ http://bnr.bg/post/100843651 http://bnr.bg/sofia/post/100843682/muzei-zemata-i-horata-chestva-30-godini-ot-sazdavaneto-si https://www.youtube.com/watch?v=qoZpRa3_bbE http://b2bmagazine.bg/%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%89%D0%B8-%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/18-%D1%8E%D0%BB%D0%B8-%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8F-%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%86
Прожекция на документален филм „Сантиментална история“	http://kulturni-novini.info/news.php?page=news_show&nid=25982&sid=3 http://bulbox.net/novini-kultura/5824076/ http://newsart.net/node/5585 https://www.evensi.com/%D0%9A%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%A1%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%8F-%D0%9D%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9-%D0%97%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0/215591606?intercomcode=jJgGcusS23coi1d755mr9uScs4eglhj6Igu2hEtf1XYVnxNHxsdTvGXovSayPwYZPXbEuwLmj4DSsDuKt5PJueVAXG0IEecANZh1CpKnhCcIRqLgO99N5MF7zy4cwwl8&utm_source=event_published&utm_medium=email_sparkpost&utm_campaign=invite_promotion&utm_content=event https://opoznai.bg/view/natzionalen-muzei-zemiata-i-horata-grad-sofiia http://epicenter.bg/article/Prochutata-Knizhno-mukavena-fabrika-na-Ivan-Balabanov-otvarya-vrati-otnovo--Kato-muzey/130621/10/0 http://museumpan.com/aggregator/categories/2
Ден на Милосърдието – 72 години от атомната бомбардировка в гр. Хирошима.	https://www.vesti.bg/sviat/azia/72-godini-ot-atomnata-bombardirovka-nad-hiroshima-6072347 https://www.glaspress.rs/6-%D0%B0%D0%B2%D0%B3%D1%83%D1%81%D1%82-%D1%81%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD-%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%BD%D0%B0-%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B1%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-%D0%B7%D0%B0/ http://peshterainfo.com/%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D1%81%D1%8A%D1%80%D0%B4%D0%B8%D0%B5%D1%82%D0%BE-2/ http://debati.bg/svetyt_se_preklanq_pred_zhertvite_ot_bombardirovkata_nad_hiroshima/ http://pirinsko.com/72-godini-ot-atomnata-bombardirovka-nad-hiroshima-34476.html http://ekipnews.com/news/lubopitno/lubopitno/svetyt_se_preklanq_pred_zhertvite_ot_bombardirovkata_nad_hiroshima/200722/ http://novini247.com/novini/dnes-6-avgust-2017-g-se-navarshvat-72-godini-ot_104445.html http://jenskologia.com/2017/08/6-august/
Европейски дни на наследството	http://www.peika.bg/Evropeyskite_dni_na_nasledstvoto_v_muzeya_Zemyata_i_horata__l.e_i.101562.html http://newsart.net/node/5661 http://kulturni-novini.info/news.php?page=news_show&nid=26234&sid=11 http://popotam.bg/events/%D0%B5%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D0%B4%D0%BD%D0%B8-%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BE-%D0%B2-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8 http://artsofia.bg/bg/events/2017/09/16/evropejski-dni-na-nasledstvoto-sofi-ja-2017 http://www.nha.bg/bg/novina/evropeiski-dni-na-nasledstvoto-sofiy-2017 http://institutfrancais.bg/programata/525/evr-dni-nasledstvo-sofia-2017/ http://www.programata.bg/?p=148&l=1&c=1&id=2093

	http://www.novinitednes.net/a/culture/082017/18859/%D0%95%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D0%B4%D0%BD%D0%B8-%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BE-%D0%B2-%D0%9D%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9--%D0%97%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0-- http://dnes.dir.bg/news/otvoreni-vrati-evropeyskite-dni-nasledstvoto-26372239?nt=9 https://frognews.bg/kultura/art-jungla/narodnoto-sabranie-otvaria-vrati-grajdani.html http://www.dnes.bg/sofia/2017/09/16/ns-prezidentstvo-i-bnb-otvariat-vrati-chakat-posetiteli.353461 http://bnr.bg/sofia/post/100872331/otvarat-nad-35-sgradi-na-institucii-v-sofia-v-dnite-na-evropeiskoto-kulturno-nasledstvo http://bulbox.net/novini-kultura/6000355/ http://ynews.bg/%D0%BD%D1%81-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B8%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D0%B8-%D0%B1%D0%BD%D0%B1-%D0%BE%D1%82%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8F%D1%82-%D0%B2%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8-%D1%87%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%82-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%B5%D1%82%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B8
XXVII Международна изложба на минерали, фосили и скъпоценни камъни	http://www.novini.bg/news/382313-%D0%B8%D0%B7%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BB%D0%B8-%D1%84%D0%BE%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B8-%D0%B8-%D1%81%D0%BA%D1%8A%D0%BF%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B8-%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D1%8A%D0%BD%D0%B8.html
Ден на народните будители – музикално-поетична вечер с Иван Жеков	**https://kulturni-novini.info/news.php?page=news_show&nid=26525&sid=11** **https://www.youtube.com/watch?v=AMAX7FseAFQ**
51 и 52 Международна изложба на котки	http://m.novini.bg/news.php?id=455599 http://www.nffe-bg.com/shows-bg.html https://www.facebook.com/events/311500642660371/ http://www.felinologybg.com/izlojbibg.html http://www.peika.bg/Mezhdunarodni_izlozhbi_na_kotki_l.e_i.102093.html https://www.novini.bg/news/455599-%D0%B8%D0%B7%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B1%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D1%82%D0%BA%D0%B8-%D0%B2-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9-%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0.html http://sofia.plays.bg/events/view/4371/26/Nov/Sun https://lifestyle.bg/travel/mezhdunarodni-koteshki-izlozhbi-u-nas.html http://alfarss.net/1511171761.html https://bgnews.online/novini/mejdunarodni-koteshki-izlojbi-u-nas_440904.html http://vesti.com/bg/news/view/177904 http://www.sambs.bg/bg/news/news_detail/157/%D0%9C%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B0-%D0%B8%D0%B7%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B1%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D1%82%D0%BA%D0%B8---25-%D0%B8-26-%D0%BD%D0%BE%D0%B5%D0%BC%D0%B2%D1%80%D0%B8,-%D0%A1%D0%BE%D1%84%D0%B8%D1%8F/ https://bg.eventbu.com/sofia/51-52-fife-international-cat-shows-sofia-bulgaria/7814905 http://ynews.bg/%D0%B8%D0%B7%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B1%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D1%82%D0%BA%D0%B8-%D0%B2-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9-%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0 http://bnr.bg/horizont/post/100901050/izlojba-v-sofia-sabra-nad-150-kotki-ot-redki-porodi https://e-novinar.com/news/mezhdunarodno-izlozhenie-na-kotki-se-provezhda-v-sofiia_5460894.html http://bulbox.net/novini/6259640/
„Грижата за българските земи започва от почвата“- временна изложба съвместно с ИПАЗР „Н. Пушкаров“, Българско	https://www.ngobg.info/bg/calendar/111628-5-%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D0%B5%D0%BC%D0%B2%D1%80%D0%B8-%D1%81%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%BD-%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B0.html http://www.issapp.org/ http://bnr.bg/vidin/post/100905110/pochvata-da-se-pogrijim-za-tozi-nevazobnovim-i-nezamenim-

почвоведско дружество, Селскостопанска академия	priroden-resurs http://agroplovdiv.bg/55696/%D1%81%D1%81%D0%B0-%D0%BE%D1%82%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D1%8F%D0%B7%D0%B2%D0%B0-%D1%81%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%8F-%D0%B4%D0%B5%D0%BD-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B2%D0%B0%D1%82/ http://stopanin.com/wps/portal/stopanin/agronews/events/1-12-2017-5 http://topbloglog.com/post/2312491 http://www.focus-news.net/news/2017/12/05/2463920/predstoyashti-sabitiya-v-stranata-za-5-dekemvri-agentsiya-fokus.html http://www.cross.bg/chasa-sofiya-zala-1562440.html#.WiY5wzSxV6o http://www.dotbg.bg/article/6595488 https://www.24chasa.bg/mnenia/article/6591614
„Пещерите и ние“ – фотоизложба съвместно с Българско пещерно дружество	http://iskrata.bg/event-2158 https://www.ngobg.info/bg/news/111730-%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D1%81%D0%BA%D0%BE-%D0%BF%D0%B5%D1%89%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%BE-%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%B6%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D0%B8-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9-%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0.html https://kulturni-novini.info/news.php?page=news_show&nid=26809&sid=2 http://newsart.net/node/5815
Коледно изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни	https://kulturni-novini.info/news.php?page=news_show&nid=26842&sid=12 http://obiknovenitebulgary.blogspot.bg/2017/12/blog-post.html https://news.nbu.bg/bg/events/izlozhba-bazar-na-minerali-fosili-i-skypocenni-kamyni!22962 http://newsart.net/node/5822 http://www.tschalli.com/ http://gradinata.targovski.eu/lechebni_kamani/kamani_firmi.php http://inlife.bg/%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%BE-%D0%B8%D0%B7%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BB%D0%B8-%D1%84%D0%BE%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B8/ http://popotam.bg/events/%d0%ba%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%b4%d0%bd%d0%be-%d0%b8%d0%b7%d0%bb%d0%be%d0%b6%d0%b5%d0%bd%d0%b8%d0%b5-%d0%bd%d0%b0-%d0%bc%d0%b8%d0%bd%d0%b5%d1%80%d0%b0%d0%bb%d0%b8-%d1%84%d0%be%d1%81%d0%b8%d0%bb%d0%b8 http://iskrata.bg/event-2165 https://bg.fievent.com/e/event/7903052?force_subdomain=true https://news.nbu.bg/bg/events/izlozhba-bazar-na-minerali-fosili-i-skypocenni-kamyni!22962 https://e-novinar.com/news/interesni-sabitiia-tozi-uikend-15-17-dekemvri_5481362.html http://www.tschalli.com/ http://sofia.plays.bg/events/view/4553/15/Dec/Fri http://www.subitie.com/events/89957 http://museumpan.com/aggregator/sources/2?page=1 https://allevents.in/sofia/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%BE-%D0%B8%D0%B7%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0% B5%D1%80%D0%B0%D0%B-B%D0%B8-%D1%84%D0%BE%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B8-%D0%B8-%D1%81%D0%BA%D1%8A%D0%BF%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B8-%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D1%8A%D0%BD%D0%B8/394628127640204# https://mamaninja.bg/%D0%B0%D0%BA%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE/item/1775-mesta-i-sabitiya-za-detsa-15-21-i-dekemvri

Изготвил Р. Златева-Узунова

XIII. Документи, свързани с дейностите на музея

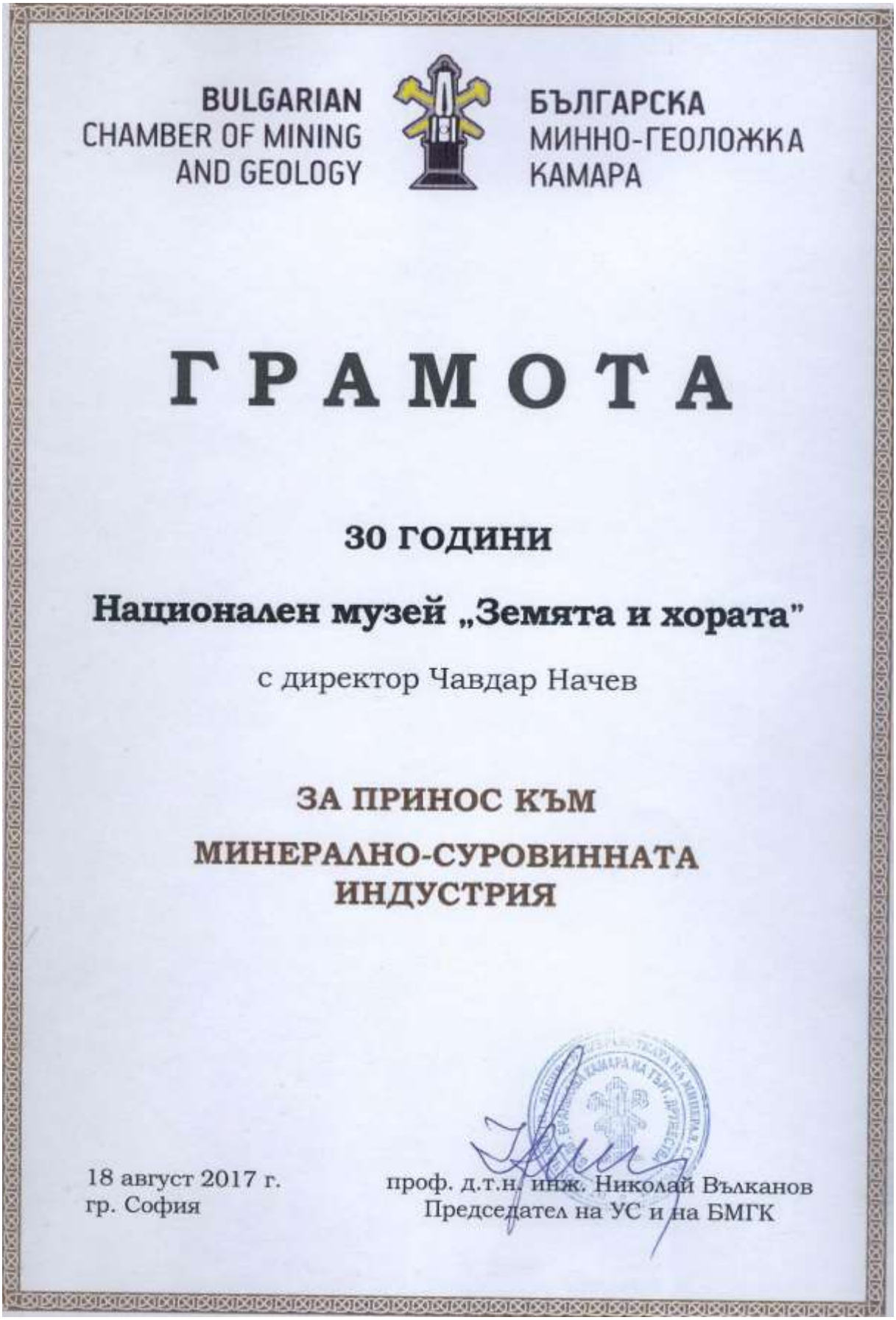

BULGARIAN CHAMBER OF MINING AND GEOLOGY

БЪЛГАРСКА МИННО-ГЕОЛОЖКА КАМАРА

ГРАМОТА

30 ГОДИНИ

Национален музей „Земята и хората"

с директор Чавдар Начев

ЗА ПРИНОС КЪМ

МИНЕРАЛНО-СУРОВИННАТА ИНДУСТРИЯ

18 август 2017 г.
гр. София

проф. д.т.н. инж. Николай Вълканов
Председател на УС и на БМГК

BULGARIAN
CHAMBER OF MINING
AND GEOLOGY
БЪЛГАРСКА
МИННО-ГЕОЛОЖКА
КАМАРА
НАГРАДА
ЗА ПРИНОС КЪМ БЪЛГАРСКАТА
МИНЕРАЛНО-СУРОВИННА ИНДУСТРИЯ
30 години
Национален музей
„Земята и хората“
2017 г.

24 часа год. на XXVII бр 331 5.12.2017г

5 въпроса към проф. д-р Светла Русева:

5 След естонското председателство и ние да поемем каузата за спасяване на почвата

Проф. Светла Русева е директор на Института по почвознание „Никола Пушкаров". Зам.-председател на Българското почвеведско дружество, координатор е за Европа на Световна мрежа на физиците, работещи в областта на земеделието. Член е на ръководството на Европейското дружество по опазване на почвата. Има редица специализации в европейски и американски институти и агенции.

4 неща са заплаха за здравето на почвата в България

ДЕВОРА НЕДЯЛКОВА

5 декември е Световният ден на почвите. *Вчера „24 часа" публикува отворено писмо на Соломон и Германа Паси с послания - ЕС трябва да приеме политика за опазване на почвата на планетата заради заплахата от изчерпването ѝ.*

Писмото е до Жан-Клод Юнкер, председател на Европейската комисия, Антонио Тайни, председател на Европейския парламент, Доналд Туск, председател на Европейския съвет, Бойко Борисов, премиер на България.

Соломон и Германа Паси предлагат темата да се дискутира по време на европредседателството на България през 2018 г. Сегашното темпо на деградация на почвата застрашава капацитета на почвите да посрещнат нуждите на бъдещите поколения, пише в отвореното писмо.

Писмото е подписано и от проф.д-р Светла Русева, директор на Института по почвознание, агротехнологии и защита на растенията „Никола Пушкаров".

3 неща подписахте писмото и какво се надявате да постигнете?

- 40 години от живота си съм посветила на почвата. Последните 5 г. работя за популяризиране на необходимостта от признаване на почвата за незаменим природен ресурс, на който не се обръща особено внимание. Затова много се зарадвах, когато г-н Паси ми се обади с това предложение. Миналата и тази година подкрепих институционално и лично европейската гражданска инициатива „Хора за почвата", която е изключително важна да се подложи законова рамка за опазване на почвите. От 2002 г. ЕК излезе със съобщение за разработване на тематична стратегия. От 2004 до 2006 г. беше разработена и приета. В част от нея се предвиждаше и рамкова директива за опазване на почвите в Европа. Няколко страни отказаха, по директивата нямаше пълен консенсус, каквато е нужен. И през 2014 г. предложението за рамковата директива отпадна. Година по-късно колеги от Италия и Ирландия излязоха с предложение за гражданската инициатива: Идеята - да се съберат 1 млн. подписа в подкрепа на искането за консолидирането на европейска политика за опазване на почвите.

„24 часа" от 4 декември т.г.

- Какво се случи с нея?

- За съжаление, бяха събрани под 250 000 подписа до крайния срок - септември тази година. Има дълга процедура за европейските подписки. Нямаше особена активност от българска страна. В подписката се иска ЕГН, може би заради това само 130-140 души от България я подкрепиха, както и две организации - Българското почвеведско дружество и Институт по почвознание „Никола Пушкаров".

(Продължава на 16-а стр.)

След естонското...

(продължение от 13-а стр.)

Естонското председателство имаше много сериозни инициативи за възстановяване на идеята за общоевропейско законодателство за опазване на почвите. За това е нашето отворено писмо - да може българското председателство да продължи инициативата на естонското. Дано и след това австрийското да я продължи, за да може догодина през декември да има рамка за опазване на почвите в чест на празника им - 5 декември.

- Колко остър е проблемът със състоянието на почвите у нас?

- По данни на Изпълнителната агенция по околна среда почвите в страната са в добро екологично състояние по отношение на запасеност с почвени хранителни елементи и органично вещество, ниско съдържание на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители.

Основният натиск върху здравето на българските почви идва от небалансирано торене на земеделските култури, използване на тежка земеделска техника, земеделски практики, неподходящи за почвените и климатичните условия в България, както и тревожната тенденция на ежегодно нарастване на площта на урбанизираните земи за сметка на земеделски земи.

По данни и експертни оценки на Института по почвознание, агротехнологии и защита на растенията „Н. Пушкаров" **с риск от водна ерозия са 65% от площта на стопанисваните земи в България, а от** ветрова ерозия – 24%. Основните причини за ерозията са неправилната агротехника, обезлесяването, прекомерната паша и строителните работи на наклонените терени. Намаляването на почвеното органично вещество при обработваемите земи в сравнение с целинните земи е между 10 и 40% за по-голямата част от почвите, но в отделни случаи може да достигне и надмине 2 пъти.

Стари замърсявания с тежки метали и металоиди на земеделски земи заемат 43 660 ха, 61,3% от които са в близост до промишлени предприятия; около 1/3 се нуждаят от специални наблюдения. Наблюдава се трайна тенденция към структурна деградация на българските почви поради уплътняване във връзка с използването на тежка селскостопанска техника. Около 35 500 ха обработваеми земи са засегнати от процеси на заселяване, 4 300 000 ха са с висока податливост към вкисляване (pH<5,0). Към 4,5% от вкислените почви в земеделските земи са с вредна за растенията почвена киселинност. Трайно застроени площи са около 5% (над 580 000 ха) от общата територия на страната, но този дял е значително по-висок в райони с висок ръст на строителство (крайбрежни райони и курортни селища); през последните няколко години процесът е силно изразен поради реализираните инфраструктурни проекти.

- Какво ще се случи, ако не се предприемат мерки?

- Почвата е жизненоважен, ограничен, практически невъзобновим и незаменим природен ресурс с редица функции, ключови за природата и човешкото общество. Нарушаването на почвените функции дори в локални размери оказва глобално влияние чрез увеличаване на честотата на засушавания и наводнения. Плодородието на почвата е основа на селскостопанското производство и ключов ресурс за продоволствената сигурност. Почвата е основен елемент от глобалния кръговрат на веществата, поради което от нейното добро функциониране зависи както наличието на химични елементи и вещества от съществена важност за живота (включително вода), така и адаптирането към изменението на климата. Почвата е дом на огромно разнообразие от организми, които допринасят за нейното формиране и участват в глобалното биоразнообразие. Почвата регулира и натрупва въглерод под формата на органично вещество, поради което всяка промяна в земеползването може да повлияе на цялостния баланс на емисиите на парникови газове. Нарушаването на почвените функции е свързано с увеличаване на зависимостта на страната от земеделските почви на други страни, което води до повишен натиск върху техните природни екосистеми и коренното им население.

- Кои са най-големите „врагове" на почвите?

- Ерозията на почвата, намаляването на почвеното органично вещество и на биологичното разнообразие, уплътняването и замърсяването на почвите оказват влияние върху селскостопанското производство и променят нормалното функциониране на почвените екосистеми. Урбанизацията на земите често е свързано с намаляване на площта (консумация) на земеделска почва. Тези процеси са основание за сериозно безпокойство, тъй като образуването на почвата е много бавен процес, който отнема стотици години за формирането на един сантиметър.

- Какви действия трябва да започнат, за да се намали рискът за почвите?

- Осигуряването на продоволствена сигурност и достатъчно селскостопанско производство при условия на устойчиво управление на почвата е едно от основните предизвикателства на XXI век. Устойчивото управление на земеделските почви предполага прилагане на интегрирани системи на земеделие за постигане на баланс между социално-икономическите и екологическите функции на почвата, с което се осигурява запазване и повишаване на почвената продуктивност, наличие на качествена вода и чист въздух и минимални емисии от парникови газове в атмосферата. Необходимо е и прилагане на система от мерки за ограничаване, смекчаване и компенсиране на последиците от запечатването на почвата като най-интензивната форма на намаляване на площта на земеделските земи.

- Как е в световен мащаб? Къде са най-застрашени почви и кои държави биха дали като добър пример за опазването им?

- По данни от доклад „Състояние на световните почвени ресурси" на Международната организация по прехраната към ООН (FAO) най-застрашени са почвите в Близкия изток и Северна Африка. Почвите от територите на Азия, Африка, Европа и Латинска Америка са с умерена до висока степен на рискове от деградационни процеси. Относително най-добро е състоянието на почвените ресурси в Северна Америка (САЩ и Канада), Австралия и Нова Зеландия.

М. Христова

Съкращения

нах. – находище

к-ра – кариера

р-к – рудник

НМЗХ – НМ „Земята и хората“ – Национален музей „Земята и хората“

НСФ – научно-спомагателен фонд

РИМ – Регионален исторически музей

Съдържание

1.УВОДНИ ДУМИ 3
2.ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА МУЗЕЯ 7
3. ЦИФРИ И ФАКТИ ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2017 г. 9
4. ФОНДОВА ДЕЙНОСТ 13
4.1.Раздел „Минерали на Земята“ 13
4.2. Раздел „Минерални ресурси на Земята“ 14
4.3. Раздел „Минерали на България“ 14
4.4. Раздел „Минерални ресурси на България“ 15
4.5. Раздел „Материали“ 15
4.6. Колекция "Скъпоценни и декоративни камъни" 15
4.7. Научни колекции 16
4.8. Инвентаризация на фондовете на музея 17
4.9. Идентификационна и фондова комисии 17
4.10. Фотодокументация на културните ценности 17
4.11. Дигитализация на културните ценности 18
4.12. Препарация и консервация на минерални образци 18
5. ЕКСПОЗИЦИОННА ДЕЙНОСТ 18
5.1. Постоянни експозиции 18
5.1.1. Гигантски кристали 19
5.1.2. Минерали на Земята 19
5.1.3. Минерални ресурси на Земята 20
5.1.4. Минерали на България 20
5.1.5. Минерални ресурси на България 21
5.1.6. Материали 21
5.1.7. Скъпоценни и декоративни камъни 22
5.2. Временни експозиции 23
5.2.1.Експозция „Нови постъпления 2017” 23
5.2.3. Експозиция „Поезията на камъка“ 24
5.5. Дигитализация на експозициите 25
6. ОБОГАТЯВАНЕ НА ФОНДОВЕТЕ НА МУЗЕЯ 26
6.1. Собствени сборове 26
6.1.1. Маршрут: София – гр. Тополовград – гр. Елхово – с. Иглика – Тополовградско – Полски градец – София 26
6.1.2. Маршрут: София – мина „Марица Изток - 3” - София 26
6.1.3. Маршрут: София – Мадан – Златоград – Добромирци – Златолист – София 27
6.2. Обмен на минерали 27
6.3. Откупки на минерали 27
6.4. Дарения 28
7. УЧЕБНО-ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ 28
7. 1. Образователен кът за деца 28
7.2. Кабинет по геология 29
7.3. Школа по геология и минералогия 29
7.4. Учебно интерактивно пространство в експозиционната зала 30
7.5. Творчески изяви на деца и младежи 32
7.6. Социални и общественозначими изяви с деца 38
7.7. Видеопрожекции, компютърни презентации 41
7.8. Обучения 42
7.8.1. Работа със студенти 42
7.8.2. Учебни колекции 42
8. НАУЧНА И НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ 43
8.1. Специализирана научна тематика. 43
8.1.1. Тема: „Минералното разнообразие на скарново находище Иглика, ЮИ България” 43
8.1.2. Тема: „Фантомни пиритни кристали от находище Южна Петровица, Маданско рудно поле” 44
8.2. Лаборатории 45
8.2.2. Лаборатория по оптична микроскопия 46

8.3. Научна публикационна дейност 46
8.3.1. Музейни издания 46
8.3.2. Научни публикации в извън музейни издания 46
8.4. Научно-популярна публикационна дейност 47
9. КУЛТУРНА ДЕЙНОСТ 47
9.1. Посещения на музея 47
9.1.1. Посещаемост 2017 47
9.2. Изложби 50
9.2.1. Постерни изложби 50
9.2.2. Художествени изложби 53
9.2.3. Фотоизложби 55
9.2.3. Изложби на детски рисунки и др. 56
9.5. Концерти 58
9.6. Представяне на книги, литературни срещи и дискусии 65
9.7. Изложби посветени на живата природа 68
9.8. Симпозиуми и семинари 69
9.9. Юбилейни и тържествени чествания 70
9.10. Други изяви - Абитуриентски облекла 70
9.11. Реклама и работа с медиите 71
10. КОМПЛЕКСНИ ИЗЯВИ 74
10.1. Ден за отдаване на почит на Св. Кирил Славянобългарски - 14 февруари 74
10.2. Дни на минералите 75
10. 3. Световен ден на водата – 22 март 76
10.4. Ден на планетата Земя – 22 април 77
10. 5. XXV международен конкурс "Музиката и Земята" и Фестивал „Изкуствата за Земята“ 77
XXV международен конкурс "Музиката и Земята" 77
Международен фестивал „ИЗКУСТВАТА ЗА ЗЕМЯТА“ - от „СЪТВОРЕНИЕТО НА СВЕТА“ до „КРАЯ НА ВРЕМЕТО“ 83
10.6. Нощ на музеите – 20 май 84
10.7. Световен ден на околната среда - 5 юни 86
10.8.– Световен ден за борба с опустиняването и засушаването 17 юни 87
10.9. Ден на Дарителя на музея - 19 юни 87
10.10. Ден на Милосърдието – 6 август 88
10.11. Европейски дни на наследството- 16 септември 88
10.12. IX МЕЖДУНАРОДЕН СИМПОЗИУМ „МИНЕРАЛНОТО РАЗНООБРАЗИЕ -ИЗСЛЕДВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ” 89
10.12.1. Минераложки туризъм. 92
10.13. Ден на народните будители- 1 ноември „Познай себе си!“ Херменегилд и Карел Шкорпил за природното наследство на България 94
10.14. Свето 94
вен ден на почвата - 5 декември 94
10.15. Вечер на геолога - 12 декември 95
11. АРХИВНА ДЕЙНОСТ 96
11.1.Научен архив 96
11.2. Научно-изследователски архив 96
11.2.1. Лични архивни досиета 96
11.3. Културно-масов архив 96
11.4. Технически архив 96
11.5. Фотоархив 97
11.5. Аудиоархив 97
12. БИБЛИОТЕЧНА ДЕЙНОСТ 97
13. ФОТОДОКУМЕНТАЦИЯ И ФОТОАРХИВ 99
14. АУДИОДОКУМЕНТАЦИЯ И АУДИОАРХИВ 99
15. ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ 99
16. УЧАСТИЕ В КОНКУРСИ, ПРОЕКТИ И ПРОГРАМИ 100
17. ОБЩЕСТВЕНА АНГАЖИРАНОСТ 100
19. КНИЖАРНИЦА И МАГАЗИН ЗА СУВЕНИРИ 101
20. ИЗТОЧНИЦИ НА СРЕДСТВА ИЗВЪН БЮДЖЕТНАТА СУБСИДИЯ 102
21. ЕКСПЛОАТАЦИЯ, ПОДДРЪЖКА И ТЕКУЩИ РЕМОНТИ 102
21.1. Материална база 102
21.2. Транспортни средства и експлоатацията им 104
21.3. Приоритетни дейности за 2018 г. 105
21.5. Охранителни системи и охранителни дейности. 105
21.5. Радиационен мониторинг и защита 106
22. ПОДДРЪЖКА НА И ОБНОВЯВАНЕ НА КОМПЮТЪРНАТА МРЕЖА 106
22.1. WEB СТРАНИЦА на НМЗХ 106
22.2. ФЕЙСБУК СТРАНИЦА на НМЗХ 107
23. ФИНАНСОВ АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА МУЗЕЯ ЗА 2017 108
МУЗЕЙНИ ПРИХОДИ 110
МУЗЕЙНИ РАЗХОДИ ПО БЮДЖЕТНИ ПАРАГРАФИ 110
24. ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА МАТЕРИАЛНИТЕ АКТИВИ 2017 111

25. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ 111
25.1 Щатен персонал към 31.12.2017 г. 111
СПИСЪК НА СЛУЖИТЕЛИТЕ към 31.12.2017 г. 112
25.2 Курсове за повишаване на квалификацията на персонала. 113
25.3.1. Дирекционен съвет 113
25.3.2. Съвет на музейните специалисти 114
26. КОМПЛЕКТОВАНЕ НА ВЪТРЕШНАТА НОРМАТИВНА БАЗА 114
27. АНАЛИЗ НА РАБОТА ПРЕЗ 2016 114
28. ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЧИ И НАСОКИ ЗА РАБОТА ПРЕЗ 2017 115
ПРИЛОЖЕНИЯ 118
I.Отзиви от книгата за впечатления 118
II. Културна програма на НМ "Земята и хората" за 2017 120
III. Посещаемост за 2017 123
IV. Специализирани лекции, предлагани от НМ "Земята и хората" 131
V. Видеофилми, предлагани от НМ "Земята и хората" 131
VI. Компютърни презентации предлагани НМ "Земята и хората" 131
VII. Списък на предлаганите за обмен минерали 131
VIII. Дарители на НМЗХ за 2017 133
Основен фонд 133
Научно-спомагателен фонд 133
Дарители на библиотеката 133
Други дарители 134
IX.Експедиции на служители от музея през 2017 134
X.Списък на цифровите снимки за 2017 137
XI.Списък на услугите, предлагани от НМЗХ 137
XII. Медийно отразяване на проявите на музея 138
XIII. Документи, свързани с дейностите на музея 144